

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

ปริญญา

จิตวิทยาชุมชน

จิตวิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

Influence of Family Functioning and Optimism on Anger of the Adolescent:
A Case Study of the 4th Level Students in the School under the Office of Basic Education Commission in Bangkok Metropolis

นางผู้วิจัย นางสาวฉัตรภรณ์ กงสิน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลมัย ผิวเหลือง, ปร.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, กศ.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์วัลย์ สุรินยา, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น:
กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร

Influence of Family Functioning and Optimism on Anger of the Adolescent: A Case Study
of the 4th Level Students in the School under the Office of Basic Education
Commission in Bangkok Metropolis

โดย

นางสาวจิตราภรณ์ กงสิน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

พ.ศ. 2553

ฉัตรภรณ์ กงสิน 2553: อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ปรินญาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย (จิตวิทยาชุมชน) สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลมัย ผิวเหลือง, ปร.ด. 180 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่น และ 2) ศึกษาอิทธิพลร่วมของปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ต่อการพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่น ข้อมูลเก็บจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,118 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัวอยู่ในระดับสูง การมองโลกในแง่ดีของวัยรุ่นระดับปานกลาง และวัยรุ่นมีความโกรธระดับปานกลาง 2) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) พบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 18 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความโกรธได้ ร้อยละ 13.3 แต่มีตัวแปร 9 ตัว คือ ตัวแปรเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว สถานภาพสมรสของบิดามารดาที่หย่าร้าง การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาท การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี สามารถมีอิทธิพลต่อความโกรธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Chattraporn Kongsin 2010: Influence of Family Functioning and Optimism on Anger of the Adolescent: A Case Study of the 4th Level Students in the School under the Office of Basic Education Commission in Bangkok Metropolis. Master of Science (Community Psychology), Major Field: Community Psychology, Department of Psychology. Thesis Advisor: Assistant Professor Wing Commander Ngamlamai Piolueang, Ph.D. 180 pages.

The objectives of this study were 1) to study the personal factors, family functioning, optimism, and anger of adolescent, and 2) to study the influence of the family functioning, optimism, and anger of adolescent. The data were collected from 1,118 students in the 4th level in the school under the Office of Basic Education Commission in Bangkok Metropolis. Research instrument was the questionnaires, data were analyzed by using statistical methods; percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis with enter method.

The results were as follows: firstly, the family functioning of the adolescent sample was at the high level, optimism of adolescent was at the moderate level, and the adolescent anger was at the moderate level. Secondly, the study were found as 18 variables could predict the anger at 13.3 percents ($R^2_{adj} = .133$). The study were also found that 9 variables including sex, G.P.A., an only child, parent divorce status, family functioning in problem solving dimension, family functioning in role performance dimension, family functioning in affective responsiveness dimension, family functioning in affective involvement dimension, and optimism could predict the anger with the statistical significance level of .05.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอกราบ
ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลมัย ผิวเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.ถวัลย์ เนียมทรัพย์ ประธานการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ
อิศรภักดี ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขสิ่ง
บกพร่องต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ
โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่มอบทุนสนับสนุนการวิจัย
ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาชุมชน ที่ได้ให้ความรู้ และคำปรึกษาอันมีค่ายิ่ง
ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ที่ได้สละเวลา ให้ข้อมูลในการ
ตอบแบบสอบถามเพื่อให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สมบูรณ์ และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของภาควิชา
จิตวิทยาทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนางสาวญาณกร นิลพุ่ม และเพื่อนจิตวิทยาชุมชน ภาคปกติ รุ่นที่ 7 ทุกท่านที่
ให้คำแนะนำและกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมาจนกระทั่งบรรลุจุดหมาย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา (นายชัช และ นางมาลัย กงสิน) ครอบครัว
พี่น้อง หลานสาว และเพื่อน ๆ ที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในทุก ๆ อย่าง และเป็นผู้ที่
สร้างกำลังใจให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ และขอขอบคุณสำหรับกำลังใจที่ทุกท่านได้มอบ
ให้แก่ผู้วิจัย

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา
ขอน้อมรำลึกถึงบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วน
ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้

ฉัตรภรณ์ กงสิน

เมษายน 2553

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความโกรธ	18
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย	66
กรอบแนวคิดในการวิจัย	72
สมมติฐานการวิจัย	72
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	77
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	87
ผลการวิจัย	87
ข้อวิจารณ์	107
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการวิจัย	118
ข้อเสนอแนะ	121
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	123
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	131
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	137
ภาคผนวก ค ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อ	145
ภาคผนวก ง การแปลงคะแนนดิบเป็น คะแนนมาตรฐาน T ปกติ	148
ภาคผนวก จ การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	157
ภาคผนวก ฉ ตารางค่า T-Score	171
ภาคผนวก ช รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	178
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	180

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	พฤติกรรมและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความโกรธของบุคคล	22
2	Style การทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model	49
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามโรงเรียน	74
4	จำนวนและร้อยละของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	88
5	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	93
6	คะแนนการมองโลกในแง่ดีของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	93
7	คะแนนความโกรธของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	94
8	ตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	95
9	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี	97
10	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี หลังจากเลือกตัดตัวแปรระดับการศึกษาออก	99
11	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความโกรธของวัยรุ่น	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้าน และโดยรวม	138
2	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	138
3	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	138
4	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว	139
5	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	139
6	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	140
7	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	140
8	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการมองโลกในแง่ดี	141
9	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของความโกรธ	142
10	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน	142
11	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาปฏิกริยาของความโกรธ	143
12	คำสัมประสิทธิ์แอลฟาของการควบคุมความโกรธ	143

สารบัญตาราง (ต่อ)

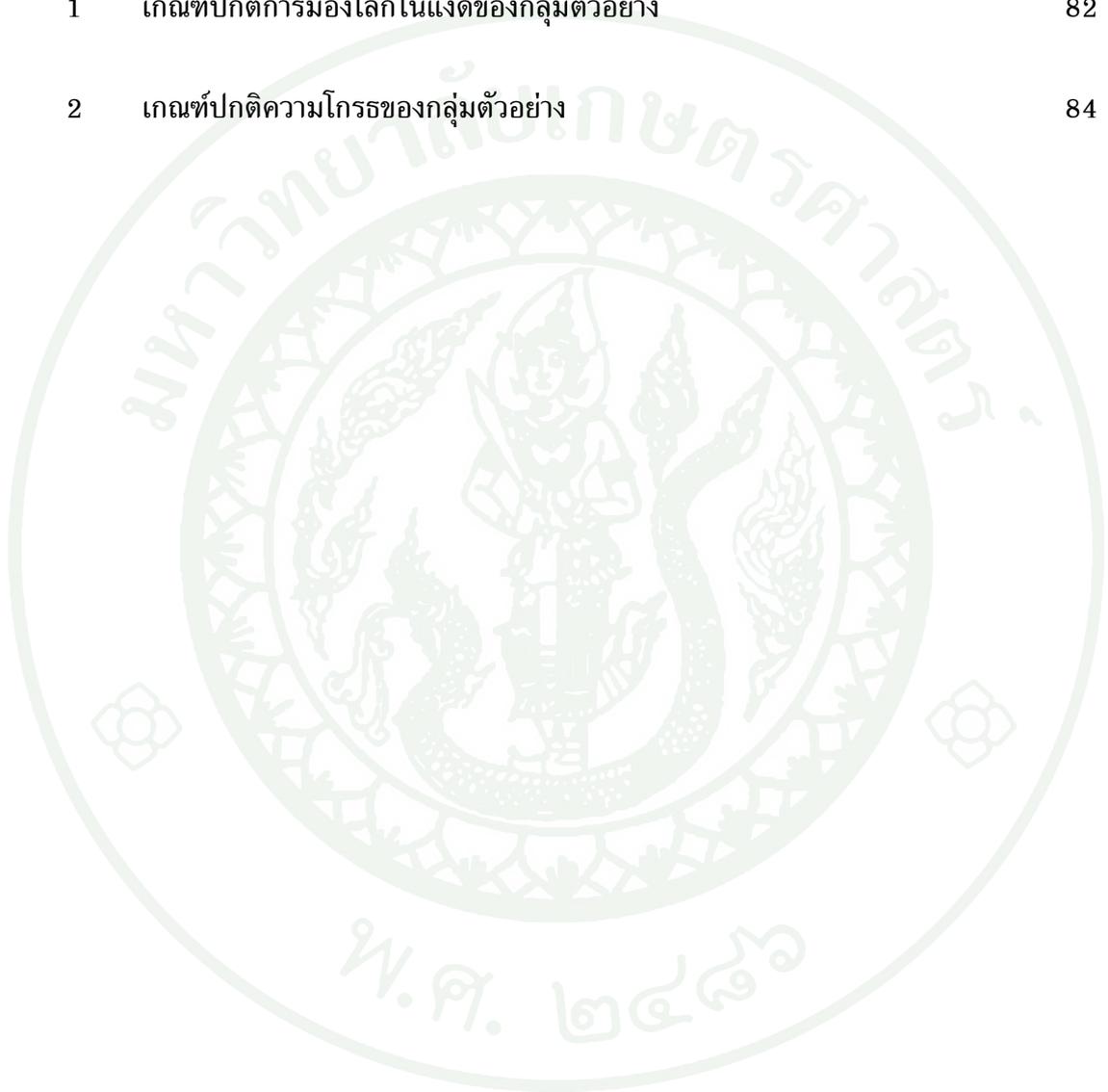
ตารางผนวกที่		หน้า
13	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้ การทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	146
14	การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดี เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ	149
15	การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดีมีมติความคงทนถาวร เป็นคะแนน มาตรฐาน T ปกติ	149
16	การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดีมีมติการแผ่ขยายความรู้สึก เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ	150
17	การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดีมีมติความเป็นตนเอง เป็นคะแนน มาตรฐาน T ปกติ	150
18	การแปลงคะแนนดิบความโกรธ เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ	151
19	การแปลงคะแนนดิบความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน เป็นคะแนน มาตรฐาน T ปกติ	153
20	การแปลงคะแนนดิบปฏิภิกิริยาของความโกรธ เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ	155
21	การแปลงคะแนนดิบการควบคุมความโกรธ เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ	156

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
22	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติมองโลกในแง่ดี เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	158
23	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการมองโลกในแง่ดีมิติความคงทนถาวร เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	159
24	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการมองโลกในแง่ดีมิติความการแผ่ขยายความรู้สึกเป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	160
25	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการมองโลกในแง่ดีมิติความเป็นตนเอง เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	161
26	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติความโกรธ เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	162
27	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	165
28	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติปฏิภิกิริยาของความโกรธ เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	167
29	การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการควบคุม เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score	169
30	T-Score การมองโลกในแง่ดี	172
31	T-Score ความโกรธ	173

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	เกณฑ์ปกติการมองโลกในแง่ดีของกลุ่มตัวอย่าง	82
2	เกณฑ์ปกติความโกรธของกลุ่มตัวอย่าง	84

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนในลำดับสูง เนื่องจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ยังคงเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2549: 47) นอกจากนี้ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551 – 2554) ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้เน้นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2552: 19) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าหน่วยงานของภาครัฐได้เล็งเห็นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตาม การจะพัฒนาคนในประเทศให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้จำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีนั้นจะเป็นคนที่อารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคอย่างมีสติ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (สุรีย์พร ไชยฤกษ์, 2550: 1)

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นทำให้สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นสังคมต่างคนต่างอยู่ มีการแก่งแย่ง แข่งขัน ชิงดี ชิงเด่น เหวี่ยงเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ประกอบกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้นมาก ทำให้ผู้ปกครอง ต้องดิ้นรนทำมาหากินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้เวลาในการดูแลสมาชิกครอบครัวลดน้อยลง เป็นผลให้เกิดปัญหาสังคมหลายอย่างที่มีต้นเหตุมาจากปัญหาภายในครอบครัว ความมีคุณธรรม จริยธรรมในตัวบุคคล และสังคมลดลง ดังนั้น สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา มีหน้าที่ทำการพัฒนาบุคคลในประเทศให้มีศักยภาพในตนเอง สร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง ครอบครัวมีศักยภาพในการทำหน้าที่ ซึ่งจะทำให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข (ศิริรัตน์ พรขำ, 2552: 1)

ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานแห่งการแลกเปลี่ยนความรัก โดยเริ่มต้นจากพ่อแม่ซึ่งเป็นผู้ให้และลูกซึ่งเป็นผู้รับ ถ้าการแลกเปลี่ยนความรักเป็นไปในบรรยากาศที่พึงพอใจ มีทั้งการให้และการรับในสัดส่วนที่เหมาะสม พัฒนาการของบุคคลก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดเป็นความรู้สึกไว้วางใจบุคคลในครอบครัว เอื้ออาทรต่อกันและพร้อมจะเสียสละให้แก่กัน (อุมพร ตรังคมบดี, 2544: 11) สิ่งที่จะช่วยเชื่อมสัมพันธ์ในครอบครัวคือ ความรัก ความเข้าใจ ให้เกียรติ และยอมรับในศักยภาพของบุคคลที่เป็นสมาชิกของครอบครัว ตลอดจนการแสดงออกไม่ว่าจะด้วยการกระทำหรือคำพูด เพราะการสื่อสารที่ดีจะช่วยให้สมาชิกอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจ มีกำลังใจที่จะช่วยเหลือห่วงใยกันและกัน (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2550) ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ไม่เหมาะสม มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยง หนีโรงเรียน ทะเลาะวิวาท หรือติดยาเสพติดมักมาจากครอบครัวที่แตกแยก (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2542: 28) ดังนั้นครอบครัว จึงเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในสังคม เพราะทำหน้าที่ในการหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ทั้งการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทุกคนจึงต้องให้การดูแลเอาใจใส่ครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ม.ป.ป.)

การมองโลกในแง่ดีเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสติปัญญาทางอารมณ์ (Emotional intelligence) ซึ่ง Goleman (1998 อ้างใน อรพินทร์ ชูชม, 2544: 43) ได้กำหนดให้การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจูงใจตนเอง คนที่มองโลกในแง่ดีจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีพลังโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนมาได้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขวางกั้น จึงสามารถจูงใจตนเองได้ และ สุรีย์พร ไชยฤกษ์ (2550: 1) กล่าวว่า คนที่มองโลกในแง่ดีคือ คนที่รู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดี สามารถปรับตัวตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ มองวิกฤตและปัญหาต่าง ๆ ว่ามีทางแก้ไข สามารถที่จะเผชิญและต่อสู้อุปสรรคโดยไม่ย่อท้อหรือเสี่ยงหนี จะทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต การมองโลกในแง่ดีและการมองโลกในแง่ร้ายขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นตัวอย่าง (Modeling) ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จดจำ และนำไปใช้ Seligman et al. (1998 อ้างใน ปิยะวดี ลิพหะบำรุง 2547: 19) กล่าวว่า เด็กที่มองโลกในแง่ดีส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดทางสังคมที่ได้จากพ่อแม่และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษา นอกจากนี้ Seligman (1998 อ้างใน อรพินทร์ ชูชม 2544: 50) ยังกล่าวว่า พัฒนาการที่ดีของบุคคลเริ่มต้นจากการทำหน้าที่ที่ดีของครอบครัว ซึ่งมีผลการวิจัยยืนยันว่า พ่อแม่ที่มีพฤติกรรมอย่างไร ลูกจะลอกเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ทั้งหมด และจากประชุมวิชาการ “การพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย ครั้งที่ 5”

ประจำปี 2551 จัดโดยกรมสุขภาพจิต ได้กล่าวถึงการเลี้ยงลูกให้เก่งและดี คือ เลี้ยงลูกให้มีความสุข ซึ่งเคล็ดลับการเลี้ยงลูกให้มีความสุขนั้น คือ “พ่อแม่ต้องคิดบวก หรือมองโลกในแง่ดี” (กรมสุขภาพจิต, 2551) ดังนั้นหากอยากให้เด็กเติบโตมาเป็นบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดี พ่อแม่ต้องเป็นบุคคลที่มองโลกในแง่ดีและแสดงพฤติกรรมนั้นให้ลูกเห็น

ความโกรธเป็นสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน บางครั้งความโกรธที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพียงชั่วคราว ไม่รุนแรง แต่ในบางครั้งความโกรธก็อาจคงอยู่อย่างยาวนาน และรุนแรงซึ่งเป็นผลร้ายอย่างมาก และเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วว่า ความโกรธนั้นเป็นอันตรายต่อมนุษย์ ความโกรธเป็นลักษณะที่ไม่ดีของมนุษย์ และเป็นตัวทำลายความสุขของชุมชน และความสุขของบุคคล Kasinove and Sukholdosky (1995 อ้างใน ทศไนย วงศ์สุวรรณ 2542: 1) ในชีวิตประจำวัน เรามักจะประสบกับเรื่องที่ทำให้ขุ่นเคืองใจ หรือโกรธอยู่เสมอ หากที่จะหลีกเลี่ยงได้เมื่อถูกกระทบหรือกระตุ้นแรงเข้า ความขัดใจจะกลายเป็นความโกรธ ความโกรธนี้ยังไม่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมชัดเจน เพียงแต่สังเกตเห็นได้ เช่น หน้านูนคิ้วขมวด ตาแดงก่ำ มือไม้สั่น หัวใจเต้นแรง แต่ถ้าระงับไว้ไม่อยู่ ก็จะบันดาลโทสะออกมา ถึงขั้นลงมือหรือด่าว่าอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ (เสถียรพงษ์ วรรณปก, 2545: 139) นอกจากนี้แล้วเมื่อเกิดความโกรธขึ้น บุคคลจะสูญเสียการควบคุมตนเอง ทำให้เกิดความผิดปกติทั้งทางร่างกาย จิตใจ ซึ่งส่งผลให้ผลด้านลบต่อบุคคลและสืบเนื่องไปสู่บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง อาทิ ทางด้านร่างกายอาจทำให้เกิดโรคความดันโลหิตสูง แผลในกระเพาะอาหาร หัวใจสั่น อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ มีอาการของโรคหัวใจทำให้เกิดอาการช็อก และหัวใจวายได้ ด้านจิตใจความโกรธเป็นสาเหตุของความเครียด ความวิตกกังวล ทางด้านสังคมสามารถก่อให้เกิดการทำลายความสัมพันธ์อันดีที่บุคคลเคยมีให้กัน อาจทำให้ชีวิตครอบครัวต้องแตกแยกและในกรณีที่ร้ายแรงกว่านั้น อาจก่อให้เกิดสงคราม ความโกรธเป็นสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสภาวะประจำวัน ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเพียงชั่วคราว ไม่รุนแรง แต่ในบางครั้ง อาจเก็บความโกรธไว้ในใจอย่างยาวนาน จนกลายเป็นความคิดแค้นและก่อผลร้ายเป็นอย่างมาก (ภาวิณี ไชกระโทก, 2551: 2) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความโกรธที่มากเกินไปนอกจากจะส่งผลต่อตัวเราเองแล้ว ยังส่งผลถึงบุคคลที่อยู่รอบข้างเราอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ใช้ความรุนแรงจะมีอัตราการโกรธซ้ำ และมีความก้าวร้าวในระดับสูง ซึ่ง Patterson and Stouthamer-Loeber (1984 cited in Burney, 2001: 3) Huston (1991 cited in Burney, 2004: 4) สรุปว่าสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวอาจจะมีสาเหตุจากความไม่มั่นคงทางอารมณ์ จะเพิ่มความโกรธ และความก้าวร้าว ในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น Burney and Kromrey พบว่า วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ แสดงอัตราของการควบคุมความโกรธในระดับที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่อยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียว หรืออาศัยอยู่กับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ซึ่งกลุ่มหลังนี้มีระดับของความโกรธที่

เป็นเครื่องมือในการวางแผนและปฏิกิริยาของความโกรธในระดับที่สูง นอกจากนี้ งานวิจัยของ ผาณิตา บัวข้าว (2547) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธ โดยแม่ กับพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียนเปรียบเทียบกับเด็กไทย กับเด็กญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็ก สามารถทำนายได้โดยการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี จะมีอิทธิพลต่อความโกรธ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่น โดยมีนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อยู่ในช่วงของวัยรุ่น เป็นช่วงวัยที่สำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา เป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ และเป็นวัยที่พร้อมจะแสวงหา และพัฒนาเอกลักษณ์ของตน (Ego Identity) เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กไปสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ เด็กวัยรุ่นจึงไม่ใช่เพียงการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย เท่านั้น แต่หมายถึงการเจริญเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมของแต่ละที่ การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมานั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม จึงทำให้คนทั่วไปเห็นว่าเด็กในวัยนี้จะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวมากกว่าช่วงวัยอื่น (พรพิมล เจียมนาครินทร์ 2539: 11) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผลที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปส่งเสริมและพัฒนา การปรับตัวทางอารมณ์โกรธของวัยรุ่น เพื่อไปสู่การเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมของการทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อการพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนและวัยรุ่น อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง ได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์โกรธของวัยรุ่นให้เหมาะสมต่อไป
2. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่นในการศึกษาและค้นคว้าต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา

วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 ทุกแผนการเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2552 จำนวน 109,968 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 ผลการเรียนเฉลี่ย

1.5 การเป็นลูกคนเดียว

1.6 การเป็นลูกคนโต

1.7 ระดับการศึกษาของบิดา

1.8 ระดับการศึกษาของมารดา

1.9 สถานภาพสมรสของบิดามารดา

1.10 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว

2. การทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว

2.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

2.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

2.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

2.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

2.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

3. การมองโลกในแง่ดี ตามแนวคิดของ Seligman (1990) โดยแบ่งรูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

3.1 มิติความคงทนถาวร

3.2 มิติการแผ่ขยายความรู้สึก

3.3 มิติความเป็นตนเอง

ตัวแปรตาม ได้แก่

ความโกรธ ตามแนวคิดของ Burney (2001) โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน
2. ปฏิกริยาของความโกรธ
3. การควบคุมความโกรธ

นิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายได้ตรงกัน ดังนี้

วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกแผนการเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครที่กำลังศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2552

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะบุคคลของวัยรุ่น ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

เพศ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงของวัยรุ่น

อายุ หมายถึง จำนวนปีนับเวลาตั้งแต่เกิดจนถึงปีปัจจุบันที่ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุเต็มปีของวัยรุ่น

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับชั้นปีที่วัยรุ่นกำลังศึกษาอยู่ในปีที่ตอบแบบสอบถาม โดยนับเป็นจำนวนปีตามระดับการศึกษา

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยของวัยรุ่นนับถึงเทอมต้นปีการศึกษา 2552

การเป็นลูกคนเดียว หมายถึง จำนวนสมาชิกที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกันของวัยรุ่น โดยนับรวมวัยรุ่นด้วย

การเป็นลูกคนโต หมายถึง การจัดเรียงว่าวัยรุ่นเป็นบุตรคนที่เท่าไร ในจำนวนพี่น้องบิดามารดาเดียวกัน

รายได้เฉลี่ยของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินที่เป็นค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานต่อเดือนของบิดาและมารดาของวัยรุ่น

สถานภาพสมรสของบิดามารดา หมายถึง สถานภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดาของวัยรุ่น แบ่งเป็น บิดามารดาอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหย่าร้าง บิดาเสียชีวิต หรือมารดาเสียชีวิต

ระดับการศึกษาของบิดา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของบิดาของวัยรุ่น

ระดับการศึกษาของมารดา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของมารดาของวัยรุ่น

การทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว ที่กระทำต่อกันเพื่อประโยชน์การดำรงอยู่ของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัวในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการแยกแยะประเด็นสำคัญให้ชัดเจน สื่อสารให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น วางแผนการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ดำเนินการแก้ปัญหตามวิธีที่เลือก ติดตามให้การแก้ปัญหานั้นเป็นไปอย่างครบถ้วน และประเมินความสำเร็จในการแก้ปัญหา

การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัว ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทั้งการสื่อสารด้วยคำพูดหรือกริยาท่าทาง ที่มีความชัดเจนของเนื้อหา และข่าวสารนั้นถูกส่งไปยังบุคคลเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย

การแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวที่กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินภารกิจต่างๆ ภายในครอบครัว ที่มีความชัดเจนและความยุติธรรมในการมอบหมายภารกิจให้สมาชิกตามความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจ รวมทั้งวิธีการดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในภารกิจของตน

การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งอารมณ์เชิงบวกและอารมณ์เชิงลบ โดยสมาชิกในครอบครัวสามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว ที่แสดงออกถึงความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกมีต่อกันในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าของกันและกันของสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อการแสดงออกถึงวิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

การมองโลกในแง่ดี หมายถึง ความคิดหรือความเชื่อในทางบวกต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น โดยวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นว่า จะเกิดขึ้นเสมอ และจะเกิดกับเหตุการณ์อื่นด้วย โดยตนเองเป็นผู้ทำให้เกิด แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีขึ้นจะบอกว่าสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ไม่คงทนถาวร เกิดเฉพาะ เจาะจงสำหรับสถานการณ์นั้น สถานการณ์เดียว และเกิดจากบุคคลอื่น ส่วนวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นว่า จะเกิดขึ้นชั่วคราว และเกิดขึ้นกับบางเหตุการณ์เท่านั้น โดยผู้อื่นเป็นคนทำให้เกิด แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีขึ้นจะบอกว่า สถานการณ์นั้นจะเกิดขึ้นอย่างถาวร และเกิดขึ้นกับทุกเรื่อง โดยตนเองเป็นผู้ทำให้เกิด ซึ่งพิจารณาจาก 3 มิติ ได้แก่ มิติความคงทนถาวร มิติการแผ่ขยาย ความรู้สึก และมิติความเป็นตนเอง

การมองโลกในแง่ดีด้านมิติความคงทนถาวร หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นชั่วคราวหรือเกิดขึ้นอย่างถาวร โดยวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราว แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นอย่างถาวร สำหรับวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างถาวร แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราวเท่านั้น

การมองโลกในแง่ดีด้านมิติการแผ่ขยายความรู้สึก หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นทั่วไป โดยวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ว่าเกิดขึ้นเฉพาะครั้งนี้เท่านั้น แต่เหตุการณ์ที่ดีจะไม่เกิดขึ้นเพียงแค่นี้ ครั้งต่อไปก็ยังเกิดขึ้นได้อีก สำหรับวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ว่าจะเกิดขึ้นในทุกเรื่อง แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นเฉพาะครั้งนี้เท่านั้น

การมองโลกในแง่ดีด้านมิติความเป็นตนเอง หมายถึง การรับรู้ของวัยรุ่นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า เกิดขึ้นเพราะตนเองหรือเกิดจากสถานการณ์รอบข้าง โดยวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ว่าเกิดขึ้นจากบุคคลอื่น แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นจากตนเอง สำหรับวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ว่าเกิดขึ้นเพราะตนเอง แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดจากบุคคลอื่น

ความโกรธ หมายถึง อารมณ์เชิงลบของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นเมื่อวัยรุ่นเกิดความไม่พอใจ ถูกขัดขวางไม่ได้รับในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วย ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน ปฏิกริยาของความโกรธ และการควบคุมความโกรธ

ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน หมายถึง อารมณ์ทางลบของวัยรุ่นที่ทำให้การตอบสนองความโกรธช้าลง โดยเมื่อเกิดความโกรธขึ้นวัยรุ่นจะมีความคิดที่จะวางแผน และตั้งเป้าหมายในการแก้แค้น หรือตอบโต้กลับผู้อื่น

ปฏิบัติการของความโกรธ หมายถึง การตอบสนองความโกรธอย่างทันทีทันใดต่อสถานการณ์ที่วัยรุ่นรับรู้สภาพเชิงลบ การคุกคาม ช่มชู้ หรือสถานการณ์ที่น่ากลัว โดยการแสดงออก เช่น พูดคำหยาบ แสดงท่าทางหงุดหงิด ใช้กำลังทำร้ายตนเองบุคคลอื่น หรือ ทำลายสิ่งของ

การควบคุมความโกรธ หมายถึง วิธีการที่วัยรุ่นแสดงออกเพื่อควบคุมการตอบสนองด้วยความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และการใช้ปฏิบัติการของความโกรธ เช่น การควบคุมสติ อารมณ์ การควบคุมตนเองไม่ให้ตอบโต้ผู้อื่น ควบคุมน้ำเสียงในการพูดให้เป็นปกติ และพยายามพูดดี ๆ ไม่ได้เถียงกับผู้อื่น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความโกรธ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

สุชา จันทน์เอม (2529: 2-3) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสิ่งสำคัญ โดยเด็กหญิงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อเริ่มมีประจำเดือน (Menstruation) ส่วนเด็กชายเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อมีอสุจิ (Sperm) เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชายประมาณ 1-2 ปี โดยเฉลี่ยแล้วเด็กหญิงจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นอายุ 12 ปีครึ่ง ส่วนเด็กชายจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุ 14 ปี และทั้งสองเพศจะสิ้นสุดวัยรุ่นเมื่ออายุครบ 21 ปี

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 11) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง การก้าวไปสู่ภาวะซึ่งจำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปด้วยพร้อม ๆ กัน ในการเข้าสู่วัยรุ่นของเด็กชายและเด็กหญิงนั้นถือเอาการเข้าสู่ภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์

พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2548: 4) ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า หมายถึงบุคคลที่มีอายุประมาณ 13-19 ปี หรือ บุคคลที่เริ่มมีอายุเข้าสู่วัยแรกรุ่นจนถึงวัยก่อนเข้าสู่ผู้ใหญ่

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 329) กล่าวว่า วัยรุ่น ในทศวรรษที่ผ่านมาคือบุคคลที่มีอายุประมาณ 12-18 ปี แต่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าช่วงความเป็นวัยรุ่นได้ขยายเพิ่มขึ้นเป็น 12-25 ปี โดยให้เหตุผลว่าเด็กทุกวันนี้ต้องอยู่ในสถาบันการศึกษานานขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจต้องยืดระยะเวลาออกไป อีกทั้งรูปแบบชีวิตสมัยใหม่ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจ (Maturity) ซ้ำกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา โดยช่วงระยะของวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะวัยแรกรุ่น (12-15 ปี) เป็นช่วงวัยที่มีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กอยู่มาก ระยะวัยรุ่นตอนกลาง (16-17 ปี) เป็นช่วงวัยที่มีพฤติกรรมก้ำกึ่งระหว่างความเป็นเด็ก - ผู้ใหญ่ และระยะวัยรุ่นตอนปลาย (18-25 ปี) เป็นช่วงวัยที่มีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางผู้ใหญ่

จากความหมายของวัยรุ่น ที่กล่าวมาสรุปได้ว่าวัยรุ่น หมายถึง วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการปรับตัว เนื่องจากวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นการเข้าสู่วุฒิภาวะโดยสมบูรณ์

พัฒนาการของวัยรุ่น

สุชา จันทน์เอม (2536: 136) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยรุ่น โดยแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescent) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี และ เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 15-17 ปี ในวัยนี้วัยรุ่นทั้งสองเพศจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายในระยะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย กล่าวคือ เด็กชายจะมีพัฒนาการเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศสามารถหลั่งน้ำอสุจิได้ จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขสุดยอดทางเพศ อันอาจทำให้เกิดการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง สำหรับเด็กหญิงจะมีพัฒนาการทางเพศคือ การมีประจำเดือน หน้าอกและสะโพกขยายใหญ่ขึ้น ส่วนการพัฒนา ด้านอารมณ์และจิตใจนั้น ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 337) กล่าวว่า วัยรุ่นจะเริ่มแสดงบุคลิก อารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบได้อย่างเด่นชัด โดยอารมณ์ที่เกิดกับวัยรุ่นนั้นมีทุกประเภท อาทิ อารมณ์รัก อารมณ์ชอบ อารมณ์โกรธ อารมณ์เกลียด อารมณ์อิจฉา ริษยา อารมณ์วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescent) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 16-18 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 18-19 ปี ซึ่ง ประยูรศรี มณีสร (2532: 53) กล่าวว่า วัยรุ่นตอนกลางจะเป็นช่วงที่เริ่มแยกตัวออกจากครอบครัว ทำตัวห่างเหินจากสมาชิกในครอบครัว เริ่มรวมกลุ่มกับเพื่อน ในวัยเดียวกันและเพศเดียวกันมากขึ้น จากลักษณะทางเพศที่ปรากฏชัดเจนทำให้สำนึกในความแตกต่างระหว่างเพศ ช่วงนี้บางคนจะ “ติดกลุ่มเพื่อน” มากจนละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นของตนเอง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ เกิดความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัว หรือผู้ใหญ่ นอกจากนี้วัยรุ่นยังเริ่มกีดกันที่จะไม่ให้ผู้ใหญ่ยุ่งในเรื่องส่วนตัว เริ่มมีการแยกตัวออกจากผู้ใหญ่มากขึ้น คบเพื่อนมากขึ้น แต่ลักษณะการคบเพื่อนในวัยนี้ยังไม่จริงจังถาวรอาจเปลี่ยนเพื่อนไปเรื่อย ๆ ตามความพอใจในแต่ละระยะ

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescent) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 20-21 ปี ซึ่ง ประยูรศรี มณีสร (2532: 85) กล่าวว่า วัยรุ่นตอนปลายร่างกายทุกส่วนเจริญเต็มที่บ่งบอกความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ น้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มขึ้น โครงกระดูกใหญ่และแข็งแรงเต็มที่ในช่วงนี้กล้ามเนื้อเจริญแข็งแรงเต็มที่ อวัยวะภายใน เช่น หัวใจ ปอด และกระเพาะอาหารจะเจริญอย่างเต็มที่แบบผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะรับประทานอาหารได้มาก จึงมักถูกเรียกว่าวัยกำลังกินกำลังนอน ในด้านการเคลื่อนไหวทั่วไปเริ่มมีจังหวะดีขึ้น เพราะเผชิญกับภาวะ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายมานานพอสมควร จนเริ่มปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลง อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นตอนปลายนี้มีลักษณะแบบผู้ใหญ่มากขึ้นเริ่มแยกอารมณ์เป็น 2 ประเภทได้อย่างชัดเจน ไม่สับสนวุ่นวาย เช่น อารมณ์รัก อารมณ์สุขความรู้สึกซาบซึ้ง ความมีน้ำใจต่อผู้อื่น ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือความรู้สึกเป็นปมด้อย ความรู้สึกผิด ความรู้สึกเศร้า ความวิตกกังวลและความกระวนกระวาย

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 22) ได้กล่าวถึงการแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นโดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) เด็กหญิงจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชาย โดยจะเข้าสู่ช่วงอายุวัยรุ่นตอนต้น 13-15 ปี และเด็กชายจะอยู่ในช่วงระหว่าง 15-17 ปี เป็นช่วงที่ร่างกายของทั้งเด็กหญิงและเด็กชายมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่สมบูรณ์ขึ้นมา

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 17-19 ปี มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายลดน้อยลง แต่จะเพิ่มทางด้านเจตคติและความรู้สึกนึกคิด ในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป มีลักษณะบุคลิกภาพภายนอกที่ดึงดูด

ความสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น เช่น โบหน้าอ้มเอิบ ดวงตาเป็นประกาย ผมดำนุ่มสลวย มีลักษณะของความเป็นหญิงและความเป็นชายที่เด่นชัด

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-20 ปี และเด็กชายจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี เป็นระยะที่พัฒนาการด้านต่างๆ เข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์ แบบพัฒนาการด้านอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดและสติปัญญาจะเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ เด็กวัยนี้มีความพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม พยายามหัดคิดและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะแสดงให้เห็นว่าไม่ใช่เด็กอีกต่อไป มีความต้องการในการสร้างความประทับใจเรื่องต่างๆ และพิสูจน์ให้เห็นความสามารถว่าตนทำได้ และต้องการสิทธิเท่าเทียมผู้ใหญ่

ความต้องการของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 360-361) กล่าวถึงความต้องการของวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. ต้องการความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องอยู่ใต้คำสั่ง คำบังคับของผู้ใด โดยเฉพาะบุคคลผู้มีอำนาจหรือผู้สูงวัยกว่า รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะเด็กวัยรุ่นเชื่อว่าลักษณะที่เป็นเครื่องหมายของความเป็นผู้ใหญ่คือ ความเป็นอิสระจากผู้ที่มิอำนาจเหนือตน
2. ต้องการมีตำแหน่ง รวมทั้งต้องการความสนับสนุนทั้งจากผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมรุ่น
3. ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ บางครั้งรวมทั้งความท้าทายตื่นเต้น กลียุคความจำเจซ้ำซาก ชอบทดลอง ยิ่งถูกห้ามยิ่งอยากลอง ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบต่างๆ ต่อต้านกฎเกณฑ์ของสังคมและสถาบัน เพื่อจะดูว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร หรือบางคนอยากลองเพื่อประชดชีวิต
4. ต้องการรวมพวกพ้อง มีกลุ่มก้อน เป็นความต้องการค่อนข้างสูง เพราะการรวมพวกพ้องเป็นวิถีทางให้เด็กได้รับสนองความต้องการหลายประการ เช่น ความรู้สึกอบอุ่นใจ การได้รับการยกย่อง ความรู้สึกว่ามีผู้ที่เข้าใจตน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับตน
5. ต้องการความรู้สึกมั่นคง อบอุ่นใจและปลอดภัย เพราะเด็กมีอารมณ์หวั่นไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย สับสนและลังเลง่าย เด็กจึงมีความต้องการเช่นนี้ค่อนข้างสูง

6. ต้องการความถูกต้อง ความยุติธรรม เด็กถือว่าความยุติธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ เด็กจึงให้ความสนใจอย่างจริงจังต่อความถูกต้องยุติธรรมตามทัศนคติของตนเองเป็นอย่างยิ่ง และอยากทำอะไรหลาย ๆ อย่าง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่ส่วนบุคคลและสังคม

7. ต้องการความงดงามทางร่างกาย ไม่ว่าจะวัยรุ่นชายหรือหญิง ต้องการให้บุคคลอื่นรู้สึกชื่นชมเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตน เพราะคิดว่าความงามทางกายเป็นแรงจูงใจให้เข้ากลุ่มได้ง่าย เป็นที่ยอมรับของสังคม และดึงดูดใจเพศตรงข้าม ความงามทางกายนับเป็นส่วนหนึ่งของความภูมิใจและมั่นใจตัวเองของวัยรุ่น

8. ต้องการประพฤติตนสมตามบทบาททางเพศของตน โดยทั่วไปทั้งหญิงและชายวัยรุ่นพยายามจะประพฤติตนเพื่อให้ ดูงดงามสมเป็นสุภาพสตรี หรือ ดูแข็งแรงบึกบึนสมเป็นชายชาติวีรตามแบบที่ตนนิยม ส่วนผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบลักเพศก็มักรวมกลุ่มกับผู้ที่มิลักษณะคล้ายกัน ยิ่งสังคมปัจจุบันมีการยอมรับสิ่งเหล่านี้ได้อย่างเปิดเผย การรวมกลุ่มในสังคมเพศของตัวเองก็ยิ่งเกาะกลุ่มกันแน่นแฟ้นและเปิดเผยยิ่งขึ้น

9. ต้องการเลือกอาชีพ เด็กวัยรุ่นโตพอที่จะมองเห็นความสำคัญของอาชีพ และเข้าใจว่าอาชีพนำมาซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เด็กวัยรุ่นจะเริ่มสนใจและเตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพ ทั้งจากความประสงค์ภายในตนเองหรือจากอิทธิพลของเพื่อนร่วมวัย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสังคม

ลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่น

Hall (n.d. อ้างใน สมร ทองดี, 2532: 146) กล่าวว่า วัยรุ่น เป็นวัยพายุบูแคม เพราะอารมณ์ของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก และมีอารมณ์ที่รุนแรงเปลี่ยนแปลงง่าย อ่อนไหวง่าย อาจเปลี่ยนจากอารมณ์หนึ่งไปสู่อารมณ์ตรงข้ามอย่างฉับพลัน เช่น จากร่าเริงเป็นเศร้า จากรักเป็นเกลียด เป็นต้น

Gesell (n.d. อ้างใน อ้างใน สมร ทองดี, 2532: 146) เรียกเด็กวัยรุ่นว่า เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เช่น รักแรง เกลียดแรง ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นขาดความรู้สึกที่มั่นคง เกิดความตึงเครียดทางจิตใจ และวัยรุ่นจะเกิดอารมณ์รุนแรงในระหว่างที่มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางกายมากเท่าใด ก็จะเกิดอารมณ์รุนแรงมากขึ้นเท่านั้น และเมื่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ อยู่ในระยะคงที่แล้ว วัยรุ่นก็จะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้

สมร ทองดี (2532: 147) กล่าวว่า อารมณ์ของวัยรุ่นจะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กวัยรุ่นมีความสับสน รู้สึกไม่แน่ใจ ไม่ปลอดภัย และทำให้เกิดอารมณ์ที่แปรปรวนง่าย

ประณต คำฉิม (2549: 123-128) กล่าวถึง ลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1. อารมณ์ของวัยรุ่นจะรุนแรง เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของต่อมภายในร่างกาย และองค์ประกอบด้านสังคม การมีอารมณ์รุนแรงเป็นอาการธรรมชาติของวัยรุ่น อารมณ์ของวัยรุ่นจะรุนแรงมากเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบจากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการห้ามปรามพฤติกรรมของวัยรุ่น สมร ทองดี (2532: 147) กล่าวว่า ถ้าหากวัยรุ่นได้รับความกระทบกระเทือนใจแม้เพียงเล็กน้อย ก็อาจแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงได้ เช่น ถูกบิดา-มารดาตำหนิ หรือบิดา-มารดา ไม่เห็นด้วยกับความคิดของตน ก็อาจจะหนีออกจากบ้านหรือผิดหวังจากความรัก ก็อาจฆ่าตัวตาย เป็นต้น

2. อารมณ์ของวัยรุ่นไม่คงที่ ในวัยรุ่นตอนต้น อารมณ์ที่ไม่คงที่จะเห็นชัดเจนมาก อารมณ์จะเปลี่ยนจากความสนุกสนาน ภาคภูมิใจ มีความหวัง มาเป็นหมดหวังหรือเศร้าอย่างมากได้ภายในวันเดียว สมร ทองดี (2532: 147) กล่าวว่า วัยรุ่นมักจะเกิดอารมณ์ต่างๆ เปลี่ยนอารมณ์อย่างรวดเร็ว เช่น ดีใจง่าย เสียใจง่าย และมีอารมณ์ที่ผันแปรอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอุดมคติที่มีความสัมพันธ์กับอารมณ์เฉียบพลันอยู่ด้วย เช่น ความรักพวกพ้อง ความยุติธรรม ความรักสถาบันการศึกษา อารมณ์เหล่านี้จะเป็นอารมณ์ที่ถาวร และกล้าที่จะแสดงออก

3. อารมณ์ของวัยรุ่นขาดการควบคุมในการแสดงออก การแสดงออกทางอารมณ์ของวัยรุ่นมักจะมากกว่าสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อมีอารมณ์ขึ้นบาน เช่น รื่นเริง มีความสุข ยินดี รัก วัยรุ่นหญิงจะแสดงลักษณะพฤติกรรม คือ การหัวเราะคิกคัก (Giggling) วัยรุ่นชายจะแสดงลักษณะพฤติกรรม คือ การกระโดด ดิ้นไปมา ยิ้มกว้าง เมื่อมีอารมณ์ไม่พึงพอใจ เช่น กลัว โกรธ ริษยา และวิตกกังวล วัยรุ่นหญิงจะแสดงลักษณะพฤติกรรม คือ การร้องไห้คร่ำครวญ (Weeping) วัยรุ่นชายจะแสดงลักษณะพฤติกรรม คือ หน้าบึ้ง ไม่พูดจา กล่าวคำสบถ ซึ่งการแสดงออกเมื่อมีอารมณ์ขึ้นบานและอารมณ์ไม่พึงพอใจนี้ จะพัฒนาสูงสุดในวัยรุ่นตอนต้น และค่อยๆ หายไปเมื่อวัยรุ่นรู้จักควบคุมการแสดงออกได้

4. อารมณ์ของวัยรุ่นเกิดเป็นอารมณ์ค้างได้เสมอๆ อารมณ์ค้างในวัยรุ่นจะคงอยู่นานกว่าในวัยเด็กซึ่งอารมณ์ค้างจะมีช่วงสั้น เพราะวัยรุ่นพยายามควบคุมการแสดงออก เมื่อพยายามทำเช่นนั้นก็เหมือนกับยิ่งเก็บอัดอารมณ์นั้นไว้หลายชั่วโมงหรือหลายวัน ซึ่งอาการแบบนี้จะไม่

เกิดขึ้นถ้าวัยรุ่นระบายอารมณ์โดยการแสดงออกบ้าง และสมร ทองดี (2532: 147) กล่าวว่า อารมณ์ค้างมักจะเกิดกับวัยรุ่นที่ผิดหวัง เช่น ผิดหวังในเรื่องความรัก ก็มักจะแสดงอารมณ์ที่เศร้าหมอง ห่อเหี่ยว และอาจรุนแรงถึงขั้นฆ่าตัวตายได้

5. อารมณ์ร่วมรู้สึกเป็นรูปแบบอารมณ์ของวัยรุ่นที่พบได้เสมอๆ อารมณ์ร่วมรู้สึก (Sentiments) เป็นอารมณ์ที่สัมพันธ์กับสติปัญญา (Intellectual emotion) เพราะว่าอารมณ์ร่วมรู้สึกเป็นอารมณ์ที่เกิดร่วมไปกับความคิดหรืออุดมคติ เช่น ความรักชาติ ความภูมิใจในครอบครัว หรือความเคารพในศาสนา

จากแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วัยรุ่น คือ วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการปรับตัว โดยเริ่มจากวัยรุ่นตอนต้น จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ ความคิดและอารมณ์ โดยเริ่มมีการแสดงบุคลิกอารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบอย่างชัดเจน เช่น อารมณ์รัก ชอบ โกรธ เกลียด อิจฉา ริษยา วิดกกังวล เจ้าอารมณ์ อารมณ์อ่อนไหวง่าย วัยรุ่นตอนกลางจะเริ่มแยกตัวออกจากครอบครัว มารวมกลุ่มกับเพื่อนในวัย และเพศเดียวกันมากขึ้น วัยรุ่นตอนปลายเป็นวัยที่มีลักษณะเป็นแบบผู้ใหญ่มากขึ้น นอกจากนี้ วัยรุ่นยังมีการปรับตัวทางอารมณ์ที่รวดเร็ว และรุนแรง ซึ่งนักจิตวิทยาเรียกว่าเป็น วัยพายุบูแคม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความโกรธ

ความหมายของความโกรธ

สุชา จันทน์เอม (2529: 55) กล่าวว่า ความโกรธเป็นการแสดงออกทางอารมณ์อย่างหนึ่งในบรรดาอารมณ์ร้ายหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น อารมณ์อิจฉาริษยา อารมณ์กลัว ความโกรธเกิดขึ้นเมื่อคนเราเกิดความคับข้องใจ หรือเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งใดหรือบุคคลใดมาขัดขวางความปรารถนาไว้ ทำให้ผู้นั้นไม่ได้รับความสำเร็จสมดังความประสงค์

กฤษี คำชาย (2542: 105) กล่าวว่า ความโกรธเป็นสภาวะทางอารมณ์ไม่พึงพอใจจะเห็นได้จากการตอบสนองทางกาย เช่น หัวใจเต้นเร็ว เหงื่อออก หน้าแดง และกล้ามเนื้อเกร็ง ต่อมไร้ท่อจะหลั่งฮอร์โมนแอดรีนาลีนออกมาจำนวนมาก

วคิน อินทสระ (2550: 9) กล่าวว่า ความโกรธ มาจากรากศัพท์ว่า โกรธ แปลว่า ความชุ่น โดยความโกรธจะเริ่มต้นมาจากความไม่พอใจ ถ้าระงับไว้ได้ก็จบแค่นั้น ถ้าระงับไม่ได้ก็จะเกิดเป็นความหงุดหงิดรำคาญ ถ้าระงับไว้ได้ก็หายไป แต่ถ้าระงับไม่ได้ก็กลายเป็นความชุ่นหรือความโกรธ ถ้าสามารถระงับไว้ได้ดีไป แต่ถ้าระงับไม่ได้จะกลายเป็นโทษ ความพลุ่งพล่าน ซึ่งถ้าระงับไม่อยู่ก็จะแสดงออกทางกาย ทางวาจา รู้สึกร้อนใจ ร้อนรน

McKellar (1949 cited in Burney, 2001: 1) กล่าวว่า ความโกรธเป็นปฏิกิริยาทางลบที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอธิบายความโกรธได้ 3 รูปแบบ คือ การแสดงออก ไม่แสดงออก และแสดงออกซ้ำ ซึ่งการแสดงความโกรธอย่างเปิดเผย หมายถึง การมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่มากระตุ้นอย่างทันทีโดยที่ไม่มีการไตร่ตรอง ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบของการพูดหรือการทำร้ายร่างกายผู้อื่น การไม่แสดงความโกรธ หมายถึง การไม่แสดงออกอารมณ์ของตนเอง และการแสดงความโกรธซ้ำ หมายถึง การไม่แสดงออกอาการโกรธ แต่มีการวางแผนที่จะแก้แค้นบุคคลหรือสถานการณ์ที่น่าโมโหที่เกิดขึ้นในภายหลัง

Novaco (1975 cited in Burney, 2001: 2) กล่าวถึง ความโกรธในเชิงพฤติกรรมว่า ความโกรธเป็นการตอบสนองของกลไกการป้องกันร่างกาย เมื่อรับรู้ตัวตนถูกข่มขู่ ความโกรธเป็นการกระตุ้น ของระบบประสาทในการป้องกันการถูกโจมตี และความโกรธเป็นกระบวนการคิดที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจที่จะตอบสนองต่อการถูกข่มขู่

จากความหมายของความโกรธ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความโกรธ เป็นการตอบสนองทางอารมณ์ เมื่อบุคคลเกิดความคับข้องใจ รู้สึกไม่พอใจเมื่อไม่ได้ในสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจโดยจะมีการแสดงออกให้เห็นทางกาย เช่น มือสั่น หน้าแดง และแสดงออกทางวาจา เช่น พุดเสียงดัง พุดคำหยาบคาย

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความโกรธ

Spielberger *et al.* (1995 อ้างใน ทศไนย วงศ์สุวรรณ, 2542: 8-9) กล่าวถึงความโกรธในเชิงการวัดว่า ความโกรธเป็นสภาวะทางอารมณ์ เมื่อบุคคลเกิดความโกรธจะมีลักษณะ 2 ประการ ดังนี้

1. ประสบการณ์ความโกรธ (The Experience of Anger) มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 ความโกรธแบบสภาวะ (State-Anger) เป็นภาวะเงื่อนไขทางชีววิทยาและจิตวิทยาที่ประกอบด้วยความรู้สึกซึ่งเกิดขึ้นในจิตใจเมื่อมีความโกรธ ซึ่งมีระดับที่แตกต่างกันจากความหงุดหงิดเพียงเล็กน้อยหรือรำคาญ จนถึงโกรธอย่างรุนแรงและบ้าคลั่ง ที่สอดคล้องกับการเคลื่อนไหวหรือการกระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติ ความโกรธแบบสภาวะจะเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ ซึ่งอาจเกิดจากคำสบประมาท ความไม่ยุติธรรมหรือความคับข้องใจ

1.2 ความโกรธแบบลักษณะ (Trait-Anger) เป็นลักษณะความโกรธประจำตัวบุคคล เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าบุคคลมีความรู้สึกโกรธบ่อยเพียงใดในช่วงของเวลา บุคคลที่มีความโกรธแบบลักษณะในระดับสูงจะมีการรับรู้สถานการณ์ที่กระตุ้นอารมณ์โกรธมากกว่าคนที่มีความโกรธแบบลักษณะในระดับต่ำ แต่ไม่ได้หมายความว่า บุคคลมีความโกรธตลอดเวลา เพียงแต่ประสบการณ์ความโกรธจะเกิดขึ้นในหลายสถานการณ์ และรู้สึกรุนแรงกว่าในช่วงเวลาที่นานกว่า

2. การแสดงความโกรธ (The Expression of Anger) เมื่อบุคคลมีความโกรธจะแสดงออก 3 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

2.1 การเก็บความโกรธไว้ภายใน (Anger-In) เมื่อมีความโกรธจะเก็บความรู้สึกไว้

2.2 การแสดงความโกรธออกมาภายนอก (Anger-Out) เมื่อมีความโกรธจะแสดงออกมาภายนอกในทางลบ ด้วยการใช้คำพูด หรือทำร้ายทั้งต่อผู้อื่น สิ่งของ หรือตนเอง

2.3 การควบคุมความโกรธ (Anger-Control) เมื่อมีความโกรธบุคคลพยายามที่จะควบคุมการแสดงออกของความโกรธ

กุญชรี้ คำชาย (2542: 106-107) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์โกรธไว้ดังนี้

1. แนวคิดด้านจิตวิเคราะห์

นักจิตวิทยาในแนวคิดนี้อธิบายสาเหตุของความโกรธเรื่อรังนั้น อาจย้อนกลับไปได้ถึงประสบการณ์ในวัยเด็ก ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์อธิบายว่า ความโกรธเกี่ยวข้องกับ Id ซึ่งเป็นแหล่งของความก้าวร้าว ขณะที่ Ego ซึ่งเป็นอำนาจฝ่ายสูงของมนุษย์นั้นไม่อาจพัฒนาขึ้นมารับมือกับ Id ได้อย่างเพียงพอเพราะขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ในกรณีเช่นนี้ Id จะมีอิทธิพลเหนือบุคลิกภาพของมนุษย์และพร้อมที่จะแสดงออก นักจิตวิเคราะห์จะมองคนที่โกรธเรื่อรังว่าเป็นคนที่พัฒนาการทางอารมณ์ถูกสกัด ซึ่งก็สอดคล้องกับการรับรู้ของคนทั่วไปที่เห็นว่า คนพวกนี้มีลักษณะเป็นเด็กกว่าอายุ Horney นักจิตวิเคราะห์ท่านหนึ่งอธิบายว่า ผู้ที่มีอาการโกรธเรื่อรังอาจจะไม่ได้รับการตอบสนองทางอารมณ์อย่างเพียงพอเมื่ออยู่ในวัยเด็กเล็กและวัยทารก ทำให้เกิดความกังวลและรู้สึกว่าโลกเป็นสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยแต่ก็ไม่อาจแสดงออกมาเป็นถ้อยคำได้ ดังนั้น Horney จึงมองว่าแท้จริงแล้วการโกรธเรื่อรังเป็นกลไกการปรับตัวที่บุคคลใช้กับความไม่มั่นคงทางอารมณ์

2. แนวคิดของจิตวิทยาพัฒนาการ

นักจิตวิทยาพัฒนาการไม่ได้มุ่งประเด็นไปที่ความโกรธโดยตรง แต่สนใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความโกรธ คือ ความก้าวร้าว จากการศึกษาระยะยาวของนักจิตวิทยาพัฒนาการแสดงให้เห็นว่าความก้าวร้าวเป็นลักษณะที่เริ่มมาตั้งแต่เกิด โดยสังเกตเห็นว่าทารกบางคนมีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวมากกว่าทารกบางคน และเป็นลักษณะที่ติดตัวไปจนโต ผลการศึกษานี้นำมาอธิบายได้ว่า เมื่อความก้าวร้าวที่เป็นลักษณะประจำตัวนั้นได้สัมพันธ์เข้ากับเหตุอื่น ๆ ก็สามารถก่อให้เกิดความโกรธเรื่อรังขึ้นได้

3. แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

แนวคิดนี้อธิบายว่า เด็กสามารถเรียนรู้ความโกรธจากการเฝ้ามองพฤติกรรมของผู้ใหญ่ในครอบครัว หากผู้เลี้ยงดูมีการแสดงอาการโกรธให้เห็นบ่อย ๆ เด็กสามารถที่จะพัฒนาลักษณะเช่นนั้นขึ้นมาได้ด้วยการเลียนแบบ

4. แนวคิดเรื่องความคับข้องใจ-ความก้าวร้าว

แนวคิดนี้ตั้งสมมุติฐานว่า ความก้าวร้าวเป็นการตอบสนองตามธรรมชาติต่อความคับข้องใจ ส่วนความคับข้องใจนั้นเป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลซึ่งถูกจู่ใจ ไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ หรือ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่พึงพอใจได้ นักจิตบำบัดท่านหนึ่ง คือ Glasser ผู้นำของเทคนิคการบำบัดแบบเผชิญความจริง ได้ให้ข้อคิดว่า ในขอบเขตที่กว้างออกไป คนชักนำตนเองให้เกิดความโกรธ ดังนั้น ความโกรธมิใช่เป็นเพียงการตอบสนองต่อสถานการณ์แต่เป็นการกระทำโดยสมัครใจ นั่นหมายถึงว่า คนเราเลือกเองที่จะโกรธ ดังนั้นในอีกแง่หนึ่งคนโกรธต้องรับผิดชอบต่อความโกรธของตนเองด้วย

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความโกรธ

Burney (2001: 2-3) กล่าวว่า หลายปัจจัยที่ก่อให้เกิดความโกรธกับวัยรุ่นนั้น เกิดจากการปรับตัวในสังคมได้ไม่ดีซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ถูกพบในวัยรุ่นที่กระทำความผิดหลายครั้ง มีประวัติหนีเรียน และมีประวัติเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต ดังตารางที่ 1 ที่แสดงพฤติกรรมและสาเหตุบางประการที่เกี่ยวข้องกับความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนและปฏิกริยาของความโกรธ

ตารางที่ 1 พฤติกรรมและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความโกรธของบุคคล ที่แสดงให้เห็นลักษณะของบุคคลที่ใช้ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนและบุคคลที่มักแสดงปฏิกริยาของความโกรธ

ปัจจัยและพฤติกรรมของคนที่มีการใช้ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน	ปัจจัยและพฤติกรรมของคนที่แสดงปฏิกริยาของความโกรธ
1. ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการข่มขู่	1. มีแนวโน้มที่จะระเบิดพฤติกรรมออกมา
2. มีเพื่อนน้อยหรือไม่มีเพื่อนเลย	2. ถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder: ADHD)
3. ถูกกลุ่มปฏิเสธ	
4. มีความสามารถทางสติปัญญามากกว่าผู้อื่น	3. ถูกวินิจฉัยว่ามีความผิดปกติร่วม ระหว่างโรคคือ ไม่เชื่อฟัง (Oppositional Defiant Disorder: ODD) และมีความประพฤติ
5. เข้าถึงอาวุธได้ง่าย	
6. มีประวัติการใช้ความรุนแรงในครอบครัว	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยและพฤติกรรมของคนที่มีการใช้ ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน	ปัจจัยและพฤติกรรมของคนที่แสดง ปฏิกิริยาของความโกรธ
7. กำพร้าพ่อหรือแม่	ผิดปกติ (Conduct Disorder: CD)
8. อยู่ในครอบครัวใหญ่ที่มีสมาชิกหลายคน	4. คุยเก่ง
9. มีประวัติเคยทำร้ายหรือทารุณสัตว์	5. หุนหัน พลันแล่น
	6. ใจร้อน ไม่อดทน
	7. ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์
	8. ไม่ประสบความสำเร็จ
	9. มีทักษะทางสังคมต่ำ
	10. ถูกกลุ่มปฏิเสธ

ที่มา: Burney (2001: 3)

จากการค้นคว้าวิจัยได้จำแนกปัจจัยที่ก่อให้เกิดความโกรธที่มีบทบาทในการพัฒนาความโกรธซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมต่อต้านสังคม โดยแบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย ดังนี้ Burney (2001: 3-5)

1. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและพัฒนาการความโกรธ มีความสัมพันธ์กับความคับข้องใจ ความโกรธ ความก้าวร้าว และการก่ออาชญากรรม Tremblay *et al.* (1992 cited in Burney, 2001: 3) กล่าวว่า ผลการเรียนรู้ต่ำเป็นตัวแปรสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แตกแยก สร้างความวุ่นวาย และนำไปสู่บุคลิกภาพที่ผิดปกติในวัยรุ่นและผู้ใหญ่

Hersov and Berg (1980 cited in Burney, 2001: 3) ศึกษาเด็กที่หนีเรียน 33 คน พบว่ามีพฤติกรรมสร้างความวุ่นวายในห้องเรียนร้อยละ 81 ทะเลาะต่อสู้อันร้อยละ 67 ขโมยของร้อยละ 55 วิ่งราวทรัพย์ร้อยละ 31 วางเพลิงร้อยละ 22 ทารุณสัตว์ร้อยละ 7 ทำลายทรัพย์สินในโรงเรียนร้อยละ 7 ยิ่งไปกว่านั้นมีการตีแอลกอฮอล์เป็นประจำร้อยละ 39 และสูบบุหรี่ร้อยละ 32 อีกด้วย นอกจากนี้ร้อยละ 78 ของกลุ่มตัวอย่างมีพี่น้องที่หนีเรียน และร้อยละ 40 มาจากครอบครัวที่แตกแยก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nielsen and Gerber (1979) Hersov and Berg พบว่าเด็กที่หนีเรียนเป็นประจำจะเป็นเด็กที่มีผลการเรียนไม่ดี ไม่เป็นที่ต้องการของเพื่อนๆ ไม่ชอบไปโรงเรียน ครอบครัวขาดความอบอุ่น และใช้เวลาส่วนใหญ่กับเด็กที่หนีเรียน

2. กระบวนการคิดที่ไม่มีคุณภาพ และการถูกกลุ่มปฏิเสธ Crick and Dodge (1994 cited in Burney, 2001: 3) และ Dodge *et al.* (1990 cited in Burney, 2001: 3) กล่าวว่า ความโกรธที่มากเกินไปและความก้าวร้าวในวัยรุ่น แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของกระบวนการคิดเกี่ยวกับสถานการณ์สังคม วัยรุ่นที่เป็นโรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder: ADHD) บ่อยครั้งมักจะมีรูปแบบในการแสดงออกปฏิกิริยาของความโกรธทันทีทันใด เนื่องจากธรรมชาติของปฏิกิริยาโต้ตอบ วัยรุ่นเหล่านี้จึงมีความยากลำบากในการประเมิณและการใช้โอกาสทางสังคมให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังมีความประพฤติดื้อเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม อันส่งผลให้เกิดการกระทำเชิงลบ และเป็นปรปักษ์ต่อกันได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการแก้ปัญหาไปในทางบวกน้อยลงด้วย

Kupersmidt and Coie (1990 cited in Burney, 2001: 3) กล่าวว่า วัยรุ่นเหล่านี้มักจะถูกเพื่อนปฏิเสธ ไม่มีใครอยากคบหาด้วยเนื่องจากการมีระดับความโกรธที่สูงกว่าปกติซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าวและไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานสังคม Coie and Lennox (1994 cited in Burney, 2001: 3) กล่าวว่าวัยรุ่นที่กลุ่มไม่ยอมรับมีแนวโน้มที่จะแสดงความโกรธเพิ่มขึ้น มีความก้าวร้าว และมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ในภายหลังวัยรุ่นที่ถูกปฏิเสธเหล่านี้จะหันไปสร้างความสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น ๆ ที่มีความคิดที่แตกแยกจากคนส่วนใหญ่เหมือนกัน และในที่สุดอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่เหลวไหลและต่อต้านสังคมในช่วงวัยรุ่น (Dishion&Loeber, 1985 cited in Burney, 2001: 3)

3. สภาพแวดล้อมครอบครัวที่ผิดปกติและพัฒนาการความโกรธ Aber and Cicchetti (1984 cited in Burney, 2001: 3) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของครอบครัวที่อาจจะก่อให้เกิดความโกรธ เช่น ครอบครัวมีรายได้จำกัด ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกทอดทิ้ง หรือพ่อแม่มีความผิดปกติทางจิต Peterson and Stouthamer-Loeber (1984 cited in Burney, 2001: 3) รายงานว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ใช้ความรุนแรง จะมีอัตราการโกรธซ้ำ และมีความก้าวร้าวในระดับสูง Huston (1991 cited in Burney, 2001: 3) สรุปว่าสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวอาจจะมีสาเหตุมาจากความไม่มั่นคงทางอารมณ์จะเพิ่มความโกรธและความก้าวร้าว ในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น เด็กที่อาศัยในเขตชานเมืองที่ยากจน มีความเสี่ยงที่จะมีปัญหา เช่น พฤติกรรมต่อต้านสังคม สุขภาพไม่ดี มีการพัฒนาทางความคิดต่ำ และมีการประสบความสำเร็จต่ำ Burney and Kromrey (2001 cited in Burney, 2001: 4) พบว่า วัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ จะแสดงอัตราของการควบคุมความโกรธในระดับที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่อยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียว หรืออาศัยอยู่กับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ซึ่งกลุ่มหลังนี้จะมีระดับของความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนและปฏิกิริยาของความโกรธในระดับที่สูง

4. พันธุกรรมและพัฒนาการความโกรธ ในการศึกษาพัฒนาการของความผิดปกติทางจิตในเด็กและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนและปฏิบัติการของความโกรธ ซึ่งแบบจำลองของระบบประสาทชีววิทยา ได้ถูกแสดงขึ้นเพื่ออธิบายว่าทั้งโครงสร้างทางร่างกาย และแนวโน้มพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อโกรธและก้าวร้าว เป็นมาตั้งแต่กำเนิด โดยเฉพาะการวิจัยเรื่องประสาทชีววิทยาได้พยายามที่จะอธิบายว่าการกลายพันธุ์ของยีนส่วนไหนที่มีความสัมพันธ์กับความพิการทางกายภาพและความผิดปกติทางชีวเคมี ซึ่งส่งผลต่อความผิดปกติทางจิต Shapiro & Hynd (1993 cited in Burney, 2001: 4) ได้ทำการศึกษา ระบบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเยื่อและประสาท ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างพฤติกรรมต่อต้านสังคมและความบกพร่องในการทำงานของสมองส่วนหน้า ซึ่งถือเป็นเรื่องละ 40 ของสมองทั้งหมด พฤติกรรมที่มีผลเกี่ยวเนื่องมาจากความเสียหายของพื้นที่สมองส่วนหน้า ได้แก่ ปัญหาในการยับยั้งการตอบสนอง ความอดทนต่อความคับข้องใจต่ำ การไม่สนใจ การสับสน ความไม่มีระเบียบ และปัญหาทางความจำ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้สอดคล้องกับวัยรุ่นผู้ซึ่งแสดง ปฏิกริยาของความโกรธเมื่อเจอสิ่งยั่วยุให้เกิดความโกรธขึ้น

นักวิจัยทางด้านพันธุศาสตร์ Lambroso *et al.* (1994 cited in Burney, 2001: 4) ได้ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างความโกรธและความผิดปกติหลายประเภท เช่น โรคออทิสติกที่หมกมุ่นอยู่กับตัวเอง โรคบุคลิกภาพผิดปกติ ความวิตกกังวลผิดปกติ การใช้สารเคมีบางอย่าง หรือใช้ยา การต่อต้านสังคม เช่น ความประพฤตินอกกฎ โรคคือ ไม่เชื่อฟัง โรคสมาธิสั้น และโรคจิตเภท ในความเป็นจริงแล้ว อาการโกรธที่เกิดร่วมกับความบกพร่องในด้านต่างๆ เช่น ความประพฤตินอกกฎ อาการต่อต้านสังคม อาการไม่สนใจสิ่งอื่น ๆ จะเป็นอาการที่เกิดขึ้นแบบข้ามรุ่น พ่อแม่ของวัยรุ่นที่มีอาการเหล่านี้มักจะถูกวินิจฉัยในเรื่อง สมาธิสั้น และมีบุคลิกภาพต่อต้านสังคม หรือมีพฤติกรรมที่เป็นอาชญากร ดังนั้น พันธุกรรมจึงมีผลต่อการเกิดพฤติกรรม (Edelbrock *et al.* 1995 cited in Burney, 2001: 4) และงานวิจัยทางประสาทชีววิทยายังให้คำอธิบายถึงสาเหตุของอาการโกรธว่านำไปสู่การก้าวร้าวและความบกพร่องทางจิตได้

5. ความผิดปกติทางชีวเคมีและพัฒนาการความโกรธ Rogeness *et al.* (1992 cited in Burney, 2001: 4) ได้ทำการศึกษาทางด้านชีวเคมี พบว่า ความสำคัญของกระแสประสาทและฮอร์โมนเป็นรูปแบบที่ปกติของพฤติกรรมของบุคคล เช่น ฮอร์โมน Cortisol และ Testosterone ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเพิ่มความโกรธ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว กระแสประสาทเป็นตัวหลักในการส่งข้อมูลระหว่างเซลล์แต่ละเซลล์ โดยเซลล์เหล่านี้ได้ถูกแบ่งประเภทเป็น Excitatory (การกระตุ้น) Inhibitory (การยับยั้ง) หน้าที่ของเซลล์ทั้ง 2 แบบนี้ได้กลายมาเป็นบทบาทสำคัญในการแสดงพฤติกรรมออกมา สิ่งเหล่านี้ทำให้เชื่อว่าคนที่มีการปฏิกริยาของความโกรธ น่าจะมีอัตราของการเกิดเซลล์ประสาทสูง และนำไปสู่อัตราที่เพิ่มขึ้นของการตอบสนองในเชิงลบต่อสิ่งที่ยั่วยุให้

โกรธ ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีอัตราการกระตุ้นต่ำน่าจะสามารถควบคุมความโกรธตัวเองได้ดีกว่าเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความรู้สึกโกรธ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความโกรธกับวัยรุ่น เกิดจากการปรับตัวในสังคมได้ไม่ดีซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมต่อต้านสังคม และพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ซึ่งเกิดจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล โดยปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดความโกรธ อาทิ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การถูกกลุ่มปฏิเสธ หรือการถูกทำร้ายร่างกาย ถูกทอดทิ้งจากครอบครัว และปัจจัยภายใน อาทิ พันธุกรรม และความผิดปกติของฮอร์โมนในร่างกาย

สาเหตุของความโกรธ

พุทธทาสภิกขุ (2532: 9-12) กล่าวว่า ความโกรธมีสาเหตุหลายประการที่เกิดจากตัณหา คือ ความทะเยอทะยานอยากด้วยอำนาจของอวิชชา เป็นความอยากด้วยความโง่ มี 3 ประการ คือ

1. กามตัณหา คือ ความอยากทางกาม โดยเฉพาะเกี่ยวกับเพศตรงข้าม จะเกิดความโกรธขึ้น เมื่อความรักความหึงหวง ความต้องการเกิดขึ้นแล้วไม่ได้ตามที่ตัณหานั้นต้องการ
2. ภวตัณหา คือ อยากเป็นนั่นเป็นนี่ อยากดีอยากเด่นแล้วไม่ได้ตั้งใจ เมื่อถูกเหยียดหยาม ถูกดูหมิ่นจึงเกิดความโกรธขึ้นมา
3. วิภวตัณหา คือ ความอยากที่จะไม่ให้มี ไม่ให้เป็น ฉะนั้นอะไรที่บุคคลไม่อยากจะเห็น ไม่อยากฟัง ไม่อยากดู ไม่อยากเป็น ปราบฎออกมาหรือถูกขัดใจ ถูกข้อยแย้งสิ่งที่หวนแค้นหรืออาจเกิดความเปลี่ยนแปลงของสังขาร เมื่อความชรา หรือความเจ็บไข้มารบกวน บุคคลไม่อยากจะเจ็บไข้ ไม่อยากตาย พอมันจะเกิดขึ้นทำให้รู้สึกโกรธ

วิจิตร อวาทะกุล (2541: 135-136) กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้เกิดความโกรธสรุปได้ดังนี้

1. ความหิวอาหารที่เรียกว่า โมโหหิว
2. ความเหนื่อยจากการทำงาน หรือการทำงานที่ตนไม่ชอบ
3. ความร้อน อากาศร้อน ทำให้คนอารมณ์ร้อนไปด้วย

4. การไม่ได้อะไรตั้งใจประสงค์ หาของที่ต้องการไม่พบ หรือได้รับของที่ต้องการซ้ำไม่ทันใจ ไม่ได้ดังที่หวังไว้

5. การไม่พอใจบุคคล สถานการณ์ สิ่งของ

6. เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย การเจ็บป่วย

ธมฺมวทฺโฒ ภิกขุ (2542: 5) กล่าวว่า สาเหตุแห่งความอาฆาตหรือความโกรธมีอยู่ 10 ประการ คือ

1. เขาเคยทำความเสียหายให้แก่เรา
2. เขากำลังทำความเสียหายให้แก่เรา
3. เขากำลังจะทำความเสียหายให้แก่เรา
4. เขาเคยทำความเสียหายให้แก่คนที่เรารัก
5. เขากำลังทำความเสียหายให้แก่คนที่เรารัก
6. เขาจะทำความเสียหายให้แก่คนที่เรารัก
7. เขาเคยช่วยเหลือคนที่เราชัง
8. เขากำลังช่วยเหลือคนที่เราชัง
9. เขากำลังจะช่วยเหลือคนที่เราชัง
10. โกรธโดยไร้สาเหตุ (โกรธแม้สิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจ)

จากสาเหตุของความโกรธที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สาเหตุของความโกรธเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย โดยปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายในตนเอง คือ ความอยากได้ อยากเป็น อยากที่จะไม่ให้มี ซึ่งเรียกว่า ตัณหา และปัจจัยภายนอก คือ การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การเจ็บป่วย ความเหนื่อยล้า ความร้อน

การแสดงออกของความโกรธ

สุชา จันทน์เอม (2529: 55) กล่าวว่า คนเราเมื่อเกิดอารมณ์โกรธจะมีการแสดงออกให้เห็นหลายอย่าง เช่น มือเท้าสั่น พูดเสียงดัง ปากสั่น หน้าตาแดงก่ำ หรืออาจจะหน้าซีด หายใจแรง และเร็ว กล้ามเนื้อเกร็ง สมองคิดอะไรไม่ค่อยออก มีการตัดสินใจหุนหัน ขาดความยั้งคิด การแสดงออกของความโกรธจะแตกต่างกันไปตามวัย เพศ และลักษณะของแต่ละบุคคล โดยเด็กหรือผู้หญิงเวลาโกรธมักจะร้องไห้ ส่งเสียงดัง ต่ำ กระทั่งเท้า หรือทำลายสิ่งของ สำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ชาย มักจะแสดงออกทางกำลังกาย เช่น ชกต่อย ทบตี ฟัน แทะ ยิง หรือทำตัวเองให้บาดเจ็บ เป็นต้น

อุษา จารุสวัสดิ์ (2535: 51-52) กล่าวถึงการแสดงออกของคนที่มีความโกรธ ไว้ดังนี้

1. การปิดบังความรู้สึกด้วยการไม่พูด ไม่แสดงปฏิกิริยาตอบโต้ใดๆ ทำเป็นลืมเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่พอใจ
2. การก้าวร้าวชอบทำลาย ทำร้ายบุคคลอื่น
3. การย้ายอารมณ์โกรธ เมื่อโกรธผู้ใหญ่ หรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า แต่ไม่สามารถแสดง ความโกรธออกไปตรงๆ ได้ จึงไปแสดงออกกับบุคคลอื่นที่มีอำนาจน้อยกว่า
4. วิธีถดถอย เป็นการนำวิธีที่เคยใช้ในอดีตกลับมาใช้ เช่น การกระแทกเท้า การร้องไห้ ฟุ่มฟาย
5. การลงโทษตนเอง เมื่อไม่สามารถตอบโต้สิ่งที่ทำให้โกรธได้ บุคคลที่เก็บสะสมความโกรธไว้นาน ไม่มีการระบายความโกรธอย่างเหมาะสม จึงมีความรู้สึกว่าตนไร้ค่า และอาจลงโทษตนเองด้วยการติดยาเสพติดหรือฆ่าตัวตาย

กุญชรี้ คำชาย (2542: 105-106) กล่าวว่า ความโกรธเป็นสภาวะทางอารมณ์ไม่พึงพอใจ ความโกรธจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ความโกรธที่เห็นได้ชัดเจน และความโกรธแฝง ความโกรธที่เห็นชัดเจนนั้นเป็นความโกรธที่ผู้โกรธรู้ว่าโกรธ แต่ความโกรธแฝงนั้นเป็นความโกรธที่ถูกเก็บกดไว้ในระดับจิตใต้สำนึกและผู้โกรธไม่รู้ตัวว่าตนโกรธ

ทูตใจ (2547: 3) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของความโกรธไว้ดังนี้

1. จิตขุ่นมัว
2. ตัวสั่นเทา
3. ต่ำเขาย่างหยาบคาย
4. ทำร้ายเขาจนเป็นแผลน้อยแผลใหญ่
5. ทำชีวิตเขาให้แตกดับ
6. ฆ่าเขาแล้วกลับมาฆ่าตน

Jakubowski and Lange (1978 อ้างใน ภาวิณี ไชกระโทก, 2551: 53-54) ได้เสนอการแสดงออกของความโกรธเป็นขั้นตอนตามแนวคิดของโจนส์และแบเนต ซึ่งขั้นตอนต่างๆ นี้ จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันอย่างเร็วมาก จนบุคคลอาจแสดงความก้าวร้าวออกมาทันทีที่มีเหตุการณ์มากระตุ้น ดังนี้

1. ขั้นคุกคาม (Threat Stage) เป็นขั้นเริ่มต้นที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคามทางด้านร่างกายหรือจิตใจจากสภาพหรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือสิ่งของก็ได้และหากเขาไม่สามารถจัดการกับสิ่งที่มาคุกคามนั้นได้ ก็จะนำไปสู่ขั้นที่ 2
2. ขั้นประเมินอันตราย (Assessment of Danger) ในขั้นนี้บุคคลจะประเมินอันตรายจากสิ่งที่คุกคามเขาทันที

3. ชั้นประเมินพลังของตนเอง (Assessment of Power) ว่าตนเองมีความสามารถมากน้อยเพียงใด เป็นชั้นที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากชั้นที่ 2 อย่างรวดเร็ว คือ บุคคลจะประเมินว่าตนเองมีพลังความสามารถทั้งของตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าประเมินว่าตนเองมีอำนาจควบคุมเพียงพอ หรือเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่สำคัญ บุคคลจะวางเฉย ถ้าประเมินว่าตนเองไม่มีอำนาจที่จะควบคุมการคุกคามนั้นได้ บุคคลจะรู้สึกโกรธและหาวิธีป้องกันตนเอง ซึ่งนำไปสู่ขั้นสุดท้าย

4. ชั้นแสดงความโกรธ (Anger Stage) ในขั้นนี้เมื่อบุคคลเกิดความโกรธขึ้นมาอาจแสดงออกด้วยความก้าวร้าว โดยการทุบตี เตะต่อยผู้อื่นและบางครั้งอาจควบคุมสติไม่อยู่ทำผิดร้ายแรง

Kimberly and Vangie (2003: 309-310) กล่าวว่า รูปแบบของการแสดงออกความโกรธ หมายถึง วิธีการที่บุคคลมีปฏิกิริยาตอบโต้กับความโกรธ โดยแสดงออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การแสดงความโกรธออกมาภายนอก (Anger-out) หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกโกรธและแสดงความโกรธนั้นออกมาสู่ภายนอก
2. การเก็บความโกรธไว้ภายใน (Anger-in) หมายถึง การเก็บความรู้สึกโกรธนั้นไว้ภายใน หรือการระงับความโกรธไว้
3. การควบคุมความโกรธ (Anger control) หมายถึง การควบคุมความรู้สึกโกรธโดยไม่สนใจทิศทางของการแสดงออก เช่น การควบคุมอารมณ์

จากการแสดงออกของความโกรธที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความโกรธเป็นการตอบสนองทางอารมณ์เมื่อบุคคลเกิดความไม่พึงพอใจ ซึ่งจะแสดงออกให้เห็น เช่น มือเท้าสั่น ปากสั่น หน้าแดง หายใจแรงและเร็ว โดยในผู้หญิงและเด็กเวลาโกรธมักจะร้องไห้ ส่วนผู้ชายจะแสดงออกโดยการชกต่อย ใช้ความรุนแรง ซึ่งเมื่อบุคคลรู้สึกโกรธจะมีการแสดงความโกรธนั้นแสดงออกให้เห็นได้ 3 ลักษณะ คือ แสดงความโกรธนั้นออกมาภายนอก เก็บความโกรธไว้ภายใน หรือควบคุมความโกรธเอาไว้

การจัดการกับความโกรธ

พุทธทาสภิกขุ (2532: 36-54) ได้เสนอแนะวิธีจัดการความโกรธ ดังนี้

1. ให้มีความอดทน
2. มีการบังคับตนเอง
3. มีความรู้เรื่องความโกรธอย่างครบถ้วน
4. มีความระลึกได้ว่าจะโกรธ
5. ป้องกันความโกรธ
6. ตั้งสติด้วยสัจจะมั่นคงลงไปในการที่จะทำ
7. ให้อภัยอยู่เสมอ
8. มีความละเอียดและความกลัว ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งของตนเอง
9. ระลึกว่าความโกรธเป็นกรรมหนึ่ง
10. ระลึกถึงความตาย
11. มีเมตตา

นีมนุช ประสานทอง (2541: 64) เสนอวิธีระงับความโกรธ ดังนี้

1. ใช้วิธีผ่อนคลายความโกรธด้วยการนับหนึ่งถึงสิบ
2. ใช้วิธีออกจากสถานการณ์หรือผู้ที่ทำให้โกรธ

3. ระบายอารมณ์โกรธด้วยการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา
4. ออกไปอยู่ในที่โล่งแจ้งแล้วตะโกนให้สุดเสียง
5. ทำงานบ้านระบายความโกรธ

กุญชรี คำชาย (2542: 107-108) กล่าวถึงวิธีการจัดการกับความโกรธ ดังนี้

1. พยายามจินตนาการว่าเราควรจะมีปฏิบัติตัวอย่างใดเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่ทำให้โกรธ แล้วใช้จินตนาการนั้นเป็นแนวทางในการแสดงออก
2. ถามตัวเองว่าจริง ๆ แล้วเราโกรธ หรือใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือจัดการกับความกังวลกันแน่
3. พยายามถ่วงเวลาการตอบสนองเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่กระตุ้นให้โกรธ
4. ในช่วงของการถ่วงเวลานั้น ให้ทำลายความโกรธของตนเอง โดยการตั้งคำถาม เช่น เพื่อนผินผัด หากเราคิดว่าเพื่อนเหลวไหล ไม่เคยที่จะรักษาการนัดหมาย ตั้งคำถามกับตัวเองว่า ฉันคิดถูกหรือเปล่า เพื่อนมีพฤติกรรมใดบ้างที่เรียกว่าเหลวไหล เพื่อนของเราผิดแล้วไม่เคยมาสักครั้งจริงหรือไม่ การตั้งคำถามเช่นนี้จะทำให้ความโกรธบรรเทาลง
5. ลักษณะก้าวร้าวที่สัมพันธ์กับความโกรธนั้นติดตัวมาแต่กำเนิดและเป็นลักษณะที่ค่อนข้างถาวร ดังนั้นจึงไม่ควรปล่อยให้ตนเองเป็นเช่นนั้นโดยไม่พยายามแก้ไข
6. หากความโกรธเป็นสิ่งที่ประพุดกั้นอยู่ในครอบครัวของเรา และเราเลียนแบบมา ให้ถามตนเองว่าเราเป็นนักเลียนแบบหรือเราจะสร้างแบบพฤติกรรมใหม่ที่เป็นของเราเอง
7. หากต้องการระบายความโกรธออกมาเป็นพฤติกรรมรุนแรง ก็ให้เสี่ยงไปออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมที่ต้องใช้แรงโดยไม่ทำร้ายบุคคล สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือทำลายวัตถุที่อาจนึกเสียดายเมื่อหายโกรธ
8. ตระหนักเสมอว่าการแสดงกิริยาโกรธเป็นสิ่งที่เราเลือกทำเอง

ทูตใจ (2547: 3) กล่าวถึงวิธีคลายโกรธ ดังนี้

1. พิจารณาโทษของความโกรธ ว่าเป็นพิษแก่ร่างกาย ทำให้กินไม่ได้ นอนไม่หลับ จิตใจ ร้อนรุ่ม ทำให้หน้าตาไม่น่าดู คนใกล้ชิดพลอยอึดอัดและไม่อยากเข้าใกล้ ทำให้สัมพันธ์กับเรื่อง ทะเลาะวิวาท ซึ่งหากเราไม่โกรธ กายก็ไม่ต้องเป็นทุกข์ ใจก็ไม่ต้องเป็นทุกข์ คนใกล้ชิดก็ไม่ต้อง เตือดร้อนไปด้วย ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวบุคคลและผู้ที่อยู่รอบข้าง
2. อย่าใส่ใจ อย่านึกถึงเรื่องราวหรือบุคคลที่ทำให้โกรธ เมื่อไม่นึกถึง ไม่ใส่ใจก็ย่อมละ ความโกรธได้
3. เปลี่ยนเรื่องคิด คิดถึงเรื่องที่ไม่ทำให้โกรธ คิดถึงเรื่องดี ๆ สิ่งดี ๆ ที่ทำให้ภาคภูมิใจ
4. ทำงานทำให้เพลิดเพลินจนลืมความโกรธ
5. ค้นหาสาเหตุของความโกรธ
6. ระบายความโกรธทิ้งไป

จากการจัดการกับความโกรธที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการกับความโกรธเป็นการระงับ หรือจัดความโกรธที่เกิดขึ้นนั้นให้หมดไป โดยอาจใช้วิธีการทางพุทธศาสนา เช่น การมีสติ อดทน อดกลั้น และให้อภัยกับผู้ที่ทำให้โกรธ หรือใช้วิธีการผ่อนคลายความโกรธโดยการนับหนึ่งถึงสิบ เปลี่ยนเรื่องคิดไปคิดถึงสิ่งดี ๆ ที่ไม่ทำให้โกรธ ทำงานบ้าน ออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาเพื่อระบาย ความโกรธที่เกิดขึ้น

แบบวัดความโกรธของวัยรุ่น

Burney (2001: 2-7) กล่าวถึง แบบวัดความโกรธของวัยรุ่น (AARS: Adolescent Anger Rating Scale) ว่าเป็นการวัดลักษณะเฉพาะ 3 รูปแบบ ของความโกรธ คือ ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน ปฏิกริยาของความโกรธ และการควบคุมความโกรธ โดยลักษณะของแบบวัดความโกรธของวัยรุ่น เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินตนเอง มีข้อคำถามจำนวน 41 ข้อ โดยคำถามถูกออกแบบมาเพื่อแยกแยะประเภทของการแสดงความโกรธ (ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และปฏิกริยาของความโกรธ)

และการควบคุมความโกรธ แบบวัดความโกรธของวัยรุ่น ได้รวบรวมข้อมูลสถิติจากประชากรวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 11 – 19 ปี โดยที่สถิติเบื้องต้นนั้น รวมถึง อายุ ระดับการศึกษา เพศ และเชื้อชาติ ส่วนสถิติขั้นที่สองนั้นรวมถึง ข้อมูลผลการศึกษา โรงเรียนเก่า จำนวนเพื่อน และพฤติกรรมของเพื่อน ซึ่งลักษณะของความโกรธทั้ง 3 รูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

1. ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน (Instrumental Anger: IA) คือ อารมณ์ทางลบของบุคคลที่ทำให้การตอบสนองความโกรธช้าลง โดยเมื่อเกิดความโกรธขึ้นบุคคลจะมีความคิดที่จะวางแผน และตั้งเป้าหมายในการแก้แค้น หรือตอบโต้กลับผู้อื่น

2. ปฏิกริยาของความโกรธ (Reactive Anger: RA) คือ การตอบสนองความโกรธอย่างทันทีทันใดต่อสถานการณ์ที่บุคคลรับรู้สภาพเชิงลบ การคุกคาม ช่มชู้ หรือสถานการณ์ที่น่ากลัว โดยการแสดงออก เช่น พูดคำหยาบ แสดงท่าทางหงุดหงิด ใช้กำลังทำร้ายตนเองบุคคลอื่น หรือทำลายสิ่งของ

3. การควบคุมความโกรธ (Anger Control: AC) คือ วิธีการที่บุคคลแสดงออกเพื่อควบคุมการตอบสนองด้วยความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และการใช้ปฏิกริยาของความโกรธ เช่น การควบคุมสติ อารมณ์ การควบคุมตนเองไม่ให้ตอบโต้ผู้อื่น ควบคุมน้ำเสียงในการพูดให้เป็นปกติ และพยายามพูดดี ๆ ไม่ได้เถียงกับผู้อื่น

ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนและปฏิกริยาของความโกรธ มีความจำเป็นสำหรับการประเมินและการบำบัดความโกรธ แต่การตอบสนองต่อ 2 ลักษณะของความโกรธนี้แตกต่างกันอย่างมากในแง่ของ ระยะเวลา ความรุนแรง และความบ่อยครั้งของเหตุการณ์ อย่างไรก็ตามระดับของการควบคุมความโกรธสามารถบรรเทาการตอบสนองของความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และการแสดงออกปฏิกริยาของความโกรธได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Burney (2001) มาเป็นตัวแปรในการศึกษาความโกรธ เนื่องจากแนวความคิดนี้ มองความโกรธครอบคลุมตั้งแต่การแสดงความโกรธออกไปจนถึงการควบคุมความโกรธนั้นไว้ โดยได้ให้ความหมายของความโกรธว่า เป็นอารมณ์เชิงลบของบุคคลที่มีพื้นฐานมาจากการตีความทางความคิด ประสบการณ์ในอดีต และการตัดสินใจเชิงพฤติกรรมของบุคคล ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ช่วยความโกรธ โดยพิจารณาใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน ปฏิกริยาของความโกรธ และการควบคุมความโกรธ

ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน คือ อารมณ์ทางลบของบุคคลที่ทำให้การตอบสนองความโกรธช้าลง โดยเมื่อเกิดความโกรธขึ้นบุคคลจะมีความคิดที่จะวางแผน และตั้งเป้าหมายในการแก้แค้น หรือตอบโต้กลับผู้อื่น

ปฏิกริยาของความโกรธ คือ การตอบสนองความโกรธอย่างทันทีทันใดต่อสถานการณ์ที่บุคคลรับรู้สภาพเชิงลบ การคุกคาม ช่มชู้ หรือสถานการณ์ที่น่ากลัว โดยการแสดงออก เช่น พูดคำหยาบ แสดงท่าทางหงุดหงิด ใช้กำลังทำร้ายตนเองบุคคลอื่น หรือ ทำลายสิ่งของ

การควบคุมความโกรธ คือ วิธีการที่บุคคลแสดงออกเพื่อควบคุมการตอบสนองด้วยความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และการใช้ปฏิกริยาของความโกรธ เช่น การควบคุมสติ อารมณ์ การควบคุมตนเองไม่ให้ตอบโต้ผู้อื่น ควบคุมน้ำเสียงในการพูดให้เป็นปกติ และพยายามพูดดี ๆ ไม่ได้เถียงกับผู้อื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวที่อาจจะมีผลต่อความโกรธของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรการทำหน้าที่ของครอบครัว (Family Functioning) มาใช้ในการทำวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ (2541: 68-70) ได้อธิบายความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัว ดังนี้

1. การสร้างสมาชิกใหม่ (Reproduction) แทนสมาชิกเดิมที่เสียชีวิตไปเพื่อให้สังคมดำรงอยู่ได้ไม่สูญหายไป ทั้งนี้การมีสมาชิกใหม่ก็ต้องให้สมดุลกับทรัพยากรภายในประเทศ คือ ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป
2. การบำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification) ซึ่งปรากฏในรูปการสมรสกัน เป็นวิธีหนึ่งที่สังคมนำมาควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศให้อยู่ในขอบเขต

3. การเลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เติบโตขึ้นมาในสังคม (Maintenance of Immature Children or Raising the Young) สถาบันครอบครัวจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าสถาบันอื่น เนื่องจากพ่อ – แม่ จะให้ความรักความอบอุ่น และประคับประคองเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างดี ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก เลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่เจริญเติบโต สมบูรณ์ ไม่ให้เกิดปัญหาสังคม

4. การให้การอบรมสั่งสอนเด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม (Socialization) ครอบครัวเป็นแหล่งการอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด เป็นสถาบันที่เตรียมพร้อมเด็กเพื่อออกไปเผชิญกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ครอบครัวจะช่วยอบรมเด็กให้รู้จักกฎเกณฑ์ คุณค่าของความประพฤติ สอนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งวิธีการอบรมจะทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการสั่งสอนทางตรง เช่น การพูดว่ากล่าว ส่วนทางอ้อมคือ การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งการอบรมนี้ก็มีอยู่ตลอดเวลา จึงนับได้ว่าเป็นสถาบันที่ให้การอบรมแก่เด็กตั้งแต่เกิดจนตาย

5. การกำหนดสถานภาพทางสังคม (Social Placement) สมาชิกในสังคมได้ชื่อสกุลจากครอบครัวซึ่งสามารถเปลี่ยนได้ในเวลาต่อมาโดยเฉพาะเป็นหญิง เมื่อสมรสแล้วก็จะเปลี่ยนใช้ชื่อสกุลของสามี สถานภาพที่ครอบครัวให้นี้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้สถานภาพของตนเองว่า เป็นใครอยู่กับคนกลุ่มไหน เช่น ชื่อสกุลเป็นไทย ก็จัดว่าเป็นคนไทย ชื่อสกุลเป็นแซ่ ก็จัดว่าเป็นคนจีน

6. การให้ความรักความอบอุ่น (Affection) ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรักความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นแหล่งที่ให้หลักประกันว่าจะมีคนที่เรารักและคนที่รักเราเสมอ เช่น ความรักของสามีภรรยา หรือ ความรักของพ่อ – แม่ที่มีต่อลูก หากสมาชิกคนใดมีความผิดหวัง ไม่ว่าจะด้านใดก็ตาม ครอบครัวจะเป็นแหล่งให้กำลังใจและปลุกปลอบ เพื่อให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ สรุปแล้วครอบครัวเป็นแหล่งให้ความรัก ความคุ้มครอง และความมั่นคงทางจิตใจแก่สมาชิกทำให้สมาชิกมีพลังในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้

Davis (1965: 11-12) ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของครอบครัวในแง่ของสังคมวิทยา โดยอธิบายว่าการทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง

1. การสร้างสมาชิกใหม่ของครอบครัว (Reproduction) อันเป็นการสืบพันธุ์มนุษยชาติ ให้มีการดำรงอยู่ในสังคม

2. การคุ้มครองเด็กที่เกิดมาให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance) โดยจะต้องให้การดูแลคุ้มครองเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาให้มีชีวิตรอดเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

3. การกำหนดสถานภาพของบุตรที่เกิดมา (Placement)

4. การให้บุตรได้เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมในสังคมนั้นได้ (Socialization) เป็นการให้การฝึกอบรมแก่สมาชิกใหม่ของครอบครัวที่จะเข้ามารับบทบาทในสังคมสืบต่อไป

Epstein *et al.* (1982 อ้างใน อุมพร ตรังคสมบัติ, 2544: 42) ได้ให้ความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัวว่า เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำเพื่อประโยชน์ต่อการอยู่รอดของครอบครัว

Duvall (1985: 60) กล่าวว่า การทำหน้าที่ของครอบครัว คือ การให้แหล่งพักพิงแก่สมาชิกทั้งร่างกายและจิตใจ แสดงการทำหน้าที่ร่วมกันในครอบครัวในการแสดงบทบาท การมีสัมพันธ์ให้มีการสังสรรค์ร่วมกัน ให้ความรักต่อกัน

สรุป การทำหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของสมาชิกภายในครอบครัว ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวตามภาระหน้าที่ เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวและการพัฒนาของครอบครัว

ความสำคัญของครอบครัวต่อสมาชิก

พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2550: 18-19) กล่าวว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อพัฒนาการทุกด้านของบุคคล เพราะเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกของมนุษย์ ถึงแม้รูปแบบของแต่ละครอบครัวจะแตกต่างกันแต่ทุกครอบครัวมีความสำคัญต่อสมาชิกในครอบครัวเหมือนกัน โดยความสำคัญของครอบครัวมีดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก ซึ่งปรากฏในทุกลักษณะของครอบครัว อย่างน้อยที่สุดเมื่อเด็กอยู่ในวัยทารก

2. ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ถ้าความสัมพันธ์นี้ดี ครอบครัวก็จะมั่นคง และสร้างสรรค์ สมาชิกในครอบครัวก็จะพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

3. ความสำคัญในหน้าที่ 4 ประการของครอบครัวที่มีต่อบุคคลจะปรากฏในทุกวัฒนธรรมคือ ให้บทเรียนในการต่อสู้ชีวิต บทบาททางเพศทั้งชายและหญิง ค่านิยม ทัศนคติในการประกอบอาชีพและสุนทรียภาพแห่งชีวิต

หน้าที่ของครอบครัว

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2550: 28-33) กล่าวว่า หน้าที่ของครอบครัว คือ การพัฒนามนุษย์ในทุกด้าน เป็นรากฐานให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้แบ่งเป็นหน้าที่ของครอบครัว ดังนี้

1. หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ บุคคลย่อมมีความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ครอบครัวต้องสร้างรากฐานทางอาชีพให้มั่นคง
2. หน้าที่อบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษา เป็นการพัฒนาสติปัญญาและบุคลิกภาพให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข
3. หน้าที่ปกป้องให้ความปลอดภัย เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ผู้ที่แข็งแรงกว่าต้องปกป้องผู้ที่อ่อนแอ
4. หน้าที่ทางด้านสันตนาการ จะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น ช่วยลดความเครียด โดยอาจจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับสมาชิกในครอบครัว
5. หน้าที่ทางด้านศาสนา ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ครอบครัวต้องมีความยึดมั่นและปลูกฝังเรื่องศาสนาให้สมาชิกในครอบครัว
6. หน้าที่ในการให้ความรักครอบครัว ครอบครัวต้องทำหน้าที่ให้ความรักอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความไว้วางใจ เป็นรากฐานของมนุษย์สัมพันธ์ รู้จักการปรับตัว มองโลกในแง่ดี
7. หน้าที่ทางชีววิทยาของครอบครัว ครอบครัวมีหน้าที่ในการให้กำเนิดบุตร

แนวคิดเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

1. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF)

การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ McMaster Model of Family Functioning (MMFF) (1967 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 42-43) เป็นผลจากการศึกษาครอบครัวเป็นระยะเวลานานกว่า 25 ปี โดยเริ่มการศึกษาที่มหาวิทยาลัย McGill ประเทศแคนาดาในช่วงปี 1950 ในระยะต่อมา Epstein, Bishop และ Baldwin แห่งมหาวิทยาลัย McMaster ในประเทศแคนาดาและมหาวิทยาลัย Brown ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาแนวคิดนี้ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

โดยแนวคิดแบบ McMaster Model มองครอบครัวเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย ได้แก่ สมาชิกแต่ละคน (Individual Subsystem) คู่สมรส (Spousal Subsystem) และพี่น้อง (Sibling Subsystem) นอกจากนี้ครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับระบบภายนอกอื่นๆ เช่น ระบบครอบครัวขยาย ชุมชน โรงเรียน ศาสนา เป็นต้น McMaster Model ใช้ทฤษฎีหลายอย่างมาอธิบายการทำหน้าที่ของครอบครัว เช่น ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ฯลฯ โดยทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้กรอบใหญ่ของทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งอาจสรุปได้คือ

แต่ละหน่วยในระบบครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นพฤติกรรมของสมาชิกคนหนึ่งย่อมจะมีอิทธิพลต่อสมาชิกคนอื่นๆ

การทำความเข้าใจสมาชิกคนใดคนหนึ่งนั้นไม่สามารถทำได้โดยวิเคราะห์บุคคลนั้นเพียงลำพัง จำเป็นต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับครอบครัวทั้งระบบ

รูปแบบของปฏิสัมพันธ์และการจัดองค์กรในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน

McMaster Model ได้แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็นด้านต่างๆ 6 ด้าน ดังนี้ (อุมาพร ตังคสมบัติ, 2544: 43-50) คือ การแก้ไขปัญหา (Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) บทบาท (Roles) การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness) ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement) และการควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การแก้ปัญหา (Problem Solving)

หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ปัญหา หมายถึง สิ่งที่มาคุกคามเสถียรภาพ การดำรงอยู่อย่างปกติสุข หรือประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของครอบครัว ในทางปฏิบัติ ปัญหาอาจแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ ปัญหาทางวัตถุ (Instrumental) เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาการเงิน เป็นต้น และปัญหาทางอารมณ์ (Affective) เช่น ความโกรธระหว่างพี่น้อง ความไม่ไว้วางใจกันระหว่างสามี – ภรรยา ซึ่งครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีจะมีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม แต่ครอบครัวทำหน้าที่ไม่ดีนั้น มักแก้ปัญหาอย่างไร้ประสิทธิภาพหรือไม่ได้แก่เลย แต่ปล่อยให้ค้างคาอยู่เป็นเวลานานจนเกิดปัญหาอื่นตามมาเป็นลูกโซ่

ในการประเมินครอบครัวจะต้องวิเคราะห์ว่า ครอบครัวใช้วิธีการแก้ปัญหาอย่างไร มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปการแก้ปัญหาคควรดำเนินเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1.1 แยกแยะประเด็นปัญหาให้ชัดเจน มีการชี้ชัดลงไปว่าอะไรเป็นปัญหา และแยกแยะปัญหาออกมาได้อย่างถูกต้อง บ่อยครั้งที่ครอบครัวหยาบยกเอาปัญหาอื่นๆ ที่ไม่สำคัญขึ้นมา แต่ปัญหาสำคัญหรือที่เป็นความขัดแย้งจริงๆ นั้นกลับไม่มีใครพูดถึง

1.1.2 สื่อสารให้เข้าใจกันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีการบอกกล่าวให้คนในครอบครัวรับรู้เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ปัญหา การบอกกล่าวนี้อาจเป็นไปได้ในระหว่างสมาชิกครอบครัวด้วยกันเองหรือกับระบบภายนอก เช่น เครือญาติหรือเพื่อนฝูงตามความเหมาะสม

1.1.3 วางแผนการแก้ปัญหา มีการร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่นๆ แทนที่จะใช้วิธีที่เคยทำกันมาเป็นประจำโดยไม่ได้คำนึงถึงวิธีอื่นที่อาจได้ผลดีกว่า

1.1.4 ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีการตัดสินใจที่แน่ชัดว่าจะแก้ปัญหาด้วยวิธีการใด และถ้าวิธีแรกไม่ได้ผลแล้วจะใช้วิธีใดต่อไป

1.1.5 ดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีที่เลือก ทำการแก้ปัญหาตามแผนที่ตกลงกันไว้จนครบถ้วน บางครอบครัวอาจทำตามแผนได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นหรือไม่ได้ทำเลย

1.1.6 ติดตามให้การแก้ปัญหานั้นเป็นไปอย่างครบถ้วน ครอบครัวมีการติดตามอย่างจริงจังว่าได้ใช้วิธีการแก้ปัญหานั้นตามที่ตกลงกันไว้หรือไม่

1.1.7 ประเมินความสำเร็จ มีการประเมินว่าวิธีการแก้ปัญหานั้นได้ผลมากน้อยเพียงไร มีการวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้เรียนรู้จากปัญหาดังกล่าว

การแก้ปัญหาไม่จำเป็นต้องกระทำเป็นขั้น ๆ ครบถ้วนตามที่กล่าวมา ทั้งขั้นกับลักษณะของปัญหานั้นด้วย เช่น หากปัญหาไม่สลับซับซ้อนก็ไม่จำเป็นต้องมานั่งแยกแยะประเด็นปัญหาให้ชัดเจน ในครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ดีนั้น วิธีการแก้ปัญหาโดยรวมจะเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวาย แม้จะมีบางปัญหาที่แก้ไม่ได้ แต่ปัญหานั้นก็ไม่รุนแรงหรือเรื้อรังจนทำให้การทำหน้าที่ด้านอื่น ๆ ของครอบครัวบกพร่องไปด้วย

1.2 การสื่อสาร (Communication)

หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน การสื่อสารอาจแบ่งเป็นการสื่อสารโดยใช้คำพูด (Verbal Communication) และการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Communication) McMaster Model of Family Functioning (MMFF) จะเน้นการสื่อสารแบบแรกเนื่องจากสามารถวัดได้ชัดเจนกว่า อย่างไรก็ตามการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดนั้นแม้เนื้อหาจะไม่เด่นชัด แต่ก็ยังเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญโดยจะแสดงออกมาทางระดับเสียง คำพูดที่เลือกใช้ สีหน้า แววตา การประสานสายตาและท่าทาง เป็นต้น

เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ การดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก ครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุได้ดีอาจสื่อสารทางด้านอารมณ์ได้ไม่ดี แต่ครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุไม่ดีก็มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอ ในการประเมินประสิทธิภาพของการสื่อสารจะต้องวิเคราะห์ใน 2 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1.2.1 เนื้อหา การสื่อสารที่ดีนั้น ข้อมูลที่แลกเปลี่ยนกันจะต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือจับใจความอะไรไม่ได้

1.2.2 จุดหมายปลายทาง เนื้อหาที่สื่อจะต้องตรงไปสู่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น โดยตรง ไม่ใช่อ้อมค้อมผ่านผู้อื่น

เมื่อพิจารณาทั้ง 2 ด้านนี้ อาจแบ่งการสื่อสารในครอบครัวได้เป็น 4 แบบ คือ

- 1) เนื้อหาชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย
- 2) เนื้อหาชัดเจนแต่ไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย
- 3) เนื้อหาไม่ชัดเจนแต่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย
- 4) เนื้อหาไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย

ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะสื่อสารได้ชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย ถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครือและอ้อมค้อมมากเกินไป ครอบครัวก็จะทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร การสื่อสารอย่างคลุมเครือและอ้อมค้อมจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสื่อกลับมาแบบเดียวกัน ในครอบครัวปกติความสามารถในการสื่อสารแต่ละด้านจะแตกต่างกันไป ในบางครอบครัวการสื่อสารเกี่ยวกับปัญหาที่ขัดแย้งกันนั้นอาจไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมาย แต่ก็จะเป็นอยู่ในช่วงสั้น ๆ และไม่ทำให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด

1.3 บทบาท (Role)

หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่สมาชิกประพฤติต่อกันซ้ำ ๆ เป็นประจำ บทบาทแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ บทบาททางด้านวัตถุและบทบาททางด้านอารมณ์ นอกจากนี้ยังแบ่งตามความจำเป็นได้ ดังนี้

1.3.1 บทบาทพื้นฐาน หมายถึง บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำให้ครบถ้วน เพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข นั่นคือ การจัดหาปัจจัยสี่ให้แก่สมาชิก การพุ่มพักเลี้ยงดู และให้การประคับประคองสนับสนุนแก่สมาชิก การตอบสนองความต้องการทางเพศในระหว่างคู่สมรส การช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ยังมีบทบาทด้านการบริหารจัดการภายในครอบครัวซึ่ง ได้แก่ การเป็นผู้นำในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ การคงไว้ซึ่งมาตรฐานของครอบครัว การออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในครอบครัว เป็นต้น

1.3.2 บทบาทอื่นๆ หมายถึง บทบาทเฉพาะของแต่ละครอบครัว ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบทบาทที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่น ลูกชายเรียนเก่งและได้รับทุนไปเรียนต่างประเทศ บทบาทของลูกชายก็นำชื่อเสียงเกียรติยศมาสู่ครอบครัว บางครอบครัวมีบทบาทของแพะรับบาป คือ สมาชิกคนหนึ่งต้องทำหน้าที่เป็นผู้รองรับอารมณ์หรือทัศนคติเชิงลบของสมาชิกคนอื่น บทบาทนี้ช่วยเบี่ยงเบนความขัดแย้ง ไม่ให้เกิดความตึงเครียดมากเกินไปจนครอบครัวเสียสมดุล อย่างไรก็ตามบทบาทนี้ก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะสมาชิกผู้นั้นจะมีชีวิตอยู่ด้วยความกดดันและความรู้สึกถูกรังแกจากครอบครัวปฏิเสธ ส่วนครอบครัวเองก็ไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งที่มีระหว่างกันได้อย่างแท้จริง

การประเมินว่าบทบาทในครอบครัวเป็นไปได้ดีหรือไม่นั้นจะต้องพิจารณา 2 ด้าน คือ

1) การมอบหมายหน้าที่ตามบทบาท หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบในหน้าที่บางประการให้แก่สมาชิก การมอบหมายนี้อาจทำโดยเปิดเผยหรือไม่ก็ได้ ครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนให้กับบุคคลที่เหมาะสม แต่ครอบครัวที่มีปัญหาจะมีการมอบหมายหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม สมาชิกบางคนต้องรับหน้าที่มากเกินไปในขณะที่คนอื่นไม่ได้ทำอะไรเลย

2) การดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในบทบาท หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตน นั่นคือครอบครัวต้องมีวิธีตรวจสอบว่าสมาชิกแต่ละคนทำหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่

1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective Responsiveness)

หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ (การที่บุคคลสื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้ว่าเขารู้สึกอย่างไรนั้น ไม่จัดอยู่ในหัวข้อนี้ แต่อยู่ในหัวข้อการสื่อสาร)

อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีหลายแบบทั้งอารมณ์เชิงบวก เช่น อารมณ์รัก เป็นสุขและอารมณ์เชิงลบ เช่น กลัว โกรธ เป็นต้น ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกติจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม แต่ครอบครัวที่มีปัญหามักมีความจำกัดในการแสดงอารมณ์ เช่น ภรรยาไม่สามารถแสดงอารมณ์โกรธต่อสามีได้ เพราะกลัวสามีจะไม่พอใจ สมาชิกที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างจำกัด อาจจะมีปัญหาบุคลิกภาพหรืออาการป่วยทางกายเนื่องจากสาเหตุทางจิตใจได้

1.5 ความผูกพันทางอารมณ์ (Affective Involvement)

หมายถึง ระดับความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกมีต่อกัน รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความสนใจและการเห็นคุณค่าของกันและกัน ความผูกพันทางอารมณ์มีหลายระดับ คือ

1.5.1 ปราศจากความผูกพัน (Lack of Involvement) สมาชิกในครอบครัวไม่สนใจใยดีกันเลย การเป็นครอบครัวมีความหมายเพียงการมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันเท่านั้น

1.5.2 ผูกพันแบบไม่มีความรู้สึก (Involvement Devoid of Feeling) สมาชิกมีความสนใจต่อกันเพียงเล็กน้อยโดยปราศจากความรู้สึกซึ่งทางอารมณ์และความห่วงใยด้วยใจจริง ความสนใจในความเป็นอยู่ของอีกฝ่ายหนึ่งแทบไม่มีเลย หรือถ้ามีก็เป็นไปเพราะความอยากรู้ อยากเห็น อยากควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นไปตามหน้าที่

1.5.3 ผูกพันเพื่อตนเอง (Narcissistic Involvement) ความสนใจอีกฝ่ายหนึ่งเป็นไปเพื่อตนเอง เพื่อเสริมคุณค่าให้ตนเองไม่ใช่ความสนใจที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างจริงจัง

1.5.4 ผูกพันอย่างมีความเข้าใจ (Empathic Involvement) ความสนใจผูกพันมีต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง ความผูกพันแบบนี้มีความเหมาะสมที่สุด เพราะจะสามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างเหมาะสม

1.5.5 ผูกพันมากเกินไป (Over Involvement) ความผูกพันเป็นไปอย่างปกป้องหรือจู้จี้มากเกินไป จนอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีความเป็นส่วนตัวหรือเป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ

1.5.6 ผูกพันเหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน (Symbiotic Involvement) เป็นความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนทั้งคู่เหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน และขอบเขตส่วนตัวของแต่ละคนนั้นไม่ชัดเจนหรือแทบไม่มีเลย

ความผูกพันทางอารมณ์จะแตกต่างกันไปในวงจรชีวิตแต่ละระยะ เช่น ในระยะที่ลูกยังเล็ก ความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความอยู่รอดของลูก แต่เมื่อเข้าวัยรุ่น ลูกจะเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัวมากขึ้น ความผูกพันกับพ่อแม่ก็จะลดความเข้มข้นลง เป็นต้น

1.6 การควบคุมพฤติกรรม (Behavior Control)

หมายถึง วิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิก การควบคุมเป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมที่ต้องมีการควบคุมแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

พฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและชีวภาพ เช่น การกิน การนอน ความต้องการทางเพศ และความก้าวร้าว เป็นต้น

พฤติกรรมทางสังคม เช่น การคบเพื่อนฝูง เป็นต้น

พฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกายหรือทรัพย์สิน เช่น การเล่นอย่างผาดโผน การขับรถเร็ว การพยายามทำร้ายตนเอง เป็นต้น

การรักษาระเบียบวินัยภายในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมในครอบครัวแบ่งได้เป็น 4 แบบ คือ

1.6.1 การควบคุมพฤติกรรมแบบเข้มงวด (Rigid Behavior Control)

ครอบครัวกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนไว้นานอน มีกฎที่เข้มงวดและมีบทลงโทษ เมื่อฝ่าฝืนกฎ ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ดี สมาชิกแต่ละคนรู้ว่าตนต้องทำอะไร แต่ผลเสียก็คือ การปรับตัวจะเป็นไปอย่างลำบาก เนื่องจากไม่มีโอกาสต่อรองหรือเปลี่ยนแปลงกฎให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การควบคุมแบบนี้อาจนำไปสู่การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจภายในครอบครัว และการต่อต้านแบบดื้อเงียบ

1.6.2 การควบคุมพฤติกรรมแบบยืดหยุ่น (Flexible Behavior Control)

ครอบครัวมีมาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นพอประมาณ มีการพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนกฎไปตามความเหมาะสม การควบคุมแบบนี้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะเป็นไปด้วยความเข้าใจและการยอมรับในตัวบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะอบรมให้เกิดระเบียบวินัย ไม่ใช่เพื่อที่จะควบคุมไว้แต่อำนาจ ดังนั้นสมาชิกจะเกิดความรู้สึกอยากร่วมมือและปฏิบัติตามกฎที่ตั้งไว้

1.6.3 การควบคุมพฤติกรรมแบบอะไรก็ได้ (Laissez-Faire Behavior Control)

ครอบครัวไม่มีทิศทางแน่นอนว่าสมาชิกควรประพฤติอย่างไร ไม่มีกฎสำหรับเรื่องใด ๆ เลย ใครจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ไม่มีการชี้แนะและการตัดสินใจหรือการแทรกแซงจากสมาชิกอื่น เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม การมอบหมายบทบาทก็ไม่มี ความชัดเจน สมาชิกมักขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน การสื่อสารมักมีปัญหาเพราะไม่มีใครฟังใคร ครอบครัวแบบนี้จะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ดี เด็ก ๆ จะเติบโตขึ้นด้วยความรู้สึกไม่มั่นคง ควบคุมตนเองไม่ได้และอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจ

1.6.4 การควบคุมพฤติกรรมแบบยุ่งเหยิง (Chaotic Behavior Control)

ครอบครัวมีการควบคุมพฤติกรรมแบบขึ้น ๆ ลง ๆ บางครั้งเข้มงวด บางครั้งยืดหยุ่น และบางครั้งใครจะทำอะไรก็ได้ตามความพอใจ ลักษณะแบบนี้ทำให้สมาชิกสับสนว่าควรจะทำอย่างไร การควบคุมแบบนี้เป็นแบบที่ไม่เหมาะสมที่สุด เพราะทำให้ครอบครัวไม่มีเสถียรภาพและไม่มี ความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติหน้าที่

2. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model

Beavers *et al.* (1985 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 52-55) มองการทำหน้าที่ของครอบครัวใน 2 ด้าน ดังนี้

2.1 Competence คือ ความสามารถของครอบครัวในการจัดระบบภายในให้ดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อย คำนี้มีขอบเขตกว้างตั้งแต่มีประสิทธิภาพไปจนถึงบกพร่องอย่างรุนแรง การประเมินความสามารถของครอบครัวจะต้องมองดูครอบครัวในภาพรวม ไม่ใช่มองที่จุดใดจุดหนึ่งในการประเมินจะต้องระลึกเสมอว่า ครอบครัวที่มีระดับ ความสามารถของครอบครัวใกล้เคียงกัน อาจมีปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันก็ได้ นอกจากนี้ครอบครัวยังปฏิบัติภารกิจแต่ละอย่างได้แตกต่างกัน บางอย่างอาจทำได้ดีมาก แต่บางอย่างทำได้ไม่ดีเท่าไร ครอบครัวที่สามารถจัดการกับภารกิจเล็กๆ ได้ก็มักจะจัดการให้ภารกิจที่สำคัญลุล่วงไปได้ดี แต่ครอบครัวที่ไม่สามารถทำภารกิจเล็กๆ ให้สำเร็จ ก็มักจะทำภารกิจใหญ่ให้สำเร็จไม่ได้ โดยครอบครัวที่มี Competence ดีจะมีลักษณะ ดังนี้

2.1.1 มีความเป็นผู้นำที่เท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยา

2.1.2 มีความร่วมมือกันอย่างดีระหว่างพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ภายในครอบครัว

2.1.3 มีขอบเขตระหว่างรุ่นที่ชัดเจน

2.1.4 สมาชิกมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างเพียงพอ

2.1.5 สมาชิกยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน และแก้ไขความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างได้อย่างเหมาะสม

2.1.6 สื่อสารอย่างเปิดเผยไม่อ้อมค้อม

2.1.7 แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม

2.1.8 มองโลกในแง่ดีและมองปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของครอบครัว

ในครอบครัวที่มี Competence ต่ำ พ่อแม่จะไม่ค่อยร่วมมือกัน บางครั้งพ่อหรือแม่จะเข้าพวกับลูก ไม่มีความเป็นผู้นำที่ชัดเจนหรือมีแบบไร้ประสิทธิภาพ ไม่มีขอบเขตระหว่างระบบที่ชัดเจน สมาชิกไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความไว้วางใจกัน การสื่อสารไม่ดี ไม่สามารถยอมรับความแตกต่างหรือแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ดีพอ

แนวคิด Beavers Model แบ่งครอบครัวตามระดับความสามารถของครอบครัวได้ 5 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้เหมาะสม (Optimal Family) เป็นครอบครัวที่มี Competence ดีดังที่กล่าวมาในข้างต้น

กลุ่มที่ 2 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ดีเพียงพอ (Adequate Family) ครอบครัวแบบนี้มีประสิทธิภาพดีปานกลาง มีขอบเขตระหว่างบุคคลที่ชัดเจน มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน แต่จะใช้อำนาจควบคุมมากกว่าครอบครัวแบบแรก การแก้ปัญหาขัดแย้งมักใช้วิธีออกคำสั่งมากกว่า ประนีประนอม มีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างชายหญิงอย่างชัดเจน พ่อแม่ร่วมมือกันไม่ดีเท่าไรนัก มีความตึงเครียดสูง ความสุข ความเป็นกันเองและไว้วางใจกันมีน้อย แต่ลูกในครอบครัวแบบนี้ก็มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับแบบแรก

กลุ่มที่ 3 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้ปานกลาง (Midrange Family) ครอบครัวแบบนี้พบบ่อยที่สุด สมาชิกไม่ค่อยใกล้ชิดผูกพันกันและมักเก็บกตความรู้สึก ไม่ค่อยแสดงออกหรือยอมรับในความรู้สึกทางลบที่มีต่อกัน มีปัญหาขอบเขตระหว่างบุคคล ไม่ค่อยยอมรับความแตกต่างของกันและกัน มักแก้ปัญหาโดยออกคำสั่งมากกว่าประนีประนอม ลูกจะพัฒนาไปได้ไม่ดีนัก และเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ก็จะแยกออกจากครอบครัวได้ยาก และอาจเกิดปัญหาทางอารมณ์หรือพฤติกรรมได้

กลุ่มที่ 4 ครอบครัวที่ทำหน้าที่ไม่ค่อยดี (Borderline Family) ครอบครัวแบบนี้มีการควบคุมมากกว่าแบบที่ 3 การประคับประคองทางอารมณ์ต่อกันมีน้อย ภารกิจทางพัฒนาการก็เป็นไปอย่างไม่ครบถ้วน สมาชิกไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเอง ขอบเขตระหว่างบุคคลไม่ชัดเจน อารมณ์ในครอบครัวแปรเปลี่ยนได้มาก ตั้งแต่เศร้าจนถึงโกรธอย่างรุนแรงหรือก้าวร้าว ความสุขในครอบครัวมีค่อนข้างน้อย

กลุ่มที่ 5 ครอบครัวที่ทำหน้าที่บกพร่องอย่างมาก (Severely Dysfunctional Family) ครอบครัวแบบนี้มีปัญหาหนักที่สุดเพราะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้เลย ทั้งสมาชิกก็ยังจัดการกับความขัดแย้งภายในจิตใจของตนเองไม่ได้ การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ มีปัญหาในขอบเขตระหว่างบุคคลและขาดความเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่ไม่สามารถร่วมมือกันปกครองลูกได้ ลูกจะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง ไม่มีเอกลักษณ์ที่มั่นคงหรือเป้าหมายที่แน่นอนในชีวิต

2.2 Style หมายถึง ทิศทางของปฏิสัมพันธ์ที่ครอบครัวมีต่อกันเองและมีต่อระบบภายนอก Competence มีความหมายใกล้เคียงกับ Cohesion และ Emotional Involvement Style แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบที่มีทิศทางเข้าหาครอบครัว (Centripetal-CP) และแบบที่มีทิศทางออกจากครอบครัว (Centrifugal-CF) ดังตารางแสดงลักษณะของการทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model

ตารางที่ 2 Style การทำหน้าที่ครอบครัวตามแนวคิดของ Beavers System Model

ครอบครัวแบบ Centripetal (CP)	ครอบครัวแบบ Centrifugal (CF)
1. แสวงหาความสุขจากภายในครอบครัว	1. แสวงหาความสุขจากนอกครอบครัว
2. ไม่ค่อยใส่ใจคนนอกครอบครัว	2. สนุกกับคนนอกมากกว่าคนในครอบครัว
3. สมาชิกแสดงความรู้สึกทางบวกเป็นส่วนใหญ่ และเก็บกดความรู้สึกทางลบ	3. มักแสดงความรู้สึกทางลบ เช่น โกรธ ไม่พอใจ มากกว่าความรู้สึกทางบวก
4. ลูกแยกออกไปจากครอบครัวได้ยากเพราะมีความผูกพันมากเกินไป	4. ผลักดันให้ลูกออกจากครอบครัวโดยที่ลูกยังไม่พร้อม
5. สมาชิกมักมีปัญหาทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า กังวล	5. สมาชิกมักมีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น ชอบขัดคำสั่งหรือเถร

ที่มา: อุมพร ตรังคสมบัติ (2544: 54)

Style เป็นเครื่องมือชี้ถึงความสามารถในการปรับตัวด้วย ครอบครัวที่ปรับตัวได้ไม่ดี จะมี Style คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง แต่ครอบครัวที่ปรับตัวดีจะมี Style ที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับวงจรชีวิตและความต้องการของสมาชิก

3. การทำหน้าที่ของครอบครัวตามแนวคิดของ Olson

Circumplex Model of Marital and Family Systems เป็นแนวคิด Olson *et al.* (1989 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 51-52) ซึ่งมองครอบครัวใน 3 ด้าน คือ Cohesion Adaptability และ Communication

3.1 Cohesion คือ ความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกัน แบ่งเป็นระดับดังนี้

3.1.1 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับต่ำมาก (Disengaged)

3.1.2 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางค่อนข้างต่ำ (Separated)

3.1.3 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางค่อนข้างสูง (Connected)

3.1.4 ความผูกพันทางอารมณ์ระดับสูงมาก (Enmeshed)

ความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกันในระดับกลางทั้งความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางค่อนข้างต่ำ และความผูกพันทางอารมณ์ระดับกลางค่อนข้างสูง เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดเพราะบุคคลสามารถเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเองได้ ในขณะที่ยังผูกพันอยู่กับครอบครัว ความสมดุลในสองสิ่งนี้จะทำให้บุคคลพัฒนาไปได้อย่างดี ในครอบครัวที่มีความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกันแบบความผูกพันทางอารมณ์ระดับต่ำมาก สมาชิกมีความเป็นตัวของตัวเองมากเกินไปจนทำให้ต่างคนต่างอยู่ ความผูกพันและร่วมมือร่วมใจกันมีน้อยทำให้ครอบครัวไม่มีความเป็นปึกแผ่น แต่ในครอบครัวที่มีความผูกพันทางอารมณ์ที่สมาชิกมีต่อกันแบบความผูกพันทางอารมณ์ระดับสูงมาก สมาชิกจะมีความจงรักภักดีต่อครอบครัวมากเกินไปและเห็นพ้องต้องกันมากจนไม่สามารถเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์และสังคมของสมาชิกก็จะบกพร่องด้วยเช่นกัน

3.2 Adaptability หมายถึง ความสามารถของครอบครัวโดยเฉพาะระบบคู่สมรสในอันที่จะปรับตัวโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างแห่งอำนาจ บทบาท รวมทั้งความสัมพันธ์ให้เหมาะสมเพื่อที่จะจัดการกับปัญหาและความเครียดที่เกิดขึ้น

3.3 Communication หมายถึง การสื่อสารภายในครอบครัว การสื่อสารเป็นมิติที่สำคัญเพราะเป็นตัวช่วยสนับสนุนการทำหน้าที่ใน 2 ด้านแรกให้เป็นไปได้ด้วยดี

เมื่อพิจารณารอบครัวตามความผูกพันและความสามารถของครอบครัวแล้ว สามารถแบ่งครอบครัวได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ครอบครัวแบบสมดุล (Balanced Family) คือ ครอบครัวที่มี Cohesion และ Adaptability อยู่ในช่วงกลาง

กลุ่มที่ 2 ครอบครัวแบบสุดขั้ว (Extreme Family) คือ ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ทั้ง 2 ด้านอยู่ในช่วงสุดขั้ว โดยอาจจะเป็นแบบมากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็ได้

กลุ่มที่ 3 ครอบครัวระดับกลาง (Midrange Family) คือ ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ด้านหนึ่งอยู่ในช่วงกลางและอีกด้านหนึ่งอยู่ในช่วงสุดขั้ว

ครอบครัวแบบสมดุลจะมีความแข็งแกร่งที่สุดในการต่อสู้กับความเครียด มีกลยุทธ์ที่จะจัดการกับความเครียดอย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวแบบนี้จะสูงกว่าแบบอื่น

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) มาเป็นตัวแปรในการศึกษา เนื่องจากแนวความคิดการทำหน้าที่ของครอบครัว ของ McMaster มองครอบครัวสมาชิกภายในครอบครัวทั้งหมด รวมถึงให้ความสำคัญกับอิทธิพลต่างๆ ที่จะมีผลต่อสมาชิกภายในครอบครัว โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการทำหน้าที่ของครอบครัว ว่าหมายถึง การรับรู้ของสมาชิกภายในครอบครัว ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวตามภาระหน้าที่ เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวและการพัฒนาของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง ความสามารถของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ดีและปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การแยกแยะประเด็นสำคัญให้ชัดเจน สื่อสารให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น วางแผนการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีที่เลือก ติดตามให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างครบถ้วน และประเมินความสำเร็จ

ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง ความสามารถของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน โดยพิจารณาที่ความชัดเจนของเนื้อหา และข่าวสารนั้นถูกส่งไปยังบุคคลเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ภายในครอบครัว โดยพิจารณาถึงความชัดเจนและความยุติธรรมในการมอบหมายภารกิจให้สมาชิกตามความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจ และวิธีการดูแลให้สมาชิกรับผิดชอบในภารกิจของตน

การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกภายในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวของบุคคล ต่อสถานการณ์ต่างๆ ทั้งอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปกติ เช่น อารมณ์รัก อารมณ์สุข และอารมณ์ในสถานการณ์ที่คุกคาม เช่น อารมณ์กลัว อารมณ์โกรธ โดยพิจารณาถึงความสามารถในการแสดงอารมณ์ออกมาได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกภายในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกในครอบครัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องหรือให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญในกิจกรรมหรือความห่วงใยในเรื่องต่างๆ ของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกถึงวิธีการที่ครอบครัวของบุคคล แสดงออกเพื่อคงไว้ซึ่งมาตรฐานสำหรับพฤติกรรมของอาสาสมัครเพื่อให้อาสาสมัครประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี

ความหมายของการมองโลกในแง่ดี

เทอดศักดิ์ เดชคง (2544: 68) กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดีเกิดจากการยอมรับสภาพความลำบากกว่ามันดำรงอยู่จริง แต่ก็คิดในแง่ที่ดีว่า คงมีเวลาที่เราจะประสบความสำเร็จบ้าง และพยายามมองหาสิ่งดีในบรรดาสิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้น

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2546: 335) กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง การมีนิสัยคิดในเชิงบวก มองที่ด้านดีของสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเชื่อและความคาดหวังว่าจะมีผลลัพธ์เชิงบวกหรือสิ่งดี ๆ เกิดขึ้น แม้ว่าจะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจทำให้เกิดสิ่งดี ๆ ได้ยากก็ตาม

ปริญญา ตันสกุล (2548: 33) กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง การมีทัศนคติที่ดี ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อช่วยค้ำจุนความสมดุลทางอารมณ์รู้สึกกับการนึกคิดของตนและของผู้อื่นไว้

ชวิศา แข่งสมุทร, สุดสบาย จุลกัทัพพะ และ เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2552: 14) กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดีเป็นความคิดหรือความเชื่อทางบวกต่อเหตุการณ์อย่างมีเหตุผลตามความเป็นจริง รู้ว่าแต่ละปัญหาล้วนเกิดได้จากหลายสาเหตุ และมองปัญหาต่าง ๆ ว่าสามารถแก้ไขได้ การมองในแง่ดีจะส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี มีความพึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี ประสบความสำเร็จทั้งการเรียน การงาน และเมื่อพบกับอุปสรรคหรือเหตุการณ์เลวร้ายก็สามารถแก้ปัญหาหรือปรับตัวได้

English (1992: 75 อ้างใน ปิยะวดี ลิ้มหะบำรุง, 2547) กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง เจตคติในทางส่วนบุคคลที่จะเลือกโต้ตอบตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละวัน โดยปรับเปลี่ยนเจตคติในทางที่ควบคุมตนเองได้และมีความพึงพอใจในสิ่งที่เกิดขึ้น

Goleman (1995: 97-101 อ้างใน สุรีย์พร ไชยฤกษ์, 2550) ได้กำหนดให้การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจูงใจตนเองซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปรีชาเชิงอารมณ์ (Emotional Intelligent) โดยที่คนมองโลกในแง่ดีจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีพลังโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนดีได้

Seligman (1998 อ้างใน ปิยะวดี ลิ้มหะบำรุง, 2547) กล่าวว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง ความคิดความเชื่อในเหตุผลทางบวกต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต โดยใช้รูปแบบการอธิบายให้เหตุผลตนเองแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ 1. ความคงทนถาวรของเหตุการณ์ ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดแบบชั่วคราวหรือถาวร 2. ความครอบคลุมของเหตุการณ์ ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดกับคนทั่วไป และ 3. ความเป็นตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการอธิบายตนเองที่บุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะตนเองหรือจากบุคคลอื่น

จากความหมายของการมองโลกในแง่ดีที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง ความคิดหรือความเชื่อในทางบวกต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคล คนที่มองโลกในแง่ดีจะมีรูปแบบในการอธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคล โดยถ้าเป็นสถานการณ์ที่ดีจะบอกว่าสถานการณ์นั้นจะเกิดขึ้นเสมอ และจะเกิดกับสถานการณ์อื่นด้วย โดยตนเองเป็นผู้ทำให้เกิดสถานการณ์นั้น แต่ถ้าเป็นสถานการณ์ที่ไม่ดี จะบอกว่าสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ไม่คงทนถาวร เกิดเฉพาะเจาะจงสำหรับสถานการณ์นั้นสถานการณ์เดียวและเกิดจากปัจจัยภายนอก

แนวคิดการมองโลกในแง่ดี

Seligman (1990: 44-52) ได้แบ่งรูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีออกเป็น 3 มิติ ซึ่งประกอบด้วย ความคงทนถาวร การแผ่ขยายความรู้สึก และความเป็นตนเอง

มิติที่ 1 ความคงทนถาวร (Permanence) เป็นการมองเหตุการณ์ต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราว หรือเกิดขึ้นแบบถาวร โดยบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดี จะมองว่าเหตุการณ์ร้ายๆ จะเกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น ส่วนเหตุการณ์ดี ๆ จะเกิดขึ้นอย่างถาวร แต่สำหรับบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ร้าย จะมองว่าเหตุการณ์ร้ายๆ จะเกิดขึ้นอย่างถาวรและจะมีผลกระทบต่อชีวิต ส่วนเหตุการณ์ดี ๆ จะเกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น

มิติที่ 2 การแผ่ขยายความรู้สึก (Pervasiveness) เป็นการมองเหตุการณ์ต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นทั่วไป โดยบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดีจะมองว่าเหตุการณ์ร้ายๆ จะเกิดขึ้นเฉพาะสิ่งหนึ่งสิ่งใดเท่านั้น ส่วนเหตุการณ์ดี ๆ จะเกิดขึ้นในทุกเรื่อง สำหรับบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ร้ายจะมองว่าเหตุการณ์ร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นกับทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องและเหตุการณ์ดี ๆ จะเกิดขึ้นเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น

มิติที่ 3 ความเป็นตนเอง (Personalization) เป็นรูปแบบการอธิบายตนเองเมื่อมีเมื่อมีเหตุการณ์ร้ายๆ เกิดขึ้นบุคคลจะเลือกตำหนิตนเอง (Internalize) หรือตำหนิบุคคลอื่น หรือสถานการณ์ (Externalize) โดยบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดีจะมองว่าเหตุการณ์ร้ายๆ เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุมาจากบุคคลอื่น หรือสิ่งอื่น ส่วนเหตุการณ์ดี ๆ เกิดขึ้นเพราะตนเอง โดยบุคคลที่มีการตำหนิผู้อื่นหรือสถานการณ์ภายนอกจะไม่รู้สึกสูญเสียความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับบุคคลที่มองโลกในแง่ร้ายจะมองว่าเหตุการณ์ร้ายๆ เกิดขึ้นเพราะตนเอง แต่เหตุการณ์ดี ๆ จะเกิดขึ้นเพราะสิ่งอื่น หรือบุคคลอื่น ซึ่งผู้ที่ตำหนิตนเองเมื่อล้มเหลวจะเป็นบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะคิดว่าตนเองเป็นคนไม่ดี ไม่ฉลาด และไม่น่ารัก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดรูปแบบการมองโลกในแง่ดี

Peterson and Seligman (1987: 237-265 อ้างใน สุริย์พร ไชยฤกษ์, 2550) จากการศึกษาวจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี มีดังนี้

1. การถ่ายทอดจากผู้ปกครอง (Intergenerational Transmission) เนื่องจากตั้งแต่วัยเด็กนั้น เด็กมีเวลาอยู่กับผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ และได้รับรู้รูปแบบและแนวคิดในการอธิบายตนเองต่อเหตุการณ์ที่ดีและร้าย และเด็กก็จะซึมซับรูปแบบการอธิบายตนเองนั้นไว้ ซึ่งยืนยันโดยงานวิจัยของ Seligman *et al.* (1988: 13-18 อ้างใน สุริย์พร ไชยฤกษ์, 2550) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายตนเองและความซึมเศร้าของเด็กและผู้ปกครอง พบว่า รูปแบบการอธิบายเหตุการณ์เลวร้ายของมารดาและเด็กมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ของรูปแบบการอธิบายตนเองระหว่างเด็กกับบิดา

2. การให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้ใหญ่ (The Role of Adult Feedback) ในสังคมมนุษย์จะพบเหตุผลมากมายที่ผู้หญิงได้รับประสบการณ์ที่ทำให้ผู้หญิงช่วยเหลือตนเองได้น้อยจากที่ที่เธออาศัยอยู่ โดยเด็กผู้ชายจะถูกผู้ใหญ่หรือ ผู้ปกครองจับตามองทุกพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ถูกหรือผิดในขณะที่เด็กผู้หญิงมักจะถูกเพิกเฉย เด็กผู้ชายจะถูกฝึกฝนให้พึ่งพาตนเองขณะที่เด็กผู้หญิงจะถูกสั่งสอนให้พึ่งพาผู้อื่น และเมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตขึ้น ผู้หญิงจะค้นพบตนเองว่าในสังคมและวัฒนธรรมทำให้เธอถูกทำให้ด้อยค่าในกฎการเป็นภรรยาและการเป็นมารดา เมื่อผู้หญิงออกสู่โลกของการทำงาน เธอก็พบว่าประสิทธิภาพของความสำเร็จในการทำงานของเธอต่ำกว่าผู้ชาย เมื่อเธอแสดงความคิดเห็นจะได้รับการยอมรับน้อยกว่าผู้ชาย แม้ว่าเธอจะบริหารงานได้ดีกว่าผู้ชายก็ตาม ซึ่งภาวะนี้ทำให้ผู้หญิงเกิดความเครียดมากกว่าผู้ชาย

3. การได้รับความบอบช้ำทางจิตใจครั้งแรก (First Major Trauma) เวลาและสภาพความเป็นจริงของบุคคลที่ได้รับความบอบช้ำทางจิตใจและเกิดการสูญเสีย Brown and Harris (1978: 789 อ้างใน สุริย์พร ไชยฤกษ์, 2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความซึมเศร้าในหญิงใช้แรงงานและหญิงที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่อยู่ในระดับกลางในกรุงลอนดอน พบว่าความซึมเศร้าในปัจจุบันของหญิงเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการสูญเสียมารดาในอดีตก่อนอายุ 11 ปีที่เป็นเช่นนี้เพราะการสูญเสียมารดาเป็นเหตุการณ์เลวร้ายที่สำคัญที่เกิดขึ้นจริงและไม่สามารถแก้ไขได้

4. ความล้มเหลวในการแก้ปัญหา (When Solutions do not Work) หมายถึง การทำงานที่เด็กต้องใช้ความคิดและความเข้าใจแต่เด็กกลับล้มเหลวในการแก้ปัญหานั้น ซึ่งจากการศึกษาของ Nolen-hoeksema (1986 cited in Seligman 1990: 91-114) พบว่า ส่วนใหญ่ในเด็กที่มีอายุ 4-5 ปี จะมีการตอบคำถามโดยไม่มีการอธิบาย แต่จะพูดถึงการแก้ปัญหา ขณะที่เด็กอายุ 6 ปี ส่วนใหญ่จะตอบคำถามในลักษณะการอธิบายสาเหตุ จากการศึกษาที่สรุปได้ว่า การแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นก่อนการอธิบายสาเหตุ ดังนั้นเมื่อเด็กล้มเหลวในการแก้ปัญหา เด็กจะต้องพัฒนาทฤษฎีนามธรรมขั้นสูง (Abstract theory) เพื่อนำไปสู่คำตอบใหม่ ซึ่งในขั้นนี้เด็กจะใช้การอธิบายสาเหตุ ซึ่งเป็นเป้าหมายให้เกิดรูปแบบของการอธิบายขึ้นนั่นเอง

เทอดศักดิ์ เดชคง (2547: 36-39) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการมองโลกในแง่ดีของบุคคล ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานของร่างกาย โดยเฉพาะด้านความอ่อนคลาย การมีความสุขได้ง่าย ซึ่งระบบร่างกายที่อ่อนคลายมีแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลมองโลกด้านบวกได้ดีขึ้น ตรงกันข้ามกับบุคคลที่ใจร้อน อารมณ์ร้าย จะมองโลกในด้านบวกได้ยาก
2. การเลี้ยงดูจากพ่อแม่ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการปรับสมดุลให้เด็กมีความอ่อนคลายสามารถมองในด้านบวก มองอนาคตในแง่ดี ซึ่งจะทำให้มีกำลังใจในการเอาชนะปัญหาและอุปสรรค ตรงกันข้ามหากเด็กถูกเลี้ยงดูในสภาพของการตำหนิ ว่ากล่าวโดยไม่ให้ออกสแก้ไขตนเอง ถูกสบประมาทหรือนำเรื่องที่ไม่ดีมาพูดบ่อย ๆ ก็จะเป็นการสร้างความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในตนเอง ซึ่งการเลี้ยงดูจากพ่อแม่เกิดได้ 2 รูปแบบ คือ การอบรมสั่งสอนอย่างตรงไปตรงมา และ การสอนโดยทางอ้อม
3. ประสบการณ์และการเรียนรู้ในสังคม สิ่งแวดล้อมหรือสังคม เช่น โรงเรียน วัด ชุมชน ล้วนส่งผลต่อการมีโลกทัศน์ของเด็ก เช่น สื่อนั่งสื่อบิมพินำเสนอแต่ข่าวที่เลวร้าย ก็จะทำให้ผู้อ่านค่อย ๆ ซึมซับว่าการกระทำผิดเป็นเรื่องธรรมดา หรือการที่สอนคุณธรรม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและแก้ไขข้อผิดพลาดของตน ก็จะช่วยเสริมการเป็นคนที่มีจิตใจที่รู้จักปรับปรุงตนเอง มองตนเองด้านบวกว่าจะดีขึ้น เก่งขึ้น มองอนาคตว่ามีความหวัง มีกำลังใจ นอกจากนี้แล้ว กลุ่มเพื่อน หรือโรงเรียน ก็เป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อเด็ก ไม่ว่าเด็กจะมีพื้นฐานดีสักเพียงไร หากมาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการยกพวกตีกัน ทำร้ายร่างกายด้วยอาวุธ ทำร้ายเพื่อนต่างโรงเรียน ก็มีแนวโน้มที่เด็กจะใช้ความรุนแรงได้ง่าย

อุมพร ตรังคสมบัติ (2546: 54) กล่าวถึงวิธีการช่วยให้เด็กมีการมองโลกในแง่ดีว่าการเลี้ยงลูกให้เป็นเด็กที่มีการมองโลกในแง่ดีไม่ได้หมายถึง การให้เด็กมีอาการดีหรือสนุกสนานอยู่ตลอดเวลา แต่หมายถึงการช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นคนมีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง ไม่ใช่โมโหไม่โกรธง่ายและมีความกล้าหาญ เผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบากในชีวิตได้ โดยสามารถปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เด็กเอาชนะความกลัวที่มีอยู่
2. ใจเย็น ไม่ใช่อารมณ์กับเด็ก
3. ช่วยเด็กจัดการกับอารมณ์เชิงลบ เช่น รับฟังเมื่อเด็กโกรธหรือเสียใจ
4. ช่วยให้เด็กรู้ว่าตนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในตนเอง
5. ควบคุมอารมณ์ของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้ดีตามสมควร แม้จะมีเรื่องเครียดมากมายก็ตาม
6. พยายามหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทในครอบครัวโดยรู้จักเจรจาประนีประนอมกันระหว่างสามี – ภรรยา และพ่อ – แม่ – ลูก
7. ทำชีวิตในบ้านให้สงบสุข

ประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดี

Seligman (1998: 93-167 อ้างใน ปิยะดี ลีฬหะบำรุง, 2547) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมองโลกในแง่ดีว่า

1. ทำให้มีสุขภาพจิตดี ลดภาวะซึมเศร้า โรคประสาท การศึกษาของทั้งในและต่างประเทศพบว่าผู้ที่มีลักษณะการมองโลกในแง่ดีจะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่มีลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย (Plomin *et al.*, 1992: 921-930; มาโนช หล่อตระกูล, 2545: 1-3; พิเชษฐ์ รัตนพงษ์ และคณะ, 2542: 1-35)

2. ทำให้มีสุขภาพกายแข็งแรง ในคนปกติจะมีการดูแลสุขภาพที่ดี ในคนที่มีภาวะเจ็บป่วยนั้นอาการเจ็บป่วยจะทุเลาได้เร็วกว่าคนมองโลกในแง่ร้ายซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Peterson and de Avila (1995 : 128-132 อ้างใน ปิยะวดี ลีพหะบำรุง, 2547) พบว่า รูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อที่ว่า สุขภาพดีสามารถควบคุมได้ (เช่น การควบคุม และการส่งเสริม) อีกทั้งได้มีการศึกษาเปรียบเทียบในผู้ป่วยที่เป็นโรคร้ายแรง โรคเรื้อรังหรือในผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้า พบว่า ผู้ป่วยที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดี จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีกว่าผู้ป่วยที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย Caver *et al.* (1994: 1213-1220 อ้างใน ปิยะวดี ลีพหะบำรุง, 2547) พบว่า จากการศึกษาในหญิง 70 คน ที่เป็นมะเร็งเต้านมในระยะแรก โดยให้มีการรายงานตนในเรื่องอารมณ์ ความสุข ใน 4 ระยะคือ ระยะก่อนผ่าตัด 1 วัน และหลังจากนั้น 3,6 และ 12 เดือน พบว่าในหญิงที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดี มีความสุข สามารถปรับตัวได้ดีกว่า และมีอาการปวด ซึมเศร้า น้อยกว่าหญิงที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย หรือในงานวิจัยของ Scheier and Carver (1985: 219-247 อ้างใน ปิยะวดี ลีพหะบำรุง, 2547) ที่ศึกษาในผู้ป่วยผ่าตัดหลอดเลือดหัวใจ (coronary artery bypass surgery) งานวิจัยของ Affleck and Tennen (Chang, 2001: 152 cited Affleck and Tennen 1996: 151-180) ที่ศึกษาในผู้ป่วยที่มีอาการปวดเรื้อรัง พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดีมีการยอมรับและมีการเจ็บปวดน้อยกว่าผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย

3. ทำให้มีความสำเร็จในการทำงาน การเรียน กีฬา มากกว่าคนมองโลกในแง่ร้าย จากการศึกษาของ Seligman (1998: 154-158 อ้างใน ปิยะวดี ลีพหะบำรุง, 2547) พบว่า พนักงานขายที่มองโลกในแง่ดี สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพมากกว่าผู้ที่มองโลกในแง่ร้าย หรือในการเล่นกีฬาประเภททีม เช่น บาสเกตบอล ทีมที่มีสมาชิกมองโลกในแง่ดีจะมีโอกาสชนะมากกว่าเนื่องจากมีแรงกดดันน้อยกว่า และในนักกีฬาที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองที่สามารถเปลี่ยนแปลงจากการมองโลกในแง่ร้ายเป็นมองโลกในแง่ดีได้ จะมีโอกาสชนะมากกว่าภายใต้สถานการณ์ กัดดัน ส่วนในด้านการศึกษา Seligman *et al.* (1997: 13-14 อ้างใน ปิยะวดี ลีพหะบำรุง, 2547) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายตนเอง (มองโลกในแง่ดี) และเกรดเฉลี่ยในระดับวิทยาลัย พบว่ารูปแบบการมองโลกในแง่ดีสามารถทำนายเกรดเฉลี่ยซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประสูติ หุ่นวงศ์มาศ (2534: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์รูปแบบการอธิบายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการอธิบายตนเองในลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย

4. ทำให้มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดีกว่าคนมองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากคนมองโลกในแง่ดี ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นและพร้อมสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่นยืนยาว จากการวิจัยของ Karen et al. (1999: 104-113 อ้างใน ปิยะวดี ลิ้มหะบำรุง, 2547) ที่ศึกษาผลของการมองโลกในแง่ดีและแง่ร้ายต่อลักษณะความวิตกกังวล ความดันโลหิตและอารมณ์ในชีวิตประจำวัน พบว่า คนที่มีลักษณะการมองโลกในแง่ร้ายจะมีลักษณะวิตกกังวลในการเข้าสังคม (Social Anxiety) ไม่เชื่อใจมากกว่าคนที่มีความวิตกกังวลในการมองโลกในแง่ดี

รูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี

Seligman (1990 อ้างใน ปิยะวดี ลิ้มหะบำรุง, 2547) กล่าวว่า รูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี มีวิธีการวัด 2 วิธี คือ

1. การใช้วิธีการอนุมานสาเหตุ ได้แก่

1.1 แบบสอบถามรูปแบบการอนุมานสาเหตุ (The Attributional Style Questionnaire: ASQ) เป็นแบบสอบถามที่สร้างเพื่อใช้ในการวัดรูปแบบการอธิบายสาเหตุในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีสถานการณ์สมมติทั้งหมด 12 สถานการณ์ ประกอบด้วยสถานการณ์ทางบวกและทางลบอย่างละ 6 สถานการณ์ ซึ่งในแต่ละสถานการณ์จะประกอบด้วย 3 มาตรการวัด โดยวัด 3 มิติ คือ มิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติสม่าเสมอและมิติความทั่วไป ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำถามให้ตอบ 4 ข้อย่อย ดังนี้ ข้อ 1 ถามสาเหตุหลักของเหตุการณ์ (ไม่นำมาคิดคะแนน) ข้อ 2-4 ถามเกี่ยวกับสาเหตุของสถานการณ์นั้นใน 3 มิติ

การคิดคะแนนจะแยกกันระหว่างสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบ โดยแบ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยในแต่ละมิติ คะแนนรวมทางบวก (Composite Positive: CP) คะแนนรวมทางลบ (Composite Negative: CN) และคะแนนรวม (CP-CN: CPCN)

1.2 มาตรการวัดการมองโลกในแง่ดี (Optimistic's Scale) ใช้สำหรับวัดคุณลักษณะนิสัยการมองโลกจากรูปแบบการอธิบายสถานการณ์ทางบวกและทางลบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ประจำวันจำนวน 48 ข้อ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวกและทางลบอย่างละ 24 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อที่วัดในมิติแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติสม่าเสมอ และมิติความทั่วไปอย่างละ 16 ข้อ ลักษณะการตอบคำถามเป็นลักษณะเลือกตอบ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 2 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายกากบาทลงในข้อที่ตรงกับความรู้สึกของตนมากที่สุด การให้คะแนนจะให้

คะแนนรายข้อ แต่ละข้อจะมีคะแนนเป็น 0-1 คะแนน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตอบจะเลือกตอบข้อใด คะแนนจะถูกรวมเป็นรายมิติ คะแนนรวมในสถานการณ์ทางบวก คะแนนรวมในสถานการณ์ทางลบ และผลรวมของคะแนนทั้งฉบับเกิดจากการนำคะแนนรวมจากสถานการณ์ทางบวกลบด้วย สถานการณ์ทางลบ ถ้าผู้ตอบมีคะแนนสูง หมายถึงเป็นผู้ที่มีรูปแบบการอธิบายการมองโลกในแง่ดี คะแนนต่ำหมายถึงเป็นผู้มองโลกในแง่ร้าย

2. การใช้การวิเคราะห์เนื้อหาคำพูด (The Content Analysis of Verbatim Explanation: CAVE) เป็นวิธีการศึกษาแบบย้อนเวลา เหมาะสำหรับบุคคลที่ไม่ต้องการตอบ หรือไม่สามารตอบแบบสอบถามได้ การศึกษาโดยใช้ CAVE สิ่งจำเป็นคือ

2.1 เครื่องมือที่เป็นตัวอย่างของคำพูด อาจได้มาจากการบันทึกประจำวัน จดหมาย หนังสือ เป็นต้น

2.2 การฝึกตัดสินใจที่จะสกัดตัวอย่างคำพูดทั้งหมดของเหตุการณ์ ซึ่งได้มีการอธิบายสาเหตุไว้เรียบร้อยแล้ว

2.3 ผู้ประเมินที่เป็นอิสระจากกัน 3 คน ซึ่งจะประเมินการอธิบายสาเหตุบนสเกล 7 สเกล (เหมือน ASQ) ในแต่ละมิติของรูปแบบการอธิบาย มีการนำวิธีนี้มาใช้อย่างหลากหลาย มีค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินสูง ฝึกง่าย และเพื่อเพิ่มความเที่ยงตรง ผู้ประเมินต้องเป็นอิสระต่อกัน และต้องดูเพียงข้อความที่กำหนดมาให้เท่านั้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกการมองโลกในแง่ดี ตามแนวคิดของ Seligman มาเป็นตัวแปรในการศึกษา เนื่องจากแนวคิดของ Seligman จะมีรูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี ที่ครอบคลุมกระบวนการคิดของบุคคลเมื่อเจอสถานการณ์ต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ มิติความคงทนถาวร มิติการแผ่ขยายความรู้สึก และมิติความเป็นตนเอง

มิติความคงทนถาวร หมายถึง การมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลว่า เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชั่วคราวหรือเกิดขึ้นคงทนถาวร โดยบุคคลที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราว แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นอย่างถาวร สำหรับบุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ร้าย ๆ ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างถาวร แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราวเท่านั้น

มิตินิการแผ่ขยายความรู้สึกร หมายถึง การมองสถานการณ์ต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นทั่วไป โดยบุคคลที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ร้ายๆ ว่าเกิดขึ้นเฉพาะครั้งนี้เท่านั้น แต่เหตุการณ์ที่ดีจะไม่เกิดขึ้นเพียงแค่นี้ ครั้งต่อไปก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้อีก สำหรับบุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ร้ายๆ ว่าเกิดขึ้นในทุกเรื่อง แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นเฉพาะครั้งนี้เท่านั้น

มิตินิความเป็นตนเอง หมายถึง การมองสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลว่า เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะตัวเราหรือเกิดจากสถานการณ์รอบข้าง โดยบุคคลที่มองโลกในแง่ดี จะมองเหตุการณ์ร้ายๆ ว่าเกิดขึ้นจากบุคคลอื่น แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดขึ้นจากตนเอง สำหรับบุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย จะมองเหตุการณ์ร้ายๆ ว่าเกิดขึ้นเพราะตนเอง แต่เหตุการณ์ที่ดีจะเกิดจากบุคคลอื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธ มีดังนี้

ทัศนัย วงศ์สุวรรณ (2542) ได้ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อความโกรธของนักเรียนวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมต่อความโกรธของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีประวัติจากฝ่ายปกครองว่ามีปัญหาทางพฤติกรรม จำนวน 16 คน ซึ่งสุ่มจากนักเรียนที่มีประวัติจากฝ่ายปกครองว่ามีปัญหาทางพฤติกรรมที่ได้คะแนนจากแบบวัดความโกรธ และความโกรธในมาตรฐานความโกรธแบบลักษณะ และมาตรฐานความโกรธออกภายนอกสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 และมีคะแนนในมาตรฐานการควบคุมความโกรธต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาเหตุผลอารมณ์และพฤติกรรมเป็นเวลา 7 สัปดาห์ต่อเนื่องกัน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ถึง 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดประสบการณ์ความโกรธ และความโกรธ ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจ ความโกรธแบบสภาวะ ลักษณะ และการแสดงความโกรธของ Spielberger วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความโกรธแบบลักษณะ ความโกรธออกภายนอกและคะแนนการควบคุมความโกรธด้วยการทดสอบค่า ที่ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองและระยะติดตามผล 1) นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม มีคะแนนความโกรธโดยทั่วไปต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิง

จิตวิทยาแบบกลุ่ม 2) นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม มีคะแนนความโกรธ โดยทั่วไปต่ำกว่าก่อนการทดลอง 3) นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนน แสดงความโกรธออกภายนอกต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม 4) นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนแสดงความโกรธออกภายนอกต่ำกว่า ก่อนการทดลอง 5) นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนการควบคุม ความโกรธสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม 6) นักเรียนที่เข้าร่วม การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนการควบคุมความโกรธสูงกว่าก่อนการทดลอง

ชฎาธาร คำเนียม (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับ พฤติกรรมความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมความโกรธของนักเรียน และนำหลัก ความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความโกรธของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพความวิตกกังวล แบบสอบถามวัด ความเครียด แบบสอบถามการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามการได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบสอบถามการได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความโกรธ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านความเครียด การได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและความวิตกกังวล ส่งผลต่อพฤติกรรมความโกรธของ นักเรียนชาย ส่วนนักเรียนหญิง คือปัจจัยด้านความเครียด การได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ละเลยและการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และเมื่อวิเคราะห์จากนักเรียนทั้งหมด คือปัจจัยด้านความเครียด การได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการได้รับการอบรมเลี้ยง ดูแบบประชาธิปไตยและความวิตกกังวลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความโกรธ ส่วนการได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลต่อพฤติกรรมความโกรธอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผาณิตา บัวขำ (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียน เชื้อชาติไทยและเชื้อชาติญี่ปุ่น อันเป็นผลจากการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ และ ทำการเปรียบเทียบการถ่ายทอดทางสังคมระหว่างแม่ชาวไทยกับแม่ชาวญี่ปุ่น โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็ก การถ่ายทอดทางสังคมของแม่โดยการเป็นตัว แบบแสดงอารมณ์โกรธ การสอนเรื่องอารมณ์โกรธ และการตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธ ของเด็กด้วยแบบสอบถาม โดยให้แม่ชาวไทยและแม่ชาวญี่ปุ่นที่มีลูกอายุประมาณ 5 ปี เป็นผู้ตอบ แบบสอบถาม กลุ่มละ 100 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบความแปรปรวน แบบสองทาง และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) แม่ชาวไทยแสดงตัวแบบอารมณ์

โกรธและสอนเกี่ยวกับอารมณ์โกรธมากกว่าแม่ชาวญี่ปุ่น แต่ทั้งแม่ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็กไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้แม่ทั้ง 2 เชื้อชาติมีการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธด้วยการเป็นตัวแบบ การสอน และการตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์ของเด็ก ให้แก่ลูกเพศชายไม่ต่างจากลูกเพศหญิง 2) พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธทั้ง 6 ประเภทของเด็ก สามารถทำนายได้โดยการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ (การเป็นตัวแบบ การสอน การตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็ก) และลักษณะชีวสังคมของเด็ก (เพศ เชื้อชาติ) พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธประเภทการแค้น มีตัวแปรทำนายคือ การเป็นตัวแบบแสดงอารมณ์โกรธโดยแม่ พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธประเภทยืนยันความคิดของตนมีตัวแปรทำนายคือ การเป็นตัวแบบแสดงอารมณ์โกรธ และการสอนเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธประเภทการปลดปล่อยอารมณ์มีตัวแปรทำนายคือ การเป็นตัวแบบแสดงอารมณ์โกรธ การสอนเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ เพศ และเชื้อชาติของเด็ก

หรรษา สุภาพจน์ (2548) ได้ศึกษาความโกรธและผลของการฝึกควบคุมความโกรธของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2547 ที่มีคะแนนความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือ ด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 50 ขึ้นไป และมีคะแนนด้านการควบคุมความโกรธตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการฝึกควบคุมความโกรธ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยดำเนินการวิจัยแบบสุ่มกลุ่มสอบก่อน-สอบหลัง (Randomized Control Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความโกรธและโปรแกรมการฝึกควบคุมความโกรธ พบว่า 1) วัยรุ่นมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมืออยู่ในระดับน้อย ด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธ และด้านการควบคุมความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง 2) วัยรุ่นเพศชายมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือ ด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธมากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นเพศชายมีการควบคุมความโกรธน้อยกว่าเพศหญิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือ ด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการควบคุมความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 3) วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความโกรธลดลงภายหลังการเข้าร่วมฝึกควบคุมความโกรธ 4) วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการฝึกควบคุมความโกรธ มีความโกรธต่ำกว่าวัยรุ่นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกควบคุมความโกรธ

สุมาลี พั่วชู (2547) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3 จำนวน 767 คน โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงพัฒนาในลักษณะภาพตัดขวาง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับการมองโลกในแง่ดีไม่แตกต่างกัน และไม่มีพัฒนาการของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 แต่ประการใด และนักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีระดับการมองโลกในแง่ดีแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีระดับการมองโลกในแง่ดีสูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ การศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการมองโลกในแง่ดีแบบ 2 ทาง (Two way interaction effects) ไม่ปรากฏผลปฏิสัมพันธ์จากตัวแปรเพศกับระดับชั้นต่อการมองโลกในแง่ดี

สุรียพร ไชยฤกษ์ (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับการมองโลกในแง่ดี และค้นหาตัวแปรอิสระระดับนักเรียนและตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร นักเรียน 1,390 คน ห้องเรียน จำนวน 90 ห้องเรียน พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนได้ร้อยละ 43.8 โดยที่ลักษณะมุ่งอนาคต กับการมองโลกในแง่ดี มีความสัมพันธ์กันสูงสุด รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและการเห็นคุณค่าในตนเอง บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนได้ร้อยละ 25.1 โดยที่การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยการมองโลกในแง่ดีรายห้องเรียนมากกว่าบรรยากาศในชั้นเรียน ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี แต่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการเห็นคุณค่าในตนเองที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดี

ศิริรัตน์ พรขำ (2551) ได้ทำการศึกษาการทำหน้าที่ครอบครัว อัจฉริยะและทัศนคติต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง 327 คน พบว่า ทัศนคติต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง การทำหน้าที่ครอบครัว ได้แก่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาครอบครัว การติดต่อสื่อสารใน

ครอบครัว บทบาทในครอบครัว การตอบสนองอารมณ์ภายในครอบครัว ความผูกพันในครอบครัว การควบคุมพฤติกรรมในครอบครัว มีระดับการรับรู้ปานกลาง อັตมโนทัศน์ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถตน การรับรู้อารมณ์ การรับรู้ทางสังคม การรับรู้ตนในอุดมคติ อยู่ในระดับปานกลาง การทำหน้าที่ครอบครัว ได้แก่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว การติดต่อสื่อสารในครอบครัว บทบาทในครอบครัว การตอบสนองอารมณ์ภายในครอบครัว ความผูกพันในครอบครัว การควบคุมพฤติกรรมในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร อັตมโนทัศน์ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตน การรับรู้อารมณ์ การรับรู้ทางสังคม การรับรู้ตนในอุดมคติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่ง โดยพบว่าตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความสามารถในการแก้ปัญหาครอบครัว อັตมโนทัศน์ด้านการรับรู้ความสามารถของตน อັตมโนทัศน์ด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนในอุดมคติ อັตมโนทัศน์ด้านการรับรู้เกี่ยวกับอารมณ์ อັตมโนทัศน์ด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนทางสังคม และการทำหน้าที่ครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์

Zwemmer and Deffenbacher (1984: 391–393 cited in ทศไฉน วงศ์สุวรรณ, 2542: 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออย่างไร้เหตุผล ความโกรธ และความวิตกกังวลโดยศึกษากับนักศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 382 คน โดยใช้แบบวัดความเชื่อที่ไร้เหตุผล (The Irrational Belief Test) ของ Jones (1969) ในการประเมินความคิดที่ไม่มีเหตุผล โดยใช้แบบวัดความโกรธ (Anger Inventory) ของ Novaco (1975) ในการประเมินความโกรธ และใช้แบบวัดความวิตกกังวล (Trait Anxiety Inventory) ของ Spielberger, Gorsuch and Lushene (1970) ในการประเมินความวิตกกังวล ผลจากการศึกษาพบว่า เพศไม่มีผลต่อความโกรธและความกังวล ความคิดที่ไร้เหตุผลในเรื่องส่วนบุคคล การกังวลมากเกินไป ความไวต่อการตำหนิ และความคิดที่มักมองว่าเป็นเรื่องร้ายแรงหายนะ เป็นความเชื่อที่ไร้เหตุผลที่สามารถเป็นตัวทำนายความโกรธและการกังวลมากเกินไป การหลีกเลี่ยงปัญหา และความคิดที่มักมองว่าเป็นเรื่องร้ายแรงจะสามารถเป็นตัวทำนายความวิตกกังวลโดยทั่วไปได้

Clay *et al.* (1993: 91–94 cited in ทศไฉน วงศ์สุวรรณ, 2542: 45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความโกรธและเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด ในการเป็นตัวทำนายอารมณ์เศร้า โดยทำการศึกษากับนักเรียนในระดับวิทยาลัยจำนวน 247 คน โดยใช้แบบสำรวจเหตุการณ์ในชีวิต (The Life Event Survey) ของ Sarason, Johnson, and Siegal (1978) ในการสำรวจเหตุการณ์ที่ทำให้เครียด ใช้แบบสำรวจเพื่อการวินิจฉัยความเศร้า (The Inventory to Diagnose Depression) ของ Zimmerman and Coryell, 1987; Zimmerman, Coryell, Corenthal

and Wilson, 1986 เพื่อวัดความเศร้า และใช้มาตรวัดความโกรธ (Anger Expression Scale) ของ Spielberg, Krasner and Solomon (1988) ในการวัดความโกรธ และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุในการวิเคราะห์ความสามารถในการเป็นตัวทำนาย ผลการศึกษาพบว่า ทั้งตัวแปรความโกรธและเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียดนั้นสามารถเป็นตัวทำนายการเกิดอารมณ์เศร้า โดยความสามารถในการทำนายของตัวแปรทั้งสองนั้นเป็นอิสระจากกัน โดยพบว่า การเก็บความโกรธไว้ภายใน สามารถเป็นตัวทำนายอารมณ์เศร้าได้ไม่ว่าสถานการณ์ที่ทำให้เครียดจะมากหรือน้อยก็ตาม และความโกรธที่ถูกแสดงออกมามาก่อนนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับความเศร้า

Burney and Kromray (2001 cited in ภาวิณี ไชกระโทก, 2551) ได้ทำการศึกษาความโกรธของวัยรุ่นในฟลอริดาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 792 คน ที่มีอายุระหว่าง 12-19 ปี เปรียบเทียบตามตัวแปร เพศ เชื้อชาติ ระดับชั้น และประเภทของการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีความโกรธที่ต่างกัน เพศชายมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือและด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธมากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงมีคะแนนการควบคุมความโกรธมากกว่าเพศชาย และนักเรียนที่เรียนอยู่ในเกรด 10-12 มีคะแนน ความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือและด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบน้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในเกรด 7-9 และนักเรียนเกรด 12 มีคะแนนการควบคุมความโกรธมากกว่านักเรียนเกรด 7 เกรด 8 และ เกรด 11

สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่ถูกรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความโกรธ การมองโลกในแง่ดีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล และความโกรธพบว่า ผลงานวิจัยของ จริยา วัฒนโสภณ (2536) ได้ศึกษาวิธีการปรับตัวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำจะใช้ลักษณะการเผชิญปัญหาโดยการลงโทษหรือทำร้ายตนเองเมื่อมีความโกรธ และความคับข้องใจ รวมทั้งลักษณะการเผชิญปัญหาด้วยความโกรธ แสดงออกอย่างชัดเจนมากกว่าเด็กที่มีครอบครัวที่มีรายได้สูงที่มักใช้ลักษณะการเผชิญปัญหาโดยการปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงว่ามีปัญหาเกิดกับตนเองมากกว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมต่ำ และ Burney and Kromray (2001) ได้ทำการศึกษาความโกรธของวัยรุ่นในฟลอริดาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 792 คน ที่มีอายุระหว่าง 12-19 ปี

เปรียบเทียบตามตัวแปร เพศ เชื้อชาติ ระดับชั้น และประเภทของการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า เพศหญิงและเพศชายมีความโกรธที่ต่างกัน เพศชายมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือและด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธมากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงมีคะแนนการควบคุมความโกรธมากกว่าเพศชาย และนักเรียนที่เรียนอยู่ในเกรด 10-12 มีคะแนน ความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือและด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบน้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในเกรด 7-9 และนักเรียนเกรด 12 มีคะแนนการควบคุมความโกรธมากกว่านักเรียนเกรด 7 เกรด 8 และเกรด 11 สมร ทองดี (2545) กล่าวว่า วัยรุ่นชายจะโกรธบ่อยครั้งกว่าวัยรุ่นหญิง ในเรื่องเกี่ยวกับการที่เขาไม่ได้ทำในสิ่งที่อยากจะทำ โดยมีสาเหตุจากความบกพร่องของตนเอง ส่วนวัยรุ่นหญิงจะโกรธบ่อยครั้งกว่าวัยรุ่นชายในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลและสถานการณ์ทางสังคม วัยรุ่นชายจะโกรธง่ายและนานกว่าวัยรุ่นหญิง เมื่อโกรธแล้วจะแสดงออกมาอย่างรุนแรง ส่วนวัยรุ่นหญิงจะโกรธไม่นาน ส่วนมากจะเป็นการโกรธแบบใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล นอกจากนี้ ในงานวิจัยของ ทรธรา สุภาพจน์ (2548) ที่ได้ศึกษาความโกรธและผลของการฝึกควบคุมความโกรธของวัยรุ่น โดยศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรุณประดิษฐ จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2547 พบว่า วัยรุ่นเพศชายมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือ ด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธมากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นเพศชายมีการควบคุมความโกรธน้อยกว่าเพศหญิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความโกรธด้านการใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือ ด้านการมีปฏิริยาโต้ตอบความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการควบคุมความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล และการมองโลกแง่ดี พบว่า ผลงานวิจัยของ สุมาลี พัวชู (2547) ที่ได้ทำการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3 จำนวน 767 คน พบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับการมองโลกในแง่ดีไม่แตกต่างกัน และไม่มีพัฒนาการของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียน เพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 แต่ประการใด และนักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีระดับการมองโลกในแง่ดีแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีระดับการมองโลกในแง่ดีสูงกว่านักเรียนชาย

นอกจากปัจจัยส่วนบุคคล ในด้าน เพศ ระดับการศึกษา ผลการเรียนรู้ และรายได้ของครอบครัว ที่พบว่าผู้ศึกษากับความโกรธ และ ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ และระดับชั้น ที่พบว่าผู้ศึกษากับการมองโลกในแง่ดีแล้ว ผู้วิจัยสงสัยว่าปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ น่าจะส่งผลให้เกิดความโกรธ และการมองโลกในแง่ดีที่แตกต่างกันของวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพื่อที่จะทำให้ทราบว่าปัจจัยใดที่จะส่งผลต่อความโกรธ และการมองโลกในแง่ดีวัยรุ่น โดยผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่น่าจะมาเป็นตัวแปรในการศึกษา คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนรู้ เฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดา – มารดา และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

2. การทำหน้าที่ของครอบครัว และความโกรธ

แนวคิดของ Burney (2001) กล่าวถึง ความโกรธว่าได้อุบัติจากเป็น 3 ลักษณะคือ ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน ปฏิกริยาของความโกรธ และการควบคุมความโกรธ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของครอบครัว และความโกรธ พบว่า ผลงานวิจัยของ ชฎาธาร คำเนียม (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้าน ความเครียด การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและความวิตกกังวล ส่งผลต่อ พฤติกรรมความโกรธของนักเรียนชาย ส่วนนักเรียนหญิง คือปัจจัยด้านความเครียด การได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ ผาณิตา บัวขำ (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียนเชื้อชาติไทยและเชื้อชาติญี่ปุ่น อันเป็นผลจากการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ พบว่า แม่ชาวไทย แสดงตัวแบบอารมณ์โกรธและสอนเกี่ยวกับอารมณ์โกรธมากกว่าแม่ชาวญี่ปุ่น แต่ทั้งแม่ชาวไทย และชาวญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็กไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้แม่ทั้ง 2 เชื้อชาติมีการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธด้วยการเป็นตัวอย่าง การสอน และการตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็ก ให้แก่ลูกเพศชายไม่ต่างจากลูกเพศหญิง พฤติกรรม การจัดการอารมณ์โกรธทั้ง 6 ประเภทของเด็ก สามารถทำนายได้โดยการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ (การเป็นตัวอย่าง การสอน การตอบสนองต่อการแสดงอารมณ์โกรธของเด็ก) พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธประเภทการแก้แค้น มีตัวแปรทำนายคือ การเป็นตัวอย่างแสดงอารมณ์โกรธโดยแม่ พฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธประเภทยืนยันความคิดของตน มีตัวแปรทำนายคือ การเป็นตัวอย่างแสดงอารมณ์โกรธ และการสอนเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ พฤติกรรม การจัดการอารมณ์โกรธประเภทการปลดปล่อยอารมณ์ มีตัวแปรทำนายคือ การเป็นตัวอย่างแสดงอารมณ์โกรธ การสอนเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ เพศ และเชื้อชาติของเด็ก

จากการทบทวนเอกสารการวิจัยที่พบนั้นจะเป็นการศึกษารูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู แต่ผู้วิจัยเห็นว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวน่าจะมีผลต่อความโกรธ และการมองโลกในแง่ดีของวัยรุ่น จึงได้ทำการศึกษาตัวแปรการทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิดของ McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

3. การมองโลกในแง่ดี และความโกรธ

แนวคิดของ Seligman (1990) กล่าวถึงรูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี ที่ครอบคลุมกระบวนการคิดของบุคคลเมื่อเจอสถานการณ์ต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ มิติความคงทนถาวร มิติการแผ่ขยายความรู้สึกรู้สึก และมิติความเป็นตนเอง จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี และความโกรธ ผู้วิจัยมีความสงสัยและสนใจที่จะศึกษาว่า การที่วัยรุ่นมีการมองโลกในแง่ดีจะมีผลต่อความโกรธของวัยรุ่นหรือไม่

ดังนั้นผู้วิจัย จึงสรุปตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความโกรธ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำหน้าที่ครอบครัว แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี ได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 ผลการเรียนเฉลี่ย

1.5 การเป็นลูกคนเดียว

1.6 การเป็นลูกคนโต

1.7 ระดับการศึกษาของบิดา

1.8 ระดับการศึกษาของมารดา

1.9 สถานภาพสมรสของบิดามารดา

1.10 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว

2. การทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว

2.2 การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

2.3 บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

2.4 การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

2.5 ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

2.6 การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

3. การมองโลกในแง่ดี ตามแนวคิดของ Seligman (1990) โดยแบ่งรูปแบบของการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

3.1 มิติความคงทนถาวร

3.2 มิติการแผ่ขยายความรู้สึก

3.3 มิติความเป็นตนเอง

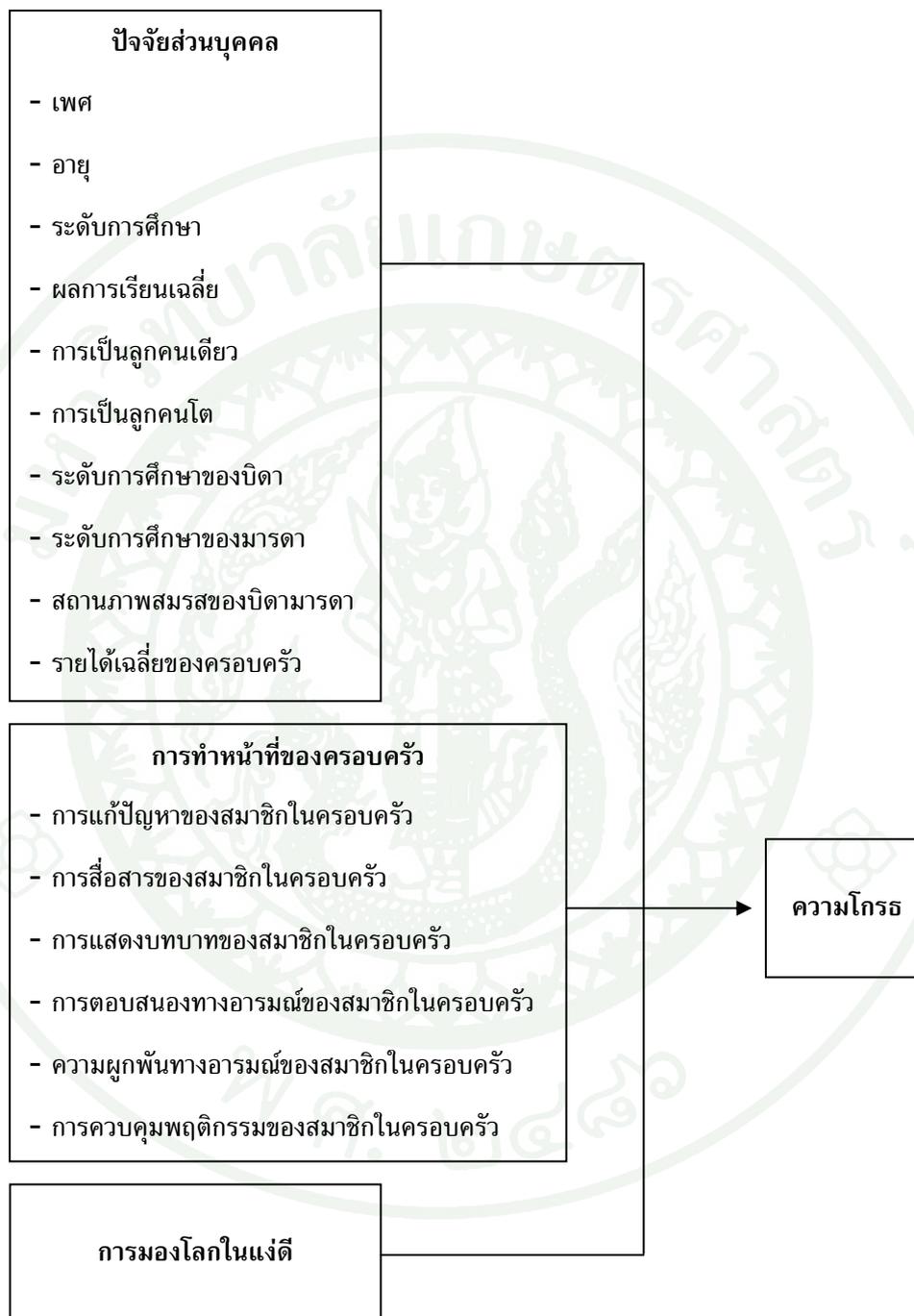
ตัวแปรตาม ได้แก่

ความโกรธ ตามแนวคิดของ Burney (2001) โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การใช้ความโกรธเป็นเครื่องมือ
2. ปฏิกริยาของความโกรธ
3. การควบคุมความโกรธ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดีสามารถร่วมกันพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกแผนการเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2552 จำนวน 109,968 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรม Power and Precision ของ Borenstein, Cohen, and Rothstein (2001) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.02 โดยเลือกใช้สถิติ Multiple Regression ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 1,200 คน มีอำนาจการคำนวณทางสถิติได้ถูกต้องร้อยละ 0.99

2. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้นักเรียนวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มต้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ซึ่งในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) แบ่งออกเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา (3 ชั้นภูมิ) ทำการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิ

3. การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละชั้นภูมิทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียนจากเขต สพฐ. 3 เขต มาเขตละ 1 โรงเรียน

4. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนโรงเรียนในแต่ละเขต ซึ่งสามารถแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียนในสังกัด สพฐ.	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	เก็บได้จริง (คน)
1. โรงเรียน ก				
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	483	12.00	144	138
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	529	13.09	157	150
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	596	14.75	177	169
2. โรงเรียน ข				
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	658	16.33	196	190
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	506	12.50	150	168
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	513	12.75	153	132
3. โรงเรียน ค				
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	253	6.25	75	51
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	253	6.25	75	67
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	243	6.08	73	53
รวม	4,034	100.00	1,200	1,118

5. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากตามรายชื่อของนักเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน

2. ปฏิกริยาของความโกรธ จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 15, 17, 19, 21, 29, 32, 35

3. การควบคุมความโกรธ จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 3, 7, 9, 13, 14, 20, 23, 27, 30, 33, 37, 40

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี จาก ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทำหน้าที่ของครอบครัว ใช้ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) การมองโลกในแง่ดี ใช้ตามแนวคิด ของ Seligman (1990) และแบบวัดความโกรธของวัยรุ่น (Adolescent Anger Rating Scale: AARS) ตามแนวคิดของ Burney (2001) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยปรับเนื้อหาของข้อคำถามให้เข้ากับบริบทของกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา

2. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ผลงานวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 ท่าน ได้แก่ ผศ.ดร. ทิพย์วัลย์ สุรินยา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. ทดสอบเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน (Try Out) และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาค่าความเชื่อมั่นรายด้าน และทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้

การทำหน้าที่ของครอบครัว

แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครัว มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .907 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .723
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .784
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .824
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .717
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .754
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .782

การมองโลกในแง่ดี

แบบสอบถามเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .703

ความโกรธ

แบบสอบถามเกี่ยวกับความโกรธ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .730 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .789
2. ปฏิกริยาของความโกรธ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .638
3. การควบคุมความโกรธ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .680

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

1. ทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ ได้จำนวน 1,118 คน คิดเป็นร้อยละ 93.17 ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้
3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถามทุกฉบับ
4. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปบันทึกคะแนนโดยลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูล (Data Entry) ลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามและแบบวัด นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกแบบลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

การตรวจและการให้คะแนน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลและหาค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ สถานศึกษา ระดับการศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา และรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย และไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและจำแนกความถี่แล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็น 5 ระดับ คือ ระดับต่ำมาก ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก นำมาจัดการกระจายข้อมูลเพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เหมาะสม ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีการทำหน้าที่ของครอบครัว อยู่ในระดับสูงมาก

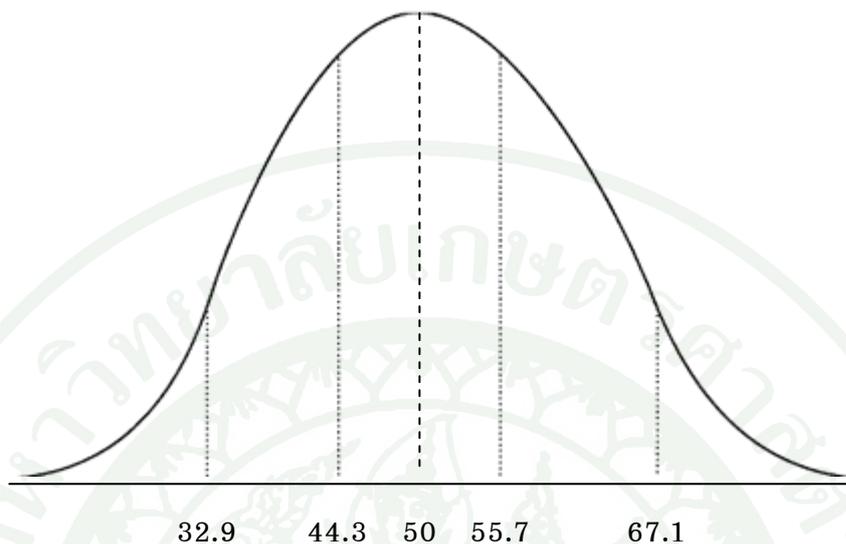
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ประจำวันแบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวกและทางลบ โดยใช้แบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ โดยแต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 2 ตัวเลือก การให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ของ Seligman (1990) จะให้คะแนนรายข้อ แต่ละข้อจะมีคะแนนเป็น 0 – 1 คะแนน คะแนนจะถูกรวมเป็นรายมิติ คะแนนรวมในสถานการณ์ทางบวก คะแนนรวมในสถานการณ์ทางลบ และผลรวมของคะแนน ทั้งฉบับเกิดจากการนำคะแนนรวมจากสถานการณ์ทางบวกลบด้วยสถานการณ์ทางลบ

ในการแปลผลคะแนน ผู้วิจัยได้คำนวณหาเกณฑ์ปกติ (Norm) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำคะแนนดิบ (Raw Score) มาหาค่าคะแนนมาตรฐาน T ปกติ (ตารางการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ดูจากภาคผนวก ง) และนำค่าคะแนนมาตรฐาน T ปกติมาปรับเป็นเกณฑ์ปกติ T-Score (ตารางการปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติเป็นเกณฑ์ปกติ ดูจากภาคผนวก จ)

เมื่อได้เกณฑ์ปกติ T-Score (ตาราง T-Score ดูจากภาคผนวก ฉ) ผู้วิจัยได้แบ่งการมองโลกในแง่ดีออกเป็น 5 ระดับคือ ระดับต่ำมาก ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก จากนั้นผู้วิจัยได้หาความกว้างของอัตรภาคชั้น โดยคิดจากเกณฑ์ปกติ T-Score ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอัตรภาคชั้น} &= \frac{\text{T-Score สูงสุด} - \text{T-Score ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{79 - 22}{5} \\
 &= 11.4
 \end{aligned}$$

หลังจากได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการมองโลกในแง่ดีโดยใช้เกณฑ์ปกติ T-Score ได้ดังรูป

ภาพที่ 1 เกณฑ์ปกติการมองโลกในแง่ดีของกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์ปกติ T-Score การมองโลกในแง่ดีสามารถแปลผลได้ดังนี้

ระดับ T-Score	ความหมาย
≤ 32.90	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับต่ำมาก
32.91 – 44.30	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับต่ำ
44.31 – 55.70	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับปานกลาง
55.71 – 67.10	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับสูง
≥ 67.11	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับสูงมาก

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับความโกรธตามแนวคิดของ Burney (2001) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ไม่จริงเลย เป็นจริงบางครั้ง เป็นจริงบ่อย และเป็นจริงบ่อยมาก การให้คะแนนจะให้ตามคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

เป็นจริงบ่อยมาก	ให้	4	คะแนน
เป็นจริงบ่อย	ให้	3	คะแนน
เป็นจริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยได้ทำการรวมคะแนนความโกรธ โดยแบ่งตามลักษณะเฉพาะ 3 รูปแบบของความโกรธ ซึ่งมีรายละเอียดของข้อคำถามดังนี้

ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน (Instrumental Anger: IA) จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 16, 18, 22, 24, 25, 26, 28, 31, 34, 36, 38, 39, 41

ปฏิกิริยาของความโกรธ (Reactive Anger: RA) จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 15, 17, 19, 21, 29, 32, 35

การควบคุมความโกรธ (Anger Control: AC) จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 3, 7, 9, 13, 14, 20, 23, 27, 30, 33, 37, 40

นำผลรวมในแต่ละลักษณะมาหาคะแนนรวมของความโกรธ ตามสูตรได้ดังนี้

$$\text{IA raw score} + \text{RA raw score} + (65 - \text{AC raw score}) = \text{Total Anger raw score}$$

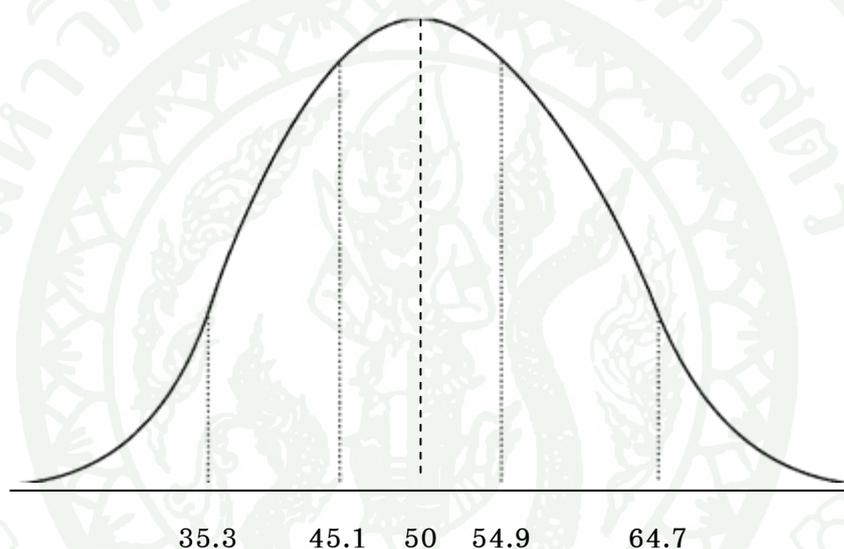
65 คือค่าคงที่ ได้จากผลรวมของคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ของการควบคุมความโกรธ (52 คะแนน) และคะแนนต่ำสุดที่เป็นไปได้ของการควบคุมความโกรธ (13 คะแนน)

ในการแปลผลคะแนน ผู้วิจัยได้คำนวณหาเกณฑ์ปกติ (Norm) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำคะแนนดิบ (Raw Score) มาหาค่าคะแนนมาตรฐาน T ปกติ (ตารางการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ดูจากภาคผนวก ง) และนำค่าคะแนนมาตรฐาน T ปกติมาปรับเป็นเกณฑ์ปกติ T-Score (ตารางการปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติเป็นเกณฑ์ปกติ ดูจากภาคผนวก จ)

เมื่อได้เกณฑ์ปกติ T-Score (ตาราง T-Score ดูจากภาคผนวก จ) ผู้วิจัยได้แบ่งความโกรธออกเป็น 5 ระดับคือ ระดับต่ำมาก ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงมาก จากนั้นผู้วิจัยได้หาความกว้างของอัตรภาคชั้น โดยคิดจากเกณฑ์ปกติ T-Score ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{T-Score สูงสุด} - \text{T-Score ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{73 - 24}{5} \\
 &= 9.80
 \end{aligned}$$

หลังจากได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นแล้ว ผู้วิจัยได้แบ่งความโกรธโดยใช้เกณฑ์ปกติ T-Score ได้ดังรูป

ภาพที่ 2 เกณฑ์ปกติความโกรธของกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์ปกติ T-Score ความโกรธสามารถแปลผลได้ดังนี้

ระดับ T-Score	ความหมาย
≤ 35.30	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับต่ำมาก
35.31 – 45.10	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับต่ำ
45.11 – 54.90	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับปานกลาง
54.91 – 64.70	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับสูง
≥ 64.71	มีการมองโลกในแง่ดี อยู่ในระดับสูงมาก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่

1.1 สัดส่วนร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้หาอิทธิพลของตัวแปรตามตัวหนึ่งซึ่งส่งผลจากตัวอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตาม

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 .01 และ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
p-value	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R^2_{adj}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบ คะแนนดิบ
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบ คะแนนมาตรฐาน
SEb	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่น

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว คະแนนการมองโลกในแง่ดี และคະแนนความโกรธของวัยรุ่น

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวัยรุ่น

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		527	47.1
หญิง		591	52.9
รวม		1,118	100.0
อายุ			
15 ปี		110	9.8
16 ปี		271	24.2
17 ปี		375	33.6
18 ปี		350	31.3
19 ปี		12	1.1
รวม		1,118	100.0
อายุสูงสุด 19 ปี	อายุต่ำสุด 15 ปี		
ฐานนิยม 17 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99		
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษาปีที่ 4		379	33.9
มัธยมศึกษาปีที่ 5		385	34.4
มัธยมศึกษาปีที่ 6		354	31.7
รวม		1,118	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ผลการเรียนเฉลี่ย</u>		
0.00 – 2.00	106	9.5
2.01 – 2.50	312	27.9
2.51 – 3.00	401	35.9
3.01 – 3.50	214	19.1
3.51 – 4.00	82	7.3
ไม่ตอบ	3	0.3
รวม	1,118	100.0
ผลการเรียนสูงสุด 3.85	ผลการเรียนต่ำสุด 1.40	
ผลการเรียนโดยเฉลี่ย 2.72	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49	
<u>การเป็นลูกคนเดียว</u>		
ลูกคนเดียว	338	30.2
ไม่ใช่ลูกคนเดียว	780	69.8
รวม	1,118	100.0
<u>การเป็นลูกคนโต</u>		
ลูกคนโต	804	71.9
ไม่ใช่ลูกคนโต	314	28.1
รวม	1,118	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษาของบิดา		
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	75	6.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	96	8.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	210	18.8
อนุปริญญา/ปวส.	329	29.4
ปริญญาตรี	338	30.2
ปริญญาโท	67	6.0
ไม่ตอบ	3	0.3
รวม	1,118	100.0
การศึกษาของมารดา		
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	109	9.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	248	22.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	225	20.1
อนุปริญญา/ปวส.	243	21.7
ปริญญาตรี	266	23.8
ปริญญาโท	27	2.4
รวม	1,118	100.0
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ร่วมกัน	653	58.4
หย่าร้าง	158	14.1
หม้าย	147	13.2
แยกกันอยู่	160	14.3
รวม	1,118	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>รายได้ของครอบครัวต่อเดือน</u>		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	108	9.7
10,001 – 20,000 บาท	441	39.4
20,001 – 30,000 บาท	301	26.9
30,001 – 40,000 บาท	127	11.4
40,001 – 50,000 บาท	101	9.0
มากกว่า 50,000 บาท	40	3.6
รวม	1,118	100.0
รายได้ของครอบครัวมากที่สุด 120,000 บาท รายได้ของครอบครัวน้อยที่สุด 7,000 บาท		
รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ย 25,891.58 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14,160.73		

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 1,118 คน ดังนี้

เพศ ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง โดยมีจำนวน 591 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 ส่วนเพศชายมีจำนวน 527 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1

อายุ ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี คือมีจำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 และอายุ 19 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 โดยฐานนิยมอายุของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ 17 ปี อายุสูงสุด 19 ปี และอายุต่ำสุด 15 ปี

ระดับการศึกษา ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คือมีจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมากำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือมีจำนวน 379 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และจำนวนน้อยที่สุดคือ 354 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการเรียนเฉลี่ย ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คือมีจำนวน 401 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 และผลการเรียนเฉลี่ยในระดับ 3.51 – 4.00 มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 โดยวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.72 ผลการเรียนเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.85 และผลการเรียนเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.40

การเป็นลูกคนเดียว ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ใช่ลูกคนเดียว คือมีจำนวน 780 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 และวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกคนเดียวมีจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2

การเป็นลูกคนโต ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นลูกคนโต คือมีจำนวน 804 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9 และวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ลูกคนโตมีจำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1

การศึกษาของบิดา ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี โดยมีจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และบิดาที่เรียนปริญญาโทมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

การศึกษาของมารดา ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี โดยมีจำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และมารดาที่เรียนปริญญาโทมีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

สถานภาพสมรสของบิดามารดา ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน โดยมีจำนวน 653 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 และบิดามารดาเป็นหม้าย มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2

รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท โดยมีจำนวน 441 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 และครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 โดยวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว 25,891.58 บาท รายได้เฉลี่ยของครอบครัวที่สูงที่สุดคือ 120,000 บาท และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวที่ต่ำสุด 7,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว
คะแนนการมองโลกในแง่ดี และคะแนนความโกรธของวัยรุ่น

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้การทำหน้าที่ของ
ครอบครัวรายด้านของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 1,118)

การทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	3.30	0.93	ปานกลาง
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	3.31	0.96	ปานกลาง
3. การแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว	3.49	0.99	สูง
4. การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	3.64	0.92	สูง
5. ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	3.97	0.91	สูง
6. การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	3.55	0.96	สูง
ค่าเฉลี่ยการทำหน้าที่ของครอบครัว	3.55	0.95	สูง

หมายเหตุ: คะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อดูได้จากภาคผนวก ค

จากตารางที่ 5 พบว่าการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการทำหน้าที่ของครอบครัว
อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของ
สมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) และด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกใน
ครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.30$)

ตารางที่ 6 คะแนนการมองโลกในแง่ดีของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 1,118)

การมองโลกในแง่ดี รายมิติ	คะแนนการ ¹ มองเชิงบวก	คะแนนการ ² มองเชิงลบ	การมองโลก ³ ในแง่ดี	T-Score	ระดับ
1. ความคงทนถาวร	1.68	1.60	.08	50	ปานกลาง
2. การแผ่ขยายความรู้สึกร	1.46	1.83	-.36	51	ปานกลาง
3. ความเป็นตนเอง	1.71	1.53	.18	50	ปานกลาง
รวมคะแนน	4.85	4.96	-.11	49	ปานกลาง

หมายเหตุ: คอลัมภ์ 1 หมายถึง คะแนนการมองด้านบวก

คอลัมภ์ 2 หมายถึง คะแนนการมองด้านลบ

คอลัมภ์ 3 หมายถึง การมองโลกในแง่ดี เกิดจาก คอลัมภ์ 1- คอลัมภ์ 2

จากตารางที่ 6 พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 49) เมื่อพิจารณาแยกรายมิติ พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดี มิติความคงทนถาวร มิติการแผ่ขยายความรู้สึก และมิติความเป็นตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า T-Score = 50 51 และ 50 ตามลำดับ (คะแนน T-Score ดูได้จากภาคผนวก จ)

ตารางที่ 7 คะแนนความโกรธของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(n = 1,118)			
ความโกรธ	คะแนนความโกรธ	T-Score	ระดับความโกรธ
1. ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน (IA)	35.47	48	ปานกลาง
2. ปฏิกริยาของความโกรธ (RA)	18.52	51	ปานกลาง
3. การควบคุมความโกรธ (AC)	33.34	48	ปานกลาง
รวมคะแนน	85.65	50	ปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนน T-Score ดูได้จากภาคผนวก จ

จากตารางที่ 7 พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธมีความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) เมื่อพิจารณาแยกแต่ละลักษณะของความโกรธพบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน ปฏิกริยาของความโกรธ และการควบคุมความโกรธ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า T-Score = 48 51 และ 48 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ได้มีการกำหนดข้อตกลงและมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระต้องเป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดประเภทช่วง (Interval Scale) ขึ้นไป หากตัวแปรอิสระไม่มีระดับการวัดที่เป็นประเภทช่วง (Interval Scale) ต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77-80) ดังตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. เพศ	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ เพศหญิง = 1 เพศชาย = 0
2. อายุ	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
3. ระดับการศึกษา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
4. ผลการเรียนเฉลี่ย	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
5. การเป็นลูกคนเดียว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ การเป็นลูกคนเดียว = 1 การไม่ใช่ลูกคนเดียว = 0
6. การเป็นลูกคนโต	มาตราเรียงอันดับ (Ordinal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ การเป็นลูกคนโต = 1 การไม่ใช่ลูกคนโต = 0
7. การศึกษาของบิดา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถม
8. การศึกษาของมารดา	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) จำนวนปีที่เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถม
9. สถานภาพสมรสบิดา-มารดา	สถานภาพสมรสบิดา-มารดา ได้แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้ - บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน - บิดา-มารดา หย่าร้าง - บิดา-มารดา เป็นหม้ายและแยกกันอยู่ ซึ่งสถานภาพสมรสในข้างต้น เป็นตัวแปรมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และเมื่อทำเป็น ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ - เลือกสถานภาพสมรสในกลุ่มนั้น = 1 - เลือกสถานภาพสมรสในกลุ่มอื่น = 0
10. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
11. การทำหน้าที่ของครอบครัว	มาตราอันดับภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
12. การมองโลกในแง่ดี	มาตราอันดับภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
13. ความโกรธ	มาตราอันดับภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้อักษรย่อของแต่ละตัวแปรในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

Sex	เพศ
Age	อายุ
Edu	ระดับการศึกษา
Grade	ผลการเรียนเฉลี่ย
Number	การเป็นลูกคนเดียว
Order	การเป็นลูกคนโต
Edufa	การศึกษาของบิดา
Edumom	การศึกษาของมารดา
Marry1	สถานภาพสมรสของบิดา – มารดา (อยู่ร่วมกัน)
Marry2	สถานภาพสมรสของบิดา – มารดา (หย่าร้าง)
Marry3	สถานภาพสมรสของบิดา – มารดา (เป็นหม้ายและแยกกันอยู่)
Income	รายได้เฉลี่ยของครอบครัว
Fam1	การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
Fam2	การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
Fam3	การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว
Fam4	การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
Fam5	การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
Fam6	การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
OP	การมองโลกในแง่ดี
AN	ความโกรธ

2. การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ เนื่องจากตัวแปรอิสระแต่ละตัว ต้องเป็นอิสระจากกันและกัน ซึ่งตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์กัน สูงเกิน .80 เพราะ ถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากอาจเกิดให้เกิดปฏิกิริยาต่อกันและจะมีผลต่อตัวแปรตามได้ หรืออาจเกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity Problem และทำให้ไม่สามารถใช้เทคนิคการ วิเคราะห์ดังกล่าวได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77) ตัวแปรอิสระทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยได้นำตัวแปร อิสระทั้งหมดไปทดสอบความสัมพันธ์กันเอง ดังตารางที่จะนำเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี

	Sex	Age	Edu	Grade	Number	Order	Edufa	Edumom	Marry2
Sex	1								
Age	-.069*	1							
Edu	-.042	.816**	1						
Grade	.134**	-.032	-.026	1					
Number	-.069*	.001	-.006	-.066*	1				
Order	.175**	.016	-.010	-.014	.411**	1			
Edufa	-.079**	-.018	-.005	.043	.047	.040	1		
Edumom	-.043	-.017	-.006	.051	.065*	-.012	.712**	1	
Marry2	.033	.014	.002	-.031	-.077*	-.055	-.052	-.024	1
Marry3	.119**	-.018	-.018	-.056	.027	.059*	.074*	.119**	-.250**
Income	.004	.002	.003	.113**	-.138**	-.104**	.299**	.345**	-.094**
Fam1	.146**	-.010	-.012	.127**	-.029	.086**	.024	.075*	-.109**
Fam2	-.069*	-.011	-.018	.031	.012	.035	.028	.042	-.157**
Fam3	.147**	.011	-.004	.017	-.016	.069*	-.062*	-.079**	.001
Fam4	-.019	.021	.006	.031	.037	.043	.056	.087**	-.132**
Fam5	-.017	.022	.011	.008	.044	.064*	.036	.061*	.006
Fam6	.031	-.016	-.008	.127**	-.092**	.004	-.004	.112**	-.055
OP	.312**	.005	-.005	-.006	-.061*	.142**	-.053	-.086**	.053

ตารางที่ 9 (ต่อ)

	Marry3	Income	Fam1	Fam2	Fam3	Fam4	Fam5	Fam6	OP
Sex									
Age									
Edu									
Grade									
Number									
Order									
Edufa									
Edumom									
Marry2									
Marry3	1								
Income	.015	1							
Fam1	.005	.147**	1						
Fam2	-.004	.082**	.681**	1					
Fam3	.038	-.111**	.244**	.207**	1				
Fam4	.075*	.075*	.701**	.613**	.216**	1			
Fam5	.058	.013	.394**	.243**	.448**	.640**	1		
Fam6	-.020	.135**	.535**	.333**	.060*	.473**	.423**	1	
OP	.151**	-.108**	.020	-.085**	.156**	.017	.037	-.068*	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำ
หน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี หลังจากเลือกตัดตัวแปรระดับการศึกษาออก

	Sex	Age	Grade	Number	Order	Edufa	Edumom	Marry2
Sex	1							
Age	-.069*	1						
Grade	.134**	-.032	1					
Number	-.069*	.001	-.066*	1				
Order	.175**	.016	-.014	.411**	1			
Edufa	-.079**	-.018	.043	.047	.040	1		
Edumom	-.043	-.017	.051	.065*	-.012	.712**	1	
Marry2	.033	.014	-.031	-.077*	-.055	-.052	-.024	1
Marry3	.119**	-.018	-.056	.027	.059*	.074*	.119**	-.250**
Income	.004	.002	.113**	-.138**	-.104**	.299**	.345**	-.094**
Fam1	.146**	-.010	.127**	-.029	.086**	.024	.075*	-.109**
Fam2	-.069*	-.011	.031	.012	.035	.028	.042	-.157**
Fam3	.147**	.011	.017	-.016	.069*	-.062*	-.079**	.001
Fam4	-.019	.021	.031	.037	.043	.056	.087**	-.132**
Fam5	-.017	.022	.008	.044	.064*	.036	.061*	.006
Fam6	.031	-.016	.127**	-.092**	.004	-.004	.112**	-.055
OP	.312**	.005	-.006	-.061*	.142**	-.053	-.086**	.053

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	Marry3	Income	Fam1	Fam2	Fam3	Fam4	Fam5	Fam6	OP
Sex									
Age									
Grade									
Number									
Order									
Edufa									
Edumom									
Marry2									
Marry3	1								
Income	.015	1							
Fam1	.005	.147**	1						
Fam2	-.004	.082**	.681**	1					
Fam3	.038	-.111**	.244**	.207**	1				
Fam4	.075*	.075*	.701**	.613**	.216**	1			
Fam5	.058	.013	.394**	.243**	.448**	.640**	1		
Fam6	-.020	.135**	.535**	.333**	.060*	.473**	.423**	1	
OP	.151**	-.108**	.020	-.085**	.156**	.017	.037	-.068*	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล และการทำหน้าที่ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดให้ตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77-84) ซึ่งจากตารางที่ 9 พบว่าอายุ (Age) กับระดับการศึกษา (Edu) มีความสัมพันธ์กันมากกว่า .80

จากปัญหาความสัมพันธ์ของอายุ (Age) กับระดับการศึกษา (Edu) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีตัดตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งที่มีสัมพันธ์กันออกไป โดยผู้วิจัยเลือกที่จะตัดตัวแปรระดับการศึกษาออก ทั้งนี้ เป็นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการปรับตัว การที่อายุเพิ่มขึ้นก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจและความคิดของวัยรุ่น ซึ่งพรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 11) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะซึ่ง จำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปด้วยพร้อม ๆ กัน

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ปรับตัวแปรอิสระบางตัว ที่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80 แล้วจึง นำมาวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์อีกครั้ง ดังตารางที่ 10 และผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว การเป็นลูกคนโต การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา สถานภาพสมรสของบิดา – มารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

เพื่อทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี สามารถร่วมกันพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่น โดยใช้ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์เป็น 3 รูปแบบ โดยวิเคราะห์แบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) เพื่อต้องการที่จะพิจารณาถึงอิทธิพลของแต่ละตัวแปรที่จะมีผลต่อความโกรธ โดย

รูปแบบที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เฉพาะตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและการทำหน้าที่ของครอบครัว

รูปแบบที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เฉพาะตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและการมองโลกในแง่ดี

รูปแบบที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ร่วมทุกตัวแปร คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัวและการมองโลกในแง่ดี

ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ได้นำตัวแปรเข้าไปในแบบจำลองทีละรูปแบบ โดยค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 11 และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาในแต่ละรูปแบบ ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เมื่อพิจารณาตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและการทำหน้าที่ของครอบครัวต่อความโกรธของวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด ร่วมกันพยากรณ์ความโกรธได้ ร้อยละ 12.7 แต่มีตัวแปร 7 ตัว คือ ตัวแปร เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาท การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ และการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว สามารถมีอิทธิพลต่อความโกรธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รูปแบบที่ 2 เมื่อพิจารณาตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและการมองโลกในแง่ดีต่อความโกรธของวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด ร่วมกันพยากรณ์ความโกรธได้ ร้อยละ 5.3 แต่มีตัวแปร 4 ตัว คือ ตัวแปร ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว การศึกษาของบิดา และการมองโลกในแง่ดี สามารถมีอิทธิพลต่อความโกรธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รูปแบบที่ 3 เมื่อพิจารณาทุกตัวแปร คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดีต่อความโกรธของวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด ร่วมกันพยากรณ์ความโกรธได้ ร้อยละ 13.3 แต่มีตัวแปร 9 ตัว คือ ตัวแปรเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว สถานภาพสมรสของบิดามารดาที่หย่าร้าง การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาท การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี สามารถมีอิทธิพลต่อความโกรธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความโกรธของวัยรุ่น

ตัวแปร	รูปแบบที่ 1			รูปแบบที่ 2			รูปแบบที่ 3		
	Beta	t	p-value	Beta	t	p-value	Beta	t	p-value
1. เพศ (Sex) (ชาย = 0 หญิง = 1)	.072	2.302	.022	.025	.774	.439	.094	2.926	.003
2. อายุ (Age)	.015	.544	.587	.018	.626	.531	.017	.600	.549
3. ผลการเรียนเฉลี่ย (Grade)	-.124	-4.299	.000	-.153	-5.106	.000	-.126	-4.368	.000
4. การเป็นลูกคนเดียว (Number)	.131	4.087	.000	.144	4.355	.000	.121	3.798	.000
5. การเป็นลูกคนโต (Order)	-.019	-.607	.544	-.041	-1.223	.221	-.009	-.268	.789
6. การศึกษาของบิดา (Edufa)	.067	1.641	.101	.094	2.216	.027	.069	1.679	.093
7. การศึกษาของมารดา (Edmom)	-.023	-.550	.583	-.042	-.985	.325	-.028	-.671	.503
8. สถานภาพสมรสของบิดามารดา									
- อยู่ร่วมกัน (Marry1) (กลุ่มอ้างอิง)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- หย่าร้าง (Marry2)	.057	1.896	.058	.055	1.782	.075	.062	2.086	.037
- หม้ายและแยกกันอยู่ (Marry3)	-.035	-1.175	.240	-.004	-.132	.895	-.024	-.813	.417
9. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (Income)	-.023	-.731	.465	-.048	-1.474	.141	-.029	-.921	.357

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	รูปแบบที่ 1			รูปแบบที่ 2			รูปแบบที่ 3		
	Beta	t	p-value	Beta	t	p-value	Beta	t	p-value
10. การทำหน้าที่ของครอบครัว									
- ด้านการแก้ปัญหา (Fam1)	-.386	-7.762	.000	-	-	-	-.384	-7.749	.000
- ด้านการสื่อสาร (Fam2)	.082	1.920	.055	-	-	-	.069	1.626	.104
- ด้านการแสดงบทบาท (Fam3)	-.107	-3.125	.002	-	-	-	-.098	-2.840	.005
- ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ (Fam4)	.319	6.084	.000	-	-	-	.331	6.328	.000
- ด้านความผูกพันทางอารมณ์ (Fam5)	-.105	-2.343	.019	-	-	-	-.109	-2.440	.015
- ด้านการควบคุมพฤติกรรม (Fam6)	.001	.015	.988	-	-	-	-.007	-.189	.850
11. การมองโลกในแง่ดี (OP)	-	-	-	-.092		.004	-.089	-2.906	.004
	ค่าคงที่ (a) = 97.004			ค่าคงที่ (a) = 89.759			ค่าคงที่ (a) = 96.365		
	R = .373 R ² = .139			R = .250 R ² = .062			R = .382 R ² = .146		
	R ² _{adj} = .127 F = 11.062			R ² _{adj} = .053 F = 6.646			R ² _{adj} = .133 F = 10.979		
	Sig = .000			Sig = .000			Sig = .000		

ดังนั้น จะเห็นว่ารูปแบบที่ 3 น่าจะสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามได้ดีที่สุด ซึ่งจากการวิเคราะห์รูปแบบที่ 3 พบว่า

ตัวแปรการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด และมีค่าเป็นลบ กล่าวคือถ้าวัยรุ่นมีระดับคะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับคะแนนความโกรธลดลง (Beta = $-.384$)

ถ้าวัยรุ่นมีระดับคะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ระดับคะแนนความโกรธเพิ่มขึ้น (Beta = $.331$)

ถ้าวัยรุ่นมีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับคะแนนความโกรธลดลง (Beta = $-.126$)

วัยรุ่นที่เป็นลูกคนเดียวจะมีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ใช่ลูกคนเดียว (Beta = $.121$)

ถ้าวัยรุ่นมีระดับคะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับคะแนนความโกรธลดลง (Beta = $-.109$)

ถ้าวัยรุ่นที่มีระดับคะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับคะแนนความโกรธลดลง (Beta = $-.098$)

วัยรุ่นเพศหญิงมีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นเพศชาย (Beta = $.094$)

ถ้าวัยรุ่นมีระดับคะแนนการมองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ระดับคะแนนความโกรธลดลง (Beta = $-.089$)

และถ้าบิดา-มารดาของวัยรุ่นมีสถานภาพสมรส หย่าร้าง จะทำให้มีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน (Beta = $.062$)

สำหรับตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก คือเมื่อมีระดับคะแนนเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่มากเพียงพอที่จะทำให้มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความโกรธให้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาของบิดา การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

ตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ คือเมื่อมีระดับคะแนนเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่มากเพียงพอที่จะทำให้มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความโกรธให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเป็นลูกคนโต ระดับการศึกษาของมารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

และตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ คือสถานภาพสมรสของบิดา-มารดา ที่เป็นหม้ายและแยกกันอยู่ จะมีความโกรธน้อยกว่าบิดา-มารดา ที่อยู่ร่วมกัน

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่นมาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความโกรธในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\begin{aligned} AN = & .094(\text{Sex}) + .017(\text{Age}) - .126(\text{Grade}) + .121(\text{Number}) - .009(\text{Order}) + \\ & .069(\text{Edufa}) - .028(\text{Edumom}) + .062(\text{Marry2}) - .024(\text{Marry3}) - \\ & .029(\text{Income}) - .384(\text{Fam1}) + .069(\text{Fam2}) - .098(\text{Fam3}) + .331(\text{Fam4}) - \\ & .109(\text{Fam5}) - .007(\text{Fam6}) - .089(\text{OP}) \end{aligned}$$

จากสมการความโกรธของวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเรียงตามลำดับความสามารถในการพยากรณ์มากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

1. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว
2. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
3. ผลการเรียนเฉลี่ย
4. การเป็นลูกคนเดียว
5. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว
6. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว
7. เพศ
8. การมองโลกในแง่ดี
9. การศึกษาของบิดา
10. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว
11. สถานภาพสมรสของบิดา - มารดา (หย่าร้าง)
12. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว
13. การศึกษาของมารดา
14. สถานภาพสมรสของบิดา - มารดา (หม้ายและแยกกันอยู่)

15. อายุ
16. การเป็นลูกคนโต
17. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกแผนการเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2552 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.9 มีอายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.5 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 34.4 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 35.9 มีจำนวนพี่น้อง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3 เป็นบุตรลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 71.9 คน การศึกษาของบิดาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.2 การศึกษาของมารดาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.8 สถานภาพสมรสบิดามารดาอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 58.4 และครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.4

การทำหน้าที่ของครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.55$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อยู่ร่วมกันกับบิดา-มารดา ซึ่งทำให้วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับความรัก ความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากครอบครัว ซึ่งพระพรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2550: 27) ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของครอบครัวอย่างหนึ่งคือเป็นสถาบันสังคมอันดับแรกในชีวิตของมนุษย์ที่พร้อมจะให้ความรัก ความอบอุ่นแก่สมาชิกใหม่ที่เกิดขึ้นในครอบครัว เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 11) ที่กล่าวว่า ครอบครัวเป็นบันไดขั้นต้นแห่งการพัฒนาบุคคล และการสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข

เมื่อพิจารณาการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและสูง โดยวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในรายด้านอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.64$) ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.55$) และวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวในระดับปานกลางคือ ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.30$) ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.31$) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.49$) อาจเนื่องมาจากการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวที่กำหนดขึ้นสำหรับการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ภายในครอบครัว ที่มีความชัดเจนและความยุติธรรมในการมอบหมายภารกิจให้สมาชิกตามความเหมาะสม ความพึงพอใจและความรับผิดชอบของสมาชิกในการปฏิบัติภารกิจ ทั้งนี้ครอบครัวของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็มีภาระหน้าที่ที่มอบหมายให้แก่วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องงานบ้าน และสมาชิกในครอบครัวมีการตกลงกันว่าใครควรรับผิดชอบงานอะไรภายในบ้าน ซึ่งทำให้สมาชิกภายในครอบครัวเกิดความพอใจในการแบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ที่ทำการศึกษาในวัยรุ่นจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัววัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริรัตน์ พรหม (2551) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ กุหลาบ รัตนสังธรรมและคณะ (2541) ที่ศึกษานักเรียนระดับอาชีวศึกษาภาคตะวันออก พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัว ได้แก่บทบาทของตนกับบุคคลในครอบครัว ความผูกพันและการสนับสนุนของบุคคลในครอบครัว รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและผู้ปกครอง นักเรียนที่มีการปฏิบัติหน้าที่ครอบครัวในด้านการแสดงบทบาทความผูกพัน การให้การสนับสนุน และการเลี้ยงดูที่เหมาะสม จะมีปัญหาด้านสารเสพติดน้อยกว่าครอบครัวที่บกพร่องในการทำหน้าที่ครอบครัวเหล่านั้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ McKay (1991 อ้างใน อูมาพร ตรังคสมบัติ, 2544: 57) ที่กล่าวว่าหากครอบครัวมีความบกพร่องในด้านบทบาททำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มติดสารเสพติด

2. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.64$) อาจเนื่องมาจากการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ครอบครัวของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็มีการแสดงความรู้สึกต่างๆ ต่อกันได้อย่างเปิดเผย สมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่ ช่วยเหลือและเข้าใจกันเป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ที่ทำการศึกษาในวัยรุ่นจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัววัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริรัตน์ พรขำ (2551) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีวิวัฒน์ ตั้งสุวรรณวงศ์ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

3. จากการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$) อาจเนื่องมาจากการผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงออกของสมาชิกในครอบครัว ที่แสดงออกถึงความผูกพันห่วงใยที่สมาชิกมีต่อกันในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้ครอบครัวของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน มีการให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว มีความห่วงใย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ที่ทำการศึกษาในวัยรุ่นจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัววัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีวิวัฒน์ ตั้งสุวรรณวงศ์ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

4. จากการวิจัยพบว่า วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.55$) อาจเนื่องมาจากการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อการแสดงออกถึงวิธีการที่ครอบครัวควบคุมหรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวประพฤติตนอยู่ในขอบเขตอันเหมาะสม ทั้งนี้ครอบครัวของวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการห้ามทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว และมีการตักเตือนหากสมาชิกในครอบครัวมีการประพฤติตัวไม่ดี อาจเนื่องมาจากวิทยาลัยเป็นวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อน หากวิทยาลัยเพื่อนไม่ดีก็อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะวิทยาลัยมักทำอะไรขาดความยั้งคิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และมีอารมณ์วู่วาม (สุชา จันทน์เอม, 2529) สอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ที่ทำการศึกษาในวิทยาลัยจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัววิทยาลัยจิตอาสาอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีวิวัฒน์ ตั้งสุวรรณวงศ์ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวิทยาลัยตอนต้นในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

5. จากการวิจัย พบว่าวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) อาจเนื่องมาจากการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัวในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครอบครัวได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ครอบครัวดำเนินไปได้ด้วยดี และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ครอบครัวของวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน และการศึกษาของบิดา-มารดา อยู่ในระดับปริญญาตรี เมื่อเกิดปัญหาขึ้นครอบครัวจึงมีทั้งบิดาและมารดา ในการปรึกษากันถึงวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และช่วยกันแก้ไขปัญหานั้นสำเร็จ ซึ่งอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 45) กล่าวว่าหากครอบครัวมีการจัดการกับการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การทำหน้าที่ด้านอื่น ๆ ของครอบครัวไม่บกพร่องตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ที่ทำการศึกษาในวิทยาลัยจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัววิทยาลัยจิตอาสาอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีวิวัฒน์ ตั้งสุวรรณวงศ์ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวิทยาลัยตอนต้นในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

6. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) อาจเนื่องมาจากการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อความสามารถของสมาชิกในครอบครัว ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทั้งการสื่อสารด้วยคำพูดหรือกริยาท่าทาง โดยอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544: 46) กล่าวว่าครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะมีสื่อสารได้ชัดเจนตรงต่อบุคคลเป้าหมาย ถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครือและอ้อมค้อมมากเกินไป ครอบครัวก็ทำหน้าที่ได้ไม่ดีเพียงนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พิริยา เลิศมงคลนาม (2551) ที่ทำการศึกษาในวัยรุ่นจิตอาสา ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัววัยรุ่นจิตอาสาอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีวินันท์ ตั้งสุวรรณวงศ์ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเอง ของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับสูง

การมองโลกในแง่ดี

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 49) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา-มารดา ทำให้ได้รับความรัก ความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากครอบครัว ซึ่ง เทอดศักดิ์ เดชคง (2544: 37) ได้กล่าวไว้ว่า การเลี้ยงดูจากพ่อแม่ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการมองโลกในแง่ดีของคุณ

เมื่อพิจารณการมองโลกในแง่ดีโดยแยกเป็นรายด้าน พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีด้านมิติความคงทนถาวรอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) มิติการแผ่ขยายความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 51) และมิติความเป็นตนเองอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีด้านมิติความคงทนถาวรอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) อาจเนื่องมาจากการมองโลกในแง่ดีด้านมิติความคงทนถาวรเป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อเหตุการณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นว่า เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นอย่างถาวร ส่วนเหตุการณ์ที่ไม่ดีจะเกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัยรุ่นเป็นช่วงของการพัฒนาความมีเอกลักษณ์แห่งตน เด็กวัยรุ่นจะมีการเลียนแบบบุคคลที่ใกล้ชิด และเริ่มมีความรักกับเพื่อนต่างเพศ เพื่อแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง (สมร ทองดี, 2532: 134) ประกอบกับวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์รวดเร็วและรุนแรง เมื่อวัยรุ่นที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่างมีความรักก็จะมองว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่สวยงาม ดังนั้นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่วัยรุ่นมีความรักก็มักจะมองว่ามีแต่เรื่องดี ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

2. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีด้านมิติการแผ่ขยายความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 51) อาจเนื่องมาจากการมองโลกในแง่ดีด้านมิติการแผ่ขยายความรู้สึกเป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยถ้าเป็นวัยรุ่นที่มองโลกในแง่ดี จะมองว่าเหตุการณ์ดี ๆ จะเกิดขึ้นในทุกเรื่อง ส่วนเหตุการณ์ร้าย ๆ จะเกิดขึ้นเฉพาะครั้งนี้นี้เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยในปัจจุบัน การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมในการสอบต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวมถึงความคาดหวังจากครอบครัวที่ต้องการให้วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอนาคตทางการศึกษาที่ดี และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทำให้บางครั้งวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเครียดเนื่องจากกลัวว่าหากผลสอบออกมาได้คะแนนไม่ดี ก็อาจจะส่งผลให้สอบเข้าคณะหรือมหาวิทยาลัยที่ต้องการไม่ได้ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคตต่อไป จึงทำให้คะแนนการมองโลกในแง่ดีด้านมิติการแผ่ขยายความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลาง

3. จากการวิจัย พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีด้านมิติความเป็นตนเองอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) อาจเนื่องมาจากการมองโลกในแง่ดีด้านมิติความเป็นตนเองเป็นการรับรู้ของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อเหตุการณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นว่า เป็นเพราะตนเองทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ดีนั้น ส่วนเหตุการณ์ที่ไม่ดีเกิดขึ้นจากบุคคลอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในบริบทของสังคมไทย ที่ปลูกฝังเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเกรงใจต่อผู้อื่น ทำให้วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่ดีบางครั้งก็จะมองว่าเป็นเพราะผู้อื่นทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ดีนั้น และเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่ดีหรือเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็จะยอมรับผิดชอบผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นไว้เอง ไม่กล่าวโทษผู้อื่น

ความโกรธ

ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความโกรธโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด ซึ่งศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 336) กล่าวว่า วัยรุ่นจะเริ่มแสดงบุคลิกอารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบได้อย่างเด่นชัด โดยอารมณ์ที่เกิดกับวัยรุ่นนั้นมีทุกประเภท อาทิ อารมณ์รัก อารมณ์ชอบ อารมณ์โกรธ อารมณ์เกลียด อารมณ์อิจฉา ริษยา อารมณ์วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์

เมื่อพิจารณาความโกรธโดยแยกเป็นลักษณะของความโกรธ พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน ปฏิกริยาของความโกรธ และการควบคุมความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 48.5148 ตามลำดับ) ซึ่งสามารถพรรณนาและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการวิจัย ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 48) อาจเนื่องมาจากความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน เป็นอารมณ์ทางลบของวัยรุ่นที่ทำให้การตอบสนองความโกรธช้าลง เป็นผลมาจากการวางแผนและการตั้งเป้าหมายในการแก้แค้นหรือตอบโต้กลับผู้อื่น ทั้งนี้ในปัจจุบันสื่อมีการนำเสนอข่าวการใช้ความรุนแรง อาทิ การยกพวกตีกันของนักเรียนให้เห็นอยู่บ่อยๆ จึงอาจทำให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบได้ สอดคล้องกับ ประณต เค้าฉิม (2549: 296) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมมาก ความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนรับรู้ผ่านทางสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของพวกเขาได้ เนื่องจากพวกเขาฝึกเลียนแบบสิ่งที่เห็นและได้ยิน ซึ่งการนำเสนอข่าวสารการกระทำผิดของบุคคลต่าง ๆ เป็นประจำหรือนำเสนอในเชิงยกย่องทั้งทางตรงและทางอ้อม ล้วนมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2. จากการวิจัย ปฏิกริยาของความโกรธ พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 51) อาจเนื่องมาจากปฏิกริยาของความโกรธ เป็นการตอบสนองความโกรธอย่างทันทีทันใดต่อสถานการณ์ที่วัยรุ่นรับรู้สภาพเชิงลบ การคุกคาม ช่มชู้ หรือสถานการณ์ที่น่ากลัว เมื่อวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธก็จะหงุดหงิด อารมณ์เสีย พุดเสียงดัง ทำอะไรโดยไม่ยั้งคิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอารมณ์โกรธเป็นอารมณ์พื้นฐานของมนุษย์อย่างหนึ่ง ที่ตอบสนองต่อความคับข้องใจ (กฤษศรี คำชาย, 2542: 106) เมื่อคนเราเกิดอารมณ์โกรธจะแสดงออกให้เห็น เช่น มือเท้าสั่น ปากสั่น พุดเสียงดัง สมองคิดอะไรไม่ค่อยออก มีการตัดสินใจหุนหัน ขาดความยั้งคิด (สุชา จันทน์เอม, 2529: 55) สอดคล้องกับการศึกษาของ ทรรษา สุภาพจน์ (2548) ที่ศึกษาความโกรธและผลของการฝึกควบคุมความโกรธของวัยรุ่น พบว่าความโกรธ ด้านปฏิกริยาของความโกรธของวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง

3. จากการวิจัย การควบคุมความโกรธ พบว่าวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการควบคุมความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 48) อาจเนื่องมาจากการควบคุมความโกรธ เป็นวิธีการทางความคิดและพฤติกรรมเชิงรุกของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการแก้ปัญหาการตอบสนองด้วยความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และการใช้ปฏิกริยาของความโกรธ เมื่อวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธก็จะพยายามที่จะควบคุมตัวเองที่จะไม่โต้ตอบโดยการเดินหนี เพื่อหลีกเลี่ยง

การต่อสู้ สอดคล้องกับ ปรีศนา ชาญวิชัย (2546: 6-7) ที่กล่าวว่า เมื่อวัยรุ่นรู้สึกโกรธจะรู้จักที่จะแสดงออกมาโดยการควบคุมน้ำเสียงให้ปกติ สามารถที่จะแสดงความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยถ้อยคำและกิริยาท่าทางที่เป็นปกติ และประณต คำฉิม (2549: 145) กล่าวว่า วัยรุ่นเรียนรู้ที่จะระงับอารมณ์โกรธไว้ แทนที่จะแสดงอารมณ์โกรธออกมาภายนอก

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี สามารถร่วมกันพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่น

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความโกรธโดยรวมมี 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว สถานภาพสมรสของบิดามารดาที่หย่าร้าง การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาท การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี มีข้อค้นพบดังนี้

1. เพศมีอิทธิพลต่อความโกรธ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นเพศหญิงมีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จะมีการให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก ซึ่ง ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 338) กล่าวว่า การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของเด็กวัยรุ่น เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกต่างคนต่างเป็นเจ้าของชีวิตของกันและกัน ดังนั้นเมื่อวัยรุ่นมีปัญหาเพื่อนก็จะรู้สึกเจ็บแค้นแทนไปด้วย และในสังคมไทยปัจจุบันวัยรุ่นหญิงเมื่อไม่พอใจ จะมีพฤติกรรมการแก้แค้นคู่กรณีที่ทำให้โกรธ หรือผิดใจกันด้วยการทำร้ายร่างกายกันมากขึ้น อาจเป็นเพราะสื่อในปัจจุบันที่มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่นหญิงเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงนั้น ซึ่ง เทอดศักดิ์ เดชคง (2547: 39) กล่าวว่า สื่อหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอแต่ข่าวที่เลวร้าย ก็จะทำให้ผู้อ่านค่อย ๆ ซึมซับว่าการกระทำผิดเป็นเรื่องธรรมดา นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนหรือโรงเรียน ก็เป็นสิ่งที่มียุทธิพลต่อเด็ก ไม่ว่าจะเด็กจะมีพื้นฐานดีสักเพียงไร หากมาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการยกพวกตีกันทำร้ายร่างกาย ก็มีแนวโน้มที่เด็กจะใช้ความรุนแรงได้ง่าย สอดคล้องกับประณต คำฉิม (2549: 144) ที่กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้วัยรุ่นหญิงโกรธบ่อยกว่าวัยรุ่นชายคือ ผู้คนและสถานการณ์ทางสังคม เด็กหญิงจะมีอิสระน้อยกว่า และมักจะถูกขัดขวางจากสิ่งแวดล้อมมากกว่าเด็กชายจึงทำให้เด็กหญิงมีอาการโกรธมากกว่า เด็กหญิงในทุกระดับอายุและระดับชั้นชั้นมักจะถูกขัดขวางจากสิ่งแวดล้อมมากกว่าเด็กชาย จึงทำให้เด็กหญิงมีอาการโกรธมากกว่า

2. ผลการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีผลการเรียนเฉลี่ยสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นส่วนใหญ่มีผลการเรียนดี คือ อยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 ซึ่งวัยรุ่นที่มีผลการเรียนเฉลี่ยดี จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียน การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ เมื่อวัยรุ่นเกิดความคับข้องใจหรือความโกรธขึ้น ก็จะทำให้สามารถควบคุมความโกรธได้ดีกว่าผู้ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำ ซึ่งอาจจะขาดสติยั้งคิด และใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดความโกรธขึ้น สอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 352) ที่กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นที่มีสติปัญญาสูง จะมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดวางแผน มีอารมณ์มั่นคง กล้าสู้ปัญหา สามารถแก้ไขปัญหาชีวิต และเหตุการณ์ประจำวันได้ และสอดคล้องกับ พรรษา สุภาพจน์ (2548) ที่ศึกษาความโกรธและผลของการฝึกควบคุมความโกรธของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความโกรธด้านความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน และด้านปฏิกิริยาของความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการควบคุมความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. การเป็นลูกคนเดียวมีอิทธิพลต่อความโกรธ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นที่เป็นลูกคนเดียว จะมีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เป็นลูกคนเดียว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในบริบทของสังคมไทย ที่ครอบครัวจะอยู่ร่วมกัน มีปู่ ย่า ตา ยาย คอยช่วยเหลือดูแลลูกหลาน ซึ่งผู้ใหญ่จะดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด และถ้าเป็นลูกหรือหลานคนเดียวของครอบครัว ทุกคนก็จะคาดหวังในตัวบุตร-หลานเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิต ผู้ใหญ่จะทุ่มเทให้ความรัก เอาใจใส่ ตามใจ เพื่อให้บุตร-หลาน ดำเนินชีวิตไปตามกรอบที่ครอบครัวได้วางไว้ แต่วัยรุ่นไม่ชอบการถูกบังคับซึ่ง ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 360) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการอยู่ใต้คำสั่ง ข้อบังคับของผู้ใด โดยเฉพาะบุคคลผู้มีอำนาจหรือผู้สูงวัยกว่า ดังนั้นจึงอาจทำให้วัยรุ่นที่เป็นลูกคนเดียวมีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นที่มีพี่น้อง ที่จะสามารถระบายอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้กับพี่น้องร่วมรับฟัง หรือช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะทำให้อารมณ์โกรธของวัยรุ่นลดลง

4. สถานภาพสมรสของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความโกรธ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นที่บิดา-มารดามีสถานภาพสมรส หย่าร้าง จะมีความโกรธมากกว่า วัยรุ่นที่บิดา-มารดา อยู่ร่วมกัน สุพัตรา สุภาพ (2541: 70) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกของมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทุกด้านของบุคคล เป็นแหล่งที่สมาชิกในครอบครัวได้รับความรัก ความอบอุ่น ไม่ว่าจะเป็นความรักของสามีภรรยา หรือความรักของพ่อ-แม่ ที่มีต่อลูก ทั้งนี้การที่บิดา-มารดาอยู่ร่วมกัน จะทำให้สามารถเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ต่อวัยรุ่นได้อย่างใกล้ชิด ทำ

ให้ครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีการทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ ตามแนวคิดของ McMaster Model ที่ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การสื่อสาร การแสดงบทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในครอบครัวที่บิดา-มารดา หย่าร้าง จะมีการทำหน้าที่ของครอบครัวไม่สมบูรณ์ บิดา-มารดาไม่สามารถให้ความรัก ความเอาใจใส่ ต่อวัยรุ่นได้อย่างเต็มที่ หรือบิดา-มารดาที่ทะเลาะกันก็อาจทำให้วัยรุ่นเกิดเกิดความเครียด ซึ่งส่งผลให้เกิดความโกรธขึ้นกับวัยรุ่นได้ สอดคล้องกับ อุมพร ตรังคมบัติ (2544: 78) ที่กล่าวว่า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างมีปัญหาทางจิตใจสูงกว่าเด็กที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

5. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกับบิดา-มารดา ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นครอบครัวก็จะร่วมกันคิดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จ ทำให้วัยรุ่นไม่เกิดความรู้สึกคับข้องใจ หรือโกรธที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหานั้นได้ สอดคล้องกับ อุมพร ตรังคมบัติ (2544: 45) ที่กล่าวว่าหากครอบครัวมีการจัดการกับการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การทำหน้าที่ด้านอื่น ๆ ของครอบครัวไม่บกพร่องตามไปด้วย

6. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวของวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวที่อาศัยอยู่กับ บิดา-มารดา จึงมีความชัดเจนในการแสดงบทบาท อาทิ บทบาทพื้นฐานที่ บิดา-มารดา ต้องจัดหาปัจจัยสี่ให้แก่สมาชิกในครอบครัว การเลี้ยงดูบุตร สนับสนุนส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาที่ดี และบทบาทของวัยรุ่นก็เป็นบุตรที่ดี ตั้งใจเรียน นอกจากนี้ในครอบครัวยังมีการมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบอย่างชัดเจน เป็นการสร้างสัมพันธ์อันดีและทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจกัน ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นมีความโกรธลดลง

7. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงบวก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวสูงจะส่งผลให้ความโกรธสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในบริบทของสังคมไทยสมาชิกในครอบครัวจะไม่ค่อยแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกต่อกันมากนัก แต่หากครอบครัวให้สมาชิกแสดงออกทางอารมณ์ได้มากขึ้น อันเนื่องมาจากการ

แสดงออกทางอารมณ์เป็นการรับรู้ของวัยรุ่นต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งอารมณ์เชิงบวกและอารมณ์เชิงลบ จึงทำให้วัยรุ่นเกิดความโกรธเพิ่มขึ้น อีกทั้ง วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ ความคิด และอารมณ์ รวมถึงมีการปรับตัวทางอารมณ์ที่รวดเร็วและรุนแรง เมื่อมีความรู้สึกอย่างไรก็จะแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน ซึ่ง อูมาพร ตรังคมบัติ (2544: 48) กล่าวว่า อารมณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีทั้งอารมณ์เชิงบวกและอารมณ์เชิงลบ ครอบครัวที่ทำหน้าที่ปกปิดจะแสดงอารมณ์ได้หลายแบบในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม แต่ครอบครัวที่มีปัญหามักมีความจำกัดในการแสดงอารมณ์

8. การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วัยรุ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับ บิดา-มารดา ซึ่งทำให้วัยรุ่นได้รับความรัก ความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่ที่ดีจากครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความไว้วางใจ ห่วงใยซึ่งกันและกัน รวมถึงในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสายสัมพันธ์อันดีในครอบครัว ทำให้วัยรุ่นมีความสุขเมื่อได้อยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ซึ่งอูมาพร ตรังคมบัติ (2544: 49) กล่าวว่า ความผูกพันทางอารมณ์อย่างมีความเข้าใจ (Empathic Involvement) เป็นความผูกพันที่เหมาะสมที่สุด เพราะเป็นความสนใจผูกพันที่มีต่ออีกฝ่ายอย่างแท้จริง โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง

9. การมองโลกในแง่ดีมีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการมองโลกในแง่ดีสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ซึ่งการมองโลกในแง่ดีนั้น เป็นความคิดหรือความเชื่อในทางบวกต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น โดยเหตุการณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นเสมอ และจะเกิดกับเหตุการณ์อื่นด้วย โดยตนเองเป็นผู้ทำให้เกิด แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีขึ้นจะบอกว่าเป็นสถานการณ์นั้นเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ไม่คงทนถาวร เกิดเฉพาะเจาะจงสำหรับสถานการณ์นั้นสถานการณ์เดียว และเกิดจากปัจจัยภายนอก ทั้งนี้วัยรุ่นกำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งต้องมีการเตรียมตัวในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงอาจจะทำให้เกิดความเครียดขึ้น ประกอบกับวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ที่รวดเร็วและรุนแรง จึงอาจทำให้มีการแสดงอารมณ์ที่หงุดหงิด โมโห ฉุนเฉียวง่าย หากวัยรุ่นได้รับความรัก ความเข้าใจอันดีจากครอบครัว รวมถึงได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่มีการให้กำลังใจในการเอาชนะปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น รับฟังเมื่อวัยรุ่นเกิดอารมณ์โกรธหรือเสียใจ ก็จะมีส่วนช่วยให้วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีการมองโลกในแง่ดีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีความโกรธลดลง

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่น และเพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมของการทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี ต่อการพยากรณ์ความโกรธของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 4 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกแผนการเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคปลายปีการศึกษา 2552 จำนวน 109,968 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Power and Precision คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 1,200 คน และผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 4 ตอน ดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว ตามแนวคิด McMaster Model of Family Functioning (MMFF) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี ตามแนวความคิดของ Seligman และแบบสอบถามเกี่ยวกับความโกรธ ตามแนวความคิดของ Burney

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม จากนั้นทำการวิเคราะห์ตามกระบวนการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.9) มีอายุ 17 ปี (ร้อยละ 33.5) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 34.4) มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 – 3.00 (ร้อยละ 35.9) มีจำนวนพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 45.3) เป็นบุตรลำดับที่ 1 (ร้อยละ 71.9) การศึกษาของบิดาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 30.2) การศึกษาของมารดาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 23.8) สถานภาพสมรสบิดามารดาอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 58.4) และครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 39.4)

2. การทำหน้าที่ของครอบครัว

ผลการวิเคราะห์การทำหน้าที่ของครอบครัว พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.64$) ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.55$) ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.31$) และด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 3.30$) โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. การมองโลกในแง่ดี

ผลการวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดี พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 49) เมื่อพิจารณารายมิติ พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีมีทัศนคติความคงทนถาวรอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) มิติการแผ่ขยายความรู้สึกวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 51) และมีทัศนคติเป็นตนเองวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50)

4. ความโกรธ

ผลการวิเคราะห์ความโกรธ พบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 50) เมื่อพิจารณาแยกแต่ละลักษณะของความโกรธพบว่า วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 48) ปฏิกริยาของความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 51) และการควบคุมความโกรธอยู่ในระดับปานกลาง (T-Score = 48)

5. ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี สามารถร่วมกันพยากรณ์ความโกรธโดยรวมของวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดีที่นำมาวิเคราะห์ทั้ง 18 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ความโกรธได้ ร้อยละ 13.3 ($R^2_{adj} = .133$) แต่มีตัวแปร 9 ตัว คือ ตัวแปรเพศ ผลการเรียนเฉลี่ย การเป็นลูกคนเดียว สถานภาพสมรสของบิดามารดาที่ย่ำร้าง การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหา การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาท การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี สามารถมีอิทธิพลต่อความโกรธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาถึงอิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว และการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะบางประการ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ด้านความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัวสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ บิดา – มารดา รวมถึงบุตรตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ของตนเองต่อครอบครัว โดยอาจส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสายสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว เช่น การจัดกิจกรรมค่ายครอบครัว เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน จัดให้มีการอบรมให้ความรู้เทคนิคการจัดการกับปัญหา โดยอาจใช้การแสดงบทบาทสมมุติ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้เข้าใจถึงความรู้สึก และบทบาทหน้าที่ของตนเองและสมาชิกคนอื่นในครอบครัวมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การมองโลกในแง่ดี มีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีการมองโลกในแง่ดีสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายให้โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี อาทิ การให้ความรู้เกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี ประโยชน์และเทคนิคการมองเชิงบวก โดยอาจจัดเป็นการฝึกอบรม ทำกิจกรรมกลุ่ม โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้วัยรุ่นได้ฝึกวิธีการคิดเชิงบวก และอาจร่วมมือกับสำนักงานพระพุทธศาสนา ในการจัดกิจกรรม อาทิ การฝึกสมาธิ และการฝึกการควบคุมความโกรธ เพื่อให้วัยรุ่นควบคุมแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยมีอิทธิพลต่อความโกรธ โดยมีผลเชิงลบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าวัยรุ่นมีผลการเรียนเฉลี่ยสูงจะส่งผลให้ความโกรธลดลง เนื่องจากผู้ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสูง จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียน การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนของวัยรุ่น ให้ได้รับทั้งความรู้ควบคู่กับทักษะชีวิตในด้านต่างๆ โดยโรงเรียนอาจจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนดี เพื่อให้ให้นักเรียนที่เก่งช่วยสอนเพื่อน ๆ ซึ่งนอกจากจะทำให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียนเพิ่มขึ้นแล้วยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มเพื่อนด้วย หรือมีการจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศกระตุ้นความสนใจของวัยรุ่นต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า วัยรุ่นเพศหญิงมีความโกรธมากกว่าวัยรุ่นเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อที่มีการนำเสนอการแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรงของวัยรุ่นหญิง อาทิ การตบตี ซึ่งทำให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ดังนั้น สื่อต่างๆ ควรพิจารณาการนำเสนอข่าวที่จะไม่เป็นการกระตุ้นให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ โดยอาจงดการนำเสนอภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และรณรงค์ยุติการใช้ความรุนแรงในสังคม และโรงเรียนอาจจัดให้นักเรียนมีเวลาสำหรับการฝึกสมาธิวันละ 15 นาที รวมถึงสนับสนุนให้มีกิจกรรมกีฬาหลังเลิกเรียน เพื่อให้วัยรุ่นได้ระบายออกความโกรธอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในสังกัดอื่น อาทิ โรงเรียนเอกชน หรือวัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อความโกรธของวัยรุ่น เพิ่มเติม เช่น บุคลิกภาพ การสนับสนุนทางสังคม เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2551. **อยากให้ลูกเก่ง ดี มีสุข “พ่อแม่ต้องคิดบวก”** (Online). http://www.dmh.go.th/sty_libnews/news/view.asp?id=9602, 22 มิถุนายน 2552.

กุหลาบ รัตนสังจธรรม, วิไล สติต เสถียร, และ ธิรพงษ์ ธิรมนัส. 2541. **สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหาเสพยาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนในระดับอาชีวศึกษาภาคตะวันออก**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษี คำชาย. 2542. **จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น**. ม.ป.ท.

จริยา วัฒนโสภณ. 2536. **วิธีการปรับตัวของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สุขวิทยาจิต สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

ชฎาธาร คำเนียม. 2545. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชวิตา แข่งสมุทร, สุดสบาย จุลกัทพะ และ เชิดศักดิ์ โฆวาสิน. 2552. **“การพัฒนาการมองในแง่ดีของวัยรุ่น”** วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย 17 (1): 12-20.

ทูตใจ. 2547. **มนต์คลายโกรธ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

ทัศน์ไช วงศ์สุวรรณ. 2542. **ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อความโกรธของนักเรียนวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทอดศักดิ์ เดชคง. 2544. **ความฉลาดทางอารมณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์เนศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.

เทอดศักดิ์ เดชคง. 2547. *มีดีบ้างไหม ?*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

ธมฺมวฑฺฒโน ภิกขุ. 2542. *พุทธวิธีชนะความโกรธ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2542. “นักเรียนนักเลง: ปัญหาที่ทำทายนักศึกษาในปัจจุบัน.” วารสาร *สุขภาพจิตและจิตเวช* 1: 28-35.

นีมนุช ประสานทอง. 2541. *โกรธแล้วทำอย่างไร*. กรุงเทพมหานคร: หมออนามัย.

ประณต คำจิม. 2549. *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประสูติ หุ่นวงศ์มาศ. 2533. *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการอธิบาย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประยูรศรี มณีสร. 2532. *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.

ปริศนา ชาญวิชัย. 2546. *การเปรียบเทียบกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ที่มีต่อวิธีการเผชิญความโกรธ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์ห่มบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปริญญา ต้นสกุล. 2548. *หลักแห่งการเป็นคน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จิตจักรวาล.

ปิยะดี ลิ้มหะบำรุง. 2547. *การพัฒนาการมองโลกในแง่ดีด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผาณิตา บัวขำ. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมเรื่องอารมณ์โกรธโดยแม่ กับพฤติกรรมการจัดการอารมณ์โกรธของเด็กก่อนวัยเรียน: เปรียบเทียบระหว่างเด็กไทยกับเด็กญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย. ปรินซ์นิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพิมล เจียมนาครินทร์. 2539. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน แกรมมี.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2550. จิตวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพลส จำกัด.

พริยา เลิศมงคลนาม. 2551. อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พุทธทาสภิกขุ. 2532. การเก็บความโกรธใส่ยุ่งฉาง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มศึกษา และปฏิบัติธรรม.

ภาวิณี ไชกระโทก. 2551. ผลของการปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อลดความโกรธ และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2548. พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

วคิน อินทสระ. 2550. วิธีลดละความโกรธ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา.

วิจิตร อาวะกุล. 2541. เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

ศิริรัตน์ พรขำ. 2551. การทำหน้าที่ครอบครัว อัตมโนทัศน์ และทัศนคติต่อพฤติกรรม การใช้ความรุนแรงของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรีวิรัตน์ ตั้งสุวรรณวงศ์. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น – วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. 2550. “ช่วงเวลาดีที่ครอบครัวต้องครอบครอง.” งานประชุมวิชาการประจำปี การพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย ปี พ.ศ. 2550 (Online). http://www.iqeqdekthai.com/project/research_view.php?id=156, 22 มิถุนายน 2552.

สมร ทองดี. 2545. พัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมนึก ภัททิยธนี. 2549. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กอสินธุ์: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.

สุชา จันทน์เอม. 2529. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

_____. 2544. จิตวิทยาเด็กเกเร. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540. เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: หจก.สามลดา.

สุมาลี พั่วชู. 2547. การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการมองโลก
ในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 3. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและ
สถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุพัตรา สุภาพ. 2541. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช.

สุรีย์พร ไชยฤกษ์. 2550. การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการมองโลกในแง่ดีของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์หุระดับ. ปรินิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. 2545. จุดประกายแห่งชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
ม.ป.ป. การเสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง (Online).
http://web.bsru.ac.th/~jumpot/Learn_Ethic/2Feb21/3Family.ppt#259,2,
ความหมายของครอบครัว, 22 มิถุนายน 2552.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (Online). <http://www.nesdb.go.th>,
22 มิถุนายน 2552.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2552. นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
พ.ศ. 2551-2554 (Online). [http://www.nrct.go.th/downloads/ps/NRCT_
Policies&strategies51-54.pdf](http://www.nrct.go.th/downloads/ps/NRCT_Policies&strategies51-54.pdf), 22 มิถุนายน 2552.

หรรษา สุภาพจน์. 2548. การศึกษาความโกรธและผลของการฝึกควบคุมความโกรธของ
วัยรุ่น. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

- อรพินทร์ ชุชม. 2544. “จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติในการมองโลกในแง่ดี.” วารสารพฤติกรรมศาสตร์ 7 (1): 43-53.
- อุมพร ตรังคสมบัติ. 2544. จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว **Family Therapy and Family Counseling**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวจำกัด.
- _____. 2546. สร้าง EQ ให้ลูกคุณ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว จำกัด.
- อุษา จารุสวัสดิ์. 2535. “วิธีจัดการกับความโกรธ.” วารสารแนะแนว 26 (141): 50-52.
- Borenstein, M., J. Cohen., and H. Rothstein. 2001. **Power and Precision** (Online). http://www.power-analysis.com/index_.html?gclid= CNzC6InK3pkCFYEvAodGSOBWA., July 25, 2009.
- Burney, D. M. 2001. **AARS Adolescecent Anger Rating Scale Professional Manual**. Florida: Psychological Assessment Resources, Inc.
- Chang, E.C. 2001. **Optimism and Pessimism**. London: Edward Brother, Inc., Ann Arbor.
- Duvall, E.M. and B.C. Miller. 1985. **Marriage and Family Development**. 6th edition. New York: Harper and Row Publishing Inc.
- Goldman, D. 1995. **Working with emotional intelligence**. New York: Bantam Book.
- Kimberly and Vangie. 2003. “Family Violence, Anger Expression Styles, and Adolescent Dating Violence.” **Journal of Family Violence** 18 (6): 309-316.
- Kingsley, D. ed. 1965. **Human Society**. 7th edition. New York: The Mac millon Company.

Learned Optimism Test (Online).

<http://www.stanford.edu/class/msande271/onlinetools/LearnedOpt.html>, July 5, 2009.

Linda Musante and Frank A. Treiber. 2000. "The Relationship Between Anger-Coping Styles and Lifestyle Behaviors in Teenagers." **Journal of Adolescent Health** (27): 63-68.

Parkinson, B. *et.al.* 1996. **Changing Moods**. London: Tottenham Corert.

Seligman, Martin E.P. 1982. "The Attributional Style Questionnaire." **Cognitive Therapy and Research** 6 (3): 287-300.

_____. 1990. **Learned Optimism**. New York: A.Knopf.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง : การสร้างสันติจากภายใน: บทบาทของสถาบันทางสังคมกับการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยาสันติภาพ ของวัยรุ่นไทย

สำหรับการวิจัย เรื่อง การทำหน้าที่ของครอบครัว การมองโลกในแง่ดี และความโกรธของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร (การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะทางจิตวิทยาสันติภาพของวัยรุ่นไทย ซึ่งการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงขอความร่วมมือให้ท่านช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อด้วยตัวท่านเอง โดยให้ตรงตามความเป็นจริง ตรงกับความรู้สึกความคิดเห็น หรือพฤติกรรมของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยและนำเสนอโดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

งานวิจัยจะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ข้อแนะนำ

โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบคำถามแต่ละตอนอย่างละเอียด

ผู้วิจัย
ฉัตรภาภรณ์ กงสิน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () เพียง 1 คำตอบ ใน 1 ข้อ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อคำถาม

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุ ปี เดือน
3. ระดับการศึกษาปัจจุบัน.....
4. ผลการเรียนปัจจุบันได้เกรดเฉลี่ย (นับจากเทอมล่าสุด)
5. ท่านมีพี่น้องทั้งหมด คน
6. ท่านเป็นลูกคนที่
7. การศึกษาของบิดา

() 1. ไม่ได้เรียน	() 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
() 5. อนุปริญญา / ปวส.	() 6. ปริญญาตรี
() 7. ปริญญาโท	() 8. ปริญญาเอก
() 9. อื่น ๆ (ระบุ)	
8. การศึกษาของมารดา

() 1. ไม่ได้เรียน	() 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
() 5. อนุปริญญา / ปวส.	() 6. ปริญญาตรี
() 7. ปริญญาโท	() 8. ปริญญาเอก
() 9. อื่น ๆ (ระบุ)	

9. สถานภาพสมรสของบิดา – มารดา

- () 1. บิดา – มารดา อยู่ร่วมกัน () 2. บิดา – มารดา หย่าร้าง
() 3. บิดา / มารดา หม้าย () 4. บิดา – มารดา แยกกันอยู่

10. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว บาท / เดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด
4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก
3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง
2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย
1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันจะปรึกษากันถึงวิธีแก้ปัญหา					
2. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันจะช่วยกันแก้ไขปัญหาจนสำเร็จ					
3. สมาชิกในครอบครัวของฉันดำเนินการแก้ไขปัญหาดำเนินการที่ตกลงกันได้					
4. หลังจากแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว สมาชิกในครอบครัวของฉันมีการพูดคุยถึงวิธีการที่ทำไปว่าได้ผลหรือไม่					
5. ครอบครัวของฉันเชื่อว่า ถ้าช่วยกันแก้ปัญหาก็จะประสบความสำเร็จ					
6. ฉันสามารถระบายความไม่สบายใจให้สมาชิกในครอบครัวฟังได้					
7. ฉันสามารถบอกสมาชิกในครอบครัวได้เมื่อเขาทำในสิ่งที่ฉันไม่ชอบ					
8. สมาชิกทุกคนในครอบครัวของฉัน สามารถพูดกันอย่างตรงไปตรงมา					
9. เมื่อฉันไม่สบายใจฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยกับครอบครัว					
10. สมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าใจความหมายในสิ่งที่สมาชิกแต่ละคนพูด					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
11. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบกันทุกคน					
12. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีการตกลงกันว่า ใครควรรับผิดชอบงานอะไรภายในบ้าน					
13. สมาชิกในครอบครัวของฉัน พอใจในงานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย					
14. สมาชิกในครอบครัวของฉัน อาสาช่วยกันทำงานบ้าน					
15. สมาชิกในครอบครัวของฉัน สามารถทำงานบ้านแทนกันได้					
16. สมาชิกในครอบครัวของฉัน ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องคอยบอก					
17. สมาชิกในครอบครัวของฉัน แสดงความรู้สึกต่าง ๆ ต่อกันอย่างเปิดเผย					
18. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีความรักใคร่ช่วยเหลือกัน					
19. สมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าอกเข้าใจกันเป็นอย่างดี					
20. เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยในครอบครัว					
21. เมื่อคนในครอบครัวของฉันเกิดความท้อแท้ใจ สมาชิกคนอื่นจะคอยให้กำลังใจ					
22. สมาชิกทุกคนในครอบครัวของฉัน สามารถระบายความทุกข์ใจให้คนในครอบครัวฟังได้					
23. ในยามวิกฤต สมาชิกในครอบครัวของฉันสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้					
24. ครอบครัวของฉัน ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว					
25. ฉันมีความสุข เมื่อได้อยู่ร่วมกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว					
26. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีความหวังใยกัน					
27. สมาชิกทุกคนในครอบครัวของฉัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน					
28. เมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่สบาย สมาชิกคนอื่นจะให้การดูแล					
29. ครอบครัวของฉัน มีการตั้งกฎเกณฑ์ภายในครอบครัว					
30. สมาชิกในครอบครัวของฉัน ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
31. ครอบครัวของฉัน ห้ามทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว					
32. สมาชิกในครอบครัวของฉัน จะถูกลงโทษตามความเหมาะสม เมื่อกระทำผิดกฎระเบียบของครอบครัว					
33. ครอบครัวของฉันมีการตักเตือน หากฉันประพฤติตัวไม่ดี					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนคิดว่าสถานการณ์ต่อไปนี้เกิดขึ้นกับตนเอง แล้วพิจารณาถึงผลของสถานการณ์โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ที่เป็นจริงสำหรับตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ตัวอย่างแบบสอบถามการมองโลกในแง่ดี

- ถ้างานกลุ่มที่อาจารย์มอบหมายอยู่นั้นประสบความสำเร็จอย่างมาก เป็นเพราะ
 - ฉันคอยดูแลเอาใจใส่ในงานของทุกคนอย่างใกล้ชิด
 - ทุกคนร่วมกันสละเวลาและกำลังอย่างเต็มที่ในการทำงานนี้
- ถ้าฉันลงสมัครแข่งขันเพื่อให้ได้เป็นประธานนักเรียนและชนะการเลือกตั้ง เพราะ
 - ฉันสละเวลาและกำลังเป็นอย่างมากในการหาเสียง
 - ฉันตั้งใจทำทุกอย่างให้ดีที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความโกรธ (ติดต่อภาควิชา)

ตัวอย่างแบบสอบถามความโกรธ

เวลาที่ฉันโกรธ ฉันจะ	ระดับความคิดเห็น			
	1	2	3	4
1. ทำทุกวิถีทางที่จะแก้แค้นคนที่ทำให้ฉันโกรธ				
2. พยายามควบคุมตัวเองโดยการเดินหนี เพื่อหลีกเลี่ยงการโต้เถียง				

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้าน และโดยรวม

การทำหน้าที่ของครอบครัว	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	.723
ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	.784
ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว	.824
ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	.717
ด้านการผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	.754
ด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	.782
โดยรวม	.907

ตารางผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.604	.902
2	.703	.901
3	.780	.899
4	.596	.902
5	.530	.903
Alpha = .723		

ตารางผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
6	.444	.904
7	.216	.908
8	.537	.903

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
9	.212	.908
10	.418	.905
Alpha = .784		

ตารางผนวกที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
11	.207	.909
12	.026	.911
13	.257	.907
14	.503	.903
15	.565	.902
16	.443	.904
Alpha = .824		

ตารางผนวกที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
17	.397	.905
18	.677	.901
19	.694	.900
20	.639	.901
21	.493	.904

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
22	.522	.903
23	.646	.901
Alpha = .717		

ตารางผนวกที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านความผูกพัน
ทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
24	.622	.902
25	.709	.900
26	.501	.904
27	.682	.901
28	.074	.910
Alpha = .754		

ตารางผนวกที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุม
พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
29	.294	.907
30	.523	.903
31	.239	.908
32	.269	.907
33	.324	.906
Alpha = .782		

ตารางผนวกที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการมองโลกในแง่ดี

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.272	.692
2	.372	.682
3	.447	.673
4	.132	.704
5	.362	.682
6	.303	.689
7	.262	.693
8	.396	.679
9	.408	.677
10	.241	.695
11	.228	.697
12	.247	.695
13	.065	.708
14	.252	.694
15	.058	.712
16	.276	.692
17	.335	.685
18	.396	.679
Alpha = .703		

ตารางผนวกที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความโกรธ

ความโกรธ	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน	.789
ปฏิกิริยาของความโกรธ	.638
การควบคุมความโกรธ	.680
โดยรวม	.730

ตารางผนวกที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.647	.766
2	.460	.778
3	.060	.795
4	.205	.788
5	.640	.766
6	.793	.757
7	.672	.764
8	.526	.773
9	.485	.775
10	.364	.864
11	.686	.761
12	.314	.784
13	.181	.788
14	.311	.783
15	.090	.791
16	.544	.772
17	.501	.778

ตารางผนวกที่ 10 (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
18	.390	.780
19	.510	.775
20	.274	.785
Alpha = .789		

ตารางผนวกที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาปฏิกริยาของความโกรธ

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.033	.683
2	.427	.583
3	.454	.582
4	.488	.568
5	.259	.629
6	.095	.669
7	.409	.584
8	.611	.520
Alpha = .638		

ตารางผนวกที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของการควบคุมความโกรธ

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.119	.697
2	.328	.659
3	.356	.6563
4	.261	.669

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
5	.243	.674
6	.276	.666
7	.7099	.601
8	.322	.659
9	.494	.627
10	.465	.637
11	.705	.705
12	.671	.662
13	.311	
Alpha = .680		

ภาคผนวก ค

คะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวรายข้อ

ตารางผนวกที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้
การทำหน้าที่ของครอบครัวรายชื่อของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การทำหน้าที่ของครอบครัวรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว			
1. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันจะปรึกษากันถึงวิธีแก้ปัญหา	3.12	0.91	ปานกลาง
2. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวของฉันจะช่วยกันแก้ไขปัญหานั้นสำเร็จ	3.40	0.84	ปานกลาง
3. สมาชิกในครอบครัวของฉันดำเนินการแก้ไขปัญหามาวิธีการที่ตกลงกันไว้	3.32	0.99	ปานกลาง
4. หลังจากแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแล้ว สมาชิกในครอบครัวของฉันมีการพูดคุยถึงวิธีการที่นำไปใช้ได้ผลหรือไม่	3.12	0.99	ปานกลาง
5. ครอบครัวของฉันเชื่อว่า ถ้าช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะประสบความสำเร็จ	3.55	0.94	สูง
ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว			
6. ฉันสามารถระบายความไม่สบายใจให้สมาชิกในครอบครัวฟังได้	3.19	0.97	ปานกลาง
7. ฉันสามารถบอกสมาชิกในครอบครัวได้เมื่อเขาทำในสิ่งที่ฉันไม่ชอบ	3.26	1.08	ปานกลาง
8. สมาชิกทุกคนในครอบครัวของฉัน สามารถพูดกันอย่างตรงไปตรงมา	3.58	0.98	สูง
9. เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยกับครอบครัว	3.27	0.96	ปานกลาง
10. สมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าใจความหมายในสิ่งที่สมาชิกแต่ละคนพูด	3.23	0.82	ปานกลาง
ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว			
11. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีงานบ้านที่ต้องรับผิดชอบกันทุกคน	3.67	1.15	สูง
12. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีการตกลงกันว่า ใครควรรับผิดชอบงานอะไรภายในบ้าน	3.73	1.01	สูง
13. สมาชิกในครอบครัวของฉันพอใจในงานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย	3.50	0.92	สูง
14. สมาชิกในครอบครัวของฉัน อาสาช่วยกันทำงานบ้าน	3.15	0.86	ปานกลาง
15. สมาชิกในครอบครัวของฉัน สามารถทำงานบ้านแทนกันได้	3.53	0.99	สูง
16. สมาชิกในครอบครัวของฉัน ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องคอยบอก	3.38	1.01	ปานกลาง

ตารางผนวกที่ 13 (ต่อ)

การทำหน้าที่ของครอบครัวรายชื่อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว			
17. สมาชิกในครอบครัวของฉัน แสดงความรู้สึกต่างๆ ต่อกัน อย่างเปิดเผย	3.59	0.86	สูง
18. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีความรักใคร่ช่วยเหลือกัน	3.99	0.90	สูง
19. สมาชิกในครอบครัวของฉัน เข้าอกเข้าใจกันเป็นอย่างดี	3.75	0.92	สูง
20. เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันสามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผย ในครอบครัว	3.25	1.05	ปานกลาง
21. เมื่อคนในครอบครัวของฉันเกิดความท้อแท้ใจ สมาชิกคนอื่นจะ คอยให้กำลังใจ	3.66	0.89	สูง
22. สมาชิกทุกคนในครอบครัวของฉัน สามารถระบายความทุกข์ใจ ให้คนในครอบครัวฟังได้	3.49	0.90	สูง
23. ในยามวิกฤต สมาชิกในครอบครัวของฉันสามารถพึ่งพาอาศัย กันได้	3.75	0.91	สูง
ด้านการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว			
24. ครอบครัวของฉัน ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิก ในครอบครัว	3.78	0.96	สูง
25. ฉันมีความสุข เมื่อได้อยู่ร่วมกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว	4.01	1.03	สูง
26. สมาชิกในครอบครัวของฉัน มีความห่วงใยกัน	4.09	0.78	สูง
27. สมาชิกทุกคนในครอบครัวของฉัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.08	0.84	สูง
28. เมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่สบาย สมาชิกคนอื่นจะให้การดูแล	3.89	0.96	สูง
ด้านการแสดงบทบาทของสมาชิกในครอบครัว			
29. ครอบครัวของฉัน มีการตั้งกฎเกณฑ์ภายในครอบครัว	3.10	0.92	ปานกลาง
30. สมาชิกในครอบครัวของฉัน ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้	3.40	0.94	ปานกลาง
31. ครอบครัวของฉัน ห้ามทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว	3.93	1.13	สูง
32. สมาชิกในครอบครัวของฉัน จะถูกลงโทษตามความเหมาะสม เมื่อกระทำผิดกฎระเบียบของครอบครัว	3.32	1.03	ปานกลาง
33. ครอบครัวของฉันมีการดักเตือน หากฉันประพฤติตัวไม่ดี	4.00	0.80	สูง

ภาคผนวก ง

ตารางการแปลงคะแนนดิบเป็น คะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ตารางผนวกที่ 14 การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดี เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ มองโลกแง่ดี	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
1	4	9	1118	1113.5	99.59750	76
2	3	191	1109	1013.5	90.65295	63
3	2	122	918	857	76.65474	57
4	1	59	796	766.5	68.55993	55
5	0	215	737	629.5	56.30590	52
6	-1	228	522	408	36.49374	47
7	-2	150	294	219	19.58855	41
8	-3	94	144	97	8.67621	36
9	-4	38	50	31	2.77281	31
10	-5	3	12	10.5	0.93918	26
11	-6	7	9	5.5	0.49195	24
12	-7	2	2	1	0.08945	19

ตารางผนวกที่ 15 การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดีที่มีความคงทนถาวร เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
1	2	14	1118	1111	99.37388	75
2	1	363	1104	922.5	82.51342	59
3	0	498	741	492	44.00716	48
4	-1	182	243	152	13.59571	39
5	-2	59	61	31.5	2.81753	31
6	-3	2	2	1	0.08945	19

ตารางผนวกที่ 16 การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดีมิติการแผ่ขยายความรู้สึก
เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
1	3	5	1118	1115.5	99.77639	78
2	2	61	1113	1082.5	96.82469	68
3	1	249	1052	927.5	82.96064	59
4	0	243	803	681.5	60.95707	53
5	-1	332	560	394	35.24150	46
6	-2	222	228	117	10.46512	37
7	-3	6	6	3	0.26834	15

ตารางผนวกที่ 17 การแปลงคะแนนดิบการมองโลกในแง่ดีมิติความเป็นตนเอง เป็นคะแนน
มาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
1	3	7	1118	1114.5	99.68694	77
2	2	238	1111	992	88.72987	62
3	1	307	873	719.5	64.35599	54
4	0	117	566	507.5	45.39356	49
5	-1	314	449	292	26.11807	44
6	-2	117	135	76.5	6.84258	35
7	-3	18	18	9	0.80501	26

ตารางผนวกที่ 18 การแปลงคะแนนดิบความโกรธ เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ ความโกรธ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
1	117	6	1118	1115	99.73166	78
2	116	13	1112	1105.5	98.88193	73
3	115	6	1099	1096	98.03220	71
4	113	6	1093	1090	97.49553	70
5	112	21	1087	1076.5	96.28801	68
6	111	13	1066	1059.5	94.76744	66
7	110	3	1053	1051.5	94.05188	66
8	109	3	1050	1048.5	93.78354	65
9	108	8	1047	1043	93.29159	65
10	107	35	1039	1021.5	91.36852	64
11	105	2	1004	1003	89.71377	63
12	103	26	1002	989	88.46154	62
13	102	18	976	967	86.49374	61
14	101	36	958	940	84.07871	60
15	100	55	922	894.5	80.00894	59
16	99	17	867	858.5	76.78891	57
17	98	16	850	842	75.31306	57
18	97	30	834	819	73.25581	56
19	94	34	804	787	70.39356	55
20	93	25	770	757.5	67.75492	55
21	92	11	745	739.5	66.14490	54
22	91	2	734	733	65.56351	54
23	90	46	732	709	63.41682	53

ตารางผนวกที่ 18 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนดิบ ความโกรธ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
24	89	41	686	665.5	59.52594	52
25	88	15	645	637.5	57.02147	52
26	87	19	630	620.5	55.50089	51
27	86	37	611	592.5	52.99642	51
28	85	14	574	567	50.71556	50
29	84	36	560	542	48.47943	50
30	83	17	524	515.5	46.10912	49
31	82	44	507	485	43.38104	48
32	81	9	463	458.5	41.01073	48
33	80	30	454	439	39.26655	47
34	79	36	424	406	36.31485	46
35	78	72	388	352	31.48479	45
36	77	2	316	315	28.17531	44
37	76	30	314	299	26.74419	44
38	75	11	284	278.5	24.91055	43
39	74	13	273	266.5	23.83721	43
40	73	3	260	258.5	23.12165	43
41	72	27	257	243.5	21.77996	42
42	71	15	230	222.5	19.90161	41
43	70	28	215	201	17.97853	41
44	69	64	187	155	13.86404	39
45	67	16	123	115	10.28623	37
46	66	3	107	105.5	9.43649	37

ตารางผนวกที่ 18 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนดิบ ความโกรธ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
47	65	16	104	96	8.58676	36
48	64	42	88	67	5.99284	34
49	63	11	46	40.5	3.62254	32
50	61	22	35	24	2.14669	30
51	60	7	13	9.5	0.84973	26
52	58	2	6	5	0.44723	24
53	56	4	4	2	0.17889	21

ตารางผนวกที่ 19 การแปลงคะแนนดิบความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	$cf+(1/2)f$	PR = $cf+(1/2)f(100/N)$	T ปกติ
1	57	1	1118	1117.5	99.95528	83
2	56	7	1117	1113.5	99.59750	76
3	52	21	1110	1099.5	98.34526	71
4	51	12	1089	1083	96.86941	69
5	50	30	1077	1062	94.99106	66
6	49	28	1047	1033	92.39714	64
7	48	33	1019	1002.5	89.66905	63
8	47	13	986	979.5	87.61181	62
9	46	32	973	957	85.59928	61
10	45	65	941	908.5	81.26118	59
11	44	36	876	858	76.74419	57

ตารางผนวกที่ 19 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	cf+(1/2)f	PR = cf+(1/2)f(100/N)	T ปกติ
12	43	36	840	822	73.52415	56
13	42	21	804	793.5	70.97496	55
14	41	19	783	773.5	69.18605	55
15	40	6	764	761	68.06798	55
16	39	22	758	747	66.81574	54
17	38	21	736	725.5	64.89267	54
18	37	7	715	711.5	63.64043	54
19	36	48	708	684	61.18068	53
20	35	24	660	648	57.96064	52
21	34	125	636	573.5	51.29696	50
22	33	50	511	486	43.47048	48
23	32	50	461	436	38.99821	47
24	31	32	411	395	35.33095	46
25	30	27	379	365.5	32.69231	46
26	29	55	352	324.5	29.02504	45
27	28	53	297	270.5	24.19499	43
28	27	42	244	223	19.94633	41
29	26	82	202	161	14.40072	39
30	25	56	120	92	8.22898	36
31	24	32	64	48	4.29338	33
32	23	18	32	23	2.05725	30
33	22	7	14	10.5	0.93918	19
34	20	7	7	3.5	0.31306	16

ตารางผนวกที่ 20 การแปลงคะแนนดิบปฏิกิริยาของความโกรธ เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	cf+(1/2)f	PR = cf+(1/2)f(100/N)	T ปกติ
1	29	9	1118	1113.5	99.59750	76
2	28	17	1109	1100.5	98.43470	72
3	27	15	1092	1084.5	97.00358	69
4	26	39	1077	1057.5	94.58855	66
5	25	33	1038	1021.5	91.36852	64
6	24	43	1005	983.5	87.96959	63
7	23	30	962	947	84.70483	60
8	22	29	932	917.5	82.06619	59
9	21	118	903	844	75.49195	57
10	20	66	785	752	67.26297	54
11	19	92	719	673	60.19678	53
12	18	145	627	554.5	49.59750	50
13	17	106	482	429	38.37209	47
14	16	131	376	310.5	27.77281	44
15	15	63	245	213.5	19.09660	41
16	14	128	182	118	10.55456	37
17	13	18	54	45	4.02504	33
18	11	15	36	28.5	2.54919	30
19	10	3	21	19.5	1.74419	29
20	9	4	18	16	1.43113	28
21	8	14	14	7	0.62612	25

ตารางผนวกที่ 21 การแปลงคะแนนดิบการควบคุมความโกรธ เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

ลำดับ	คะแนนดิบ	f	cf	cf+(1/2)f	PR = cf+(1/2)f(100/N)	T ปกติ
1	47	8	1118	1114	99.64222	77
2	46	13	1110	1103.5	98.70304	72
3	45	37	1097	1078.5	96.46691	68
4	43	28	1060	1046	93.55993	65
5	42	15	1032	1024.5	91.63685	64
6	41	25	1017	1004.5	89.84794	63
7	40	25	992	979.5	87.61181	61
8	39	61	967	936.5	83.76565	60
9	38	19	906	896.5	80.18784	59
10	37	44	887	865	77.37030	58
11	36	142	843	772	69.05188	55
12	35	32	701	685	61.27013	53
13	34	91	669	623.5	55.76923	51
14	33	46	578	555	49.64222	50
15	32	69	532	497.5	44.49911	49
16	31	72	463	427	38.19320	47
17	30	64	391	359	32.11091	45
18	29	58	327	298	26.65474	44
19	28	91	269	223.5	19.99106	42
20	27	66	178	145	12.96959	39
21	26	57	112	83.5	7.46869	36
22	25	40	55	35	3.13059	32
23	24	6	15	12	1.07335	27
24	23	9	9	4.5	0.40250	17

ภาคผนวก จ

ตารางการปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ตารางผนวกที่ 22 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติมองโลกในแง่ดี เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	4	76	304	16	63.01	63
2	3	63	189	9	59.54	60
3	2	57	114	4	56.07	56
4	1	55	55	1	52.6	53
5	0	52	0	0	49.13	49
6	-1	47	-47	1	45.66	46
7	-2	41	-82	4	42.19	42
8	-3	36	-108	9	38.72	39
9	-4	31	-124	16	35.25	35
10	-5	26	-130	25	31.78	32
11	-6	24	-144	36	28.31	28
12	-7	19	-133	49	24.84	25
รวม	-18	527	-106	170		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็น เกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ
$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 22 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = 49.13 + 3.47 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีทศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัดเศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 22

ตารางผนวกที่ 23 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการมองโลกในแง่ดีมิติความคงทนถาวร เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X	Y	XY	X ²	Tc	
	คะแนนดิบ	คะแนน T ปกติ			Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	2	75	150	4	67.89	68
2	1	59	59	1	58.8	59
3	0	48	0	0	49.71	50
4	-1	39	-39	1	40.62	41
5	-2	31	-62	4	31.53	32
6	-3	19	-57	9	22.44	22
รวม	-3	271	51	19		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็นเกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยการใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ
$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 23 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = 49.71 + 9.09 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีทศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัดเศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 23

ตารางผนวกที่ 24 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการมองโลกในแง่ดีมีมิติความการแผ่ขยาย
ความรู้สึกเป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	3	78	234	9	79.15	79
2	2	68	136	4	69.72	70
3	1	59	59	1	60.29	60
4	0	53	0	0	50.86	51
5	-1	46	-46	1	41.43	41
6	-2	37	-74	4	32	32
7	-3	15	-45	9	22.57	23
รวม	0	356	264	28		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็น
เกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ

$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 24 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = 50.86 + 9.43 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีทศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัด
เศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 24

ตารางผนวกที่ 25 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการมองโลกในแง่ดีมีมติความเป็นตนเอง
เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	3	77	231	9	72.82	73
2	2	62	124	4	65.07	65
3	1	54	54	1	57.32	57
4	0	49	0	0	49.57	50
5	-1	44	-44	1	41.82	42
6	-2	35	-70	4	34.07	34
7	-3	26	-78	9	26.32	26
รวม	0	347	217	28		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็น
เกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ

$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 25 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = 49.57 + 7.75 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีศนนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัด
เศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 25

ตารางผนวกที่ 26 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติความโกรธ เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	117	78	9126	13689	72.85	73
2	116	73	8468	13456	72.11	72
3	115	71	8165	13225	71.37	71
4	113	70	7910	12769	69.89	70
5	112	68	7616	12544	69.15	69
6	111	66	7326	12321	68.41	68
7	110	66	7260	12100	67.67	68
8	109	65	7085	11881	66.93	67
9	108	65	7020	11664	66.19	66
10	107	64	6848	11449	65.45	65
11	105	63	6615	11025	63.97	64
12	103	62	6386	10609	62.49	62
13	102	61	6222	10404	61.75	62
14	101	60	6060	10201	61.01	61
15	100	59	5900	10000	60.27	60
16	99	57	5643	9801	59.53	60
17	98	57	5586	9604	58.79	59
18	97	56	5432	9409	58.05	58
19	94	55	5170	8836	55.83	56
20	93	55	5115	8649	55.09	55
21	92	54	4968	8464	54.35	54
22	91	54	4914	8281	53.61	54
23	90	53	4770	8100	52.87	53

ตารางผนวกที่ 26 (ต่อ)

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
24	89	52	4628	7921	52.13	52
25	88	52	4576	7744	51.39	51
26	87	51	4437	7569	50.65	51
27	86	51	4386	7396	49.91	50
28	85	50	4250	7225	49.17	49
29	84	50	4200	7056	48.43	48
30	83	49	4067	6889	47.69	48
31	82	48	3936	6724	46.95	47
32	81	48	3888	6561	46.21	46
33	80	47	3760	6400	45.47	45
34	79	46	3634	6241	44.73	45
35	78	45	3510	6084	43.99	44
36	77	44	3388	5929	43.25	43
37	76	44	3344	5776	42.51	43
38	75	43	3225	5625	41.77	42
39	74	43	3182	5476	41.03	41
40	73	43	3139	5329	40.29	40
41	72	42	3024	5184	39.55	40
42	71	41	2911	5041	38.81	39
43	70	41	2870	4900	38.07	38
44	69	39	2691	4761	37.33	37
45	67	37	2479	4489	35.85	36
46	66	37	2442	4356	35.11	35

ตารางผนวกที่ 26 (ต่อ)

ลำดับ	X	Y	XY	X ²	Tc	
	คะแนนดิบ	คะแนน T ปกติ			Tc ปกติ	Tc ปรับ
47	65	36	2340	4225	34.37	34
48	64	34	2176	4096	33.63	34
49	63	32	2016	3969	32.89	33
50	61	30	1830	3721	31.41	31
51	60	26	1560	3600	30.67	31
52	58	24	1392	3364	29.19	29
53	56	21	1176	3136	27.71	28
รวม	4602	2678	244062	415268		

สมนีก ภักทียธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็นเกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ

$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 26 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = -13.726 + 0.74 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัดเศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 26

ตารางผนวกที่ 27 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติความโกรธที่เป็นเครื่องมือในการวางแผน
เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	57	83	4731	3249	77.83	78
2	56	76	4256	3136	76.48	76
3	52	71	3692	2704	71.08	71
4	51	69	3519	2601	69.73	70
5	50	66	3300	2500	68.38	68
6	49	64	3136	2401	67.03	67
7	48	63	3024	2304	65.68	66
8	47	62	2914	2209	64.33	64
9	46	61	2806	2116	62.98	63
10	45	59	2655	2025	61.63	62
11	44	57	2508	1936	60.28	60
12	43	56	2408	1849	58.93	59
13	42	55	2310	1764	57.58	58
14	41	55	2255	1681	56.23	56
15	40	55	2200	1600	54.88	55
16	39	54	2106	1521	53.53	54
17	38	54	2052	1444	52.18	52
18	37	54	1998	1369	50.83	51
19	36	53	1908	1296	49.48	49
20	35	52	1820	1225	48.13	48
21	34	50	1700	1156	46.78	47
22	33	48	1584	1089	45.43	45

ตารางผนวกที่ 27 (ต่อ)

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
23	32	47	1504	1024	44.08	44
24	31	46	1426	961	42.73	43
25	30	46	1380	900	41.38	41
26	29	45	1305	841	40.03	40
27	28	43	1204	784	38.68	39
28	27	41	1107	729	37.33	37
29	26	39	1014	676	35.98	36
30	25	36	900	625	34.63	35
31	24	33	792	576	33.28	33
32	23	30	690	529	31.93	32
33	22	19	418	484	30.58	31
34	20	16	320	400	27.88	28
รวม	1280	1758	70942	51704		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็น
เกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ
$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 27 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = 0.88 + 1.35 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า T_c ปกติ ที่มีศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัดเศษทศนิยมจะได้ค่า T_c ปรับ ดังตารางที่ 27

ตารางผนวกที่ 28 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติปฏิภิกิริยาของความโกรธ เป็นเกณฑ์ปกติ
T-Score

ลำดับ	X	Y	XY	X^2	Tc	
	คะแนนดิบ	คะแนน T ปกติ			Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	29	76	2204	841	74.89	75
2	28	72	2016	784	72.48	72
3	27	69	1863	729	70.07	70
4	26	66	1716	676	67.66	68
5	25	64	1600	625	65.25	65
6	24	63	1512	576	62.84	63
7	23	60	1380	529	60.43	60
8	22	59	1298	484	58.02	58
9	21	57	1197	441	55.61	56
10	20	54	1080	400	53.2	53
11	19	53	1007	361	50.79	51
12	18	50	900	324	48.38	48
13	17	47	799	289	45.97	46
14	16	44	704	256	43.56	44
15	15	41	615	225	41.15	41
16	14	37	518	196	38.74	39
17	13	33	429	169	36.33	36
18	11	30	330	121	31.51	32

ตารางผนวกที่ 28 (ต่อ)

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
19	10	29	290	100	29.1	29
20	9	28	252	81	26.69	27
21	8	25	200	64	24.28	24
รวม	395	1057	21910	8271		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็น
เกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$T_c = a + bX$$

เมื่อ
$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 28 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$T_c = 5 + 2.41 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีทศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัด
เศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 28

ตารางผนวกที่ 29 การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติการควบคุม เป็นเกณฑ์ปกติ T-Score

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
1	47	77	3619	2209	75.55	76
2	46	72	3312	2116	73.60	74
3	45	68	3060	2025	71.65	72
4	43	65	2795	1849	67.75	68
5	42	64	2688	1764	65.80	66
6	41	63	2583	1681	63.85	64
7	40	61	2440	1600	61.90	62
8	39	60	2340	1521	59.95	60
9	38	59	2242	1444	57.99	58
10	37	58	2146	1369	56.05	56
11	36	55	1980	1296	54.10	54
12	35	53	1855	1225	52.15	52
13	34	51	1734	1156	50.20	50
14	33	50	1650	1089	48.25	48
15	32	49	1568	1024	46.30	46
16	31	47	1457	961	44.35	44
17	30	45	1350	900	42.40	42
18	29	44	1276	841	40.45	40
19	28	42	1176	784	38.50	38
20	27	39	1053	729	36.55	37

ตารางผนวกที่ 29 (ต่อ)

ลำดับ	X คะแนนดิบ	Y คะแนน T ปกติ	XY	X ²	Tc	
					Tc ปกติ	Tc ปรับ
21	26	36	936	676	34.60	35
22	25	32	800	625	32.65	33
23	24	27	648	576	30.70	31
24	23	17	391	529	28.75	29
รวม	831	1234	45099	29989		

สมนึก ภัททิยธนี (2549: 285) ได้กล่าวถึง การปรับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ ให้เป็น
เกณฑ์ปกติด้วยวิธีกำลังสองต่ำสุด โดยใช้การสร้างสมการถดถอย ซึ่งมีสมการดังนี้

$$Tc = a + bX$$

เมื่อ
$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

จากค่าที่คำนวณได้ในตารางผนวกที่ 29 แทนค่าในสมการแล้วได้สมการถดถอยคือ

$$Tc = -16.10 + 1.95 X$$

แทนค่า X ในสมการจะได้ค่า Tc ปกติ ที่มีทศนิยม ปรับค่าให้เป็นจำนวนเต็มโดยการปัด
เศษทศนิยมจะได้ค่า Tc ปรับ ดังตารางที่ 29

ภาคผนวก จ

ตารางค่า T-Score

ตารางผนวกที่ 30 T-Score การมองโลกในแง่ดี

RAW Score	T-Score			
	Permanant	Pervasive	Personality	Total Optimism
-7				25
-6				28
-5				32
-4				35
-3	22	23	26	39
-2	32	32	34	42
-1	41	41	42	46
0	50	51	50	49
1	59	60	57	53
2	68	70	65	56
3		79	73	60
4				63

ตารางผนวกที่ 31 T-Score ความโกรธ

RAW Score	T-Score			
	IA	RA	AC	Total Anger
8		24		
9		27		
10		29		
11		32		
13		36		
14		39		
15		41		
16		44		
17		46		
18		48		
19		51		
20	28	53		
21		56		
22	31	58		
23	32	60	29	
24	33	63	31	
25	35	65	33	
26	36	68	35	
27	37	70	37	
28	39	72	38	
29	40	75	40	
30	41		42	
31	43		44	
32	44		46	

RAW Score	T-Score			Total Anger
	IA	RA	AC	
33	45		48	
34	47		50	
35	48		52	
36	49		54	
37	51		56	
38	52		58	
39	54		60	
40	55		62	
41	56		64	
42	58		66	
43	59		68	
44	60			
45	62		72	
46	63		74	
47	64		76	
48	66			
49	67			
50	68			
51	70			
52	71			
53				
54				
55				
56	76			28
57	78			

RAW Score	T-Score			Total Anger
	IA	RA	AC	
58				29
59				
60				31
61				31
62				
63				33
64				34
65				34
66				35
67				36
68				
69				37
70				38
71				39
72				40
73				40
74				41
75				42
76				43
77				43
78				44
79				45
80				45
81				46
82				47

RAW Score	T-Score			Total Anger
	IA	RA	AC	
83				48
84				48
85				49
86				50
87				51
88				51
89				52
90				53
91				54
92				54
93				55
94				56
95				
96				
97				58
98				59
99				60
100				60
101				61
102				62
103				62
104				
105				64
106				
107				65

RAW Score	T-Score			Total Anger
	IA	RA	AC	
108				66
109				67
110				68
111				68
112				69
113				70
114				
115				71
116				72
117				73

ภาคผนวก ช

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผศ.ดร. ทิพย์วัลย์ สุรินยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล	นางสาวฉัตรภรณ์ กงสิน
วัน เดือน ปี ที่เกิด	5 พฤษภาคม พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทุนการศึกษาที่ได้รับ
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	โครงการทุนวิจัยมหบัณฑิต สกว. ด้านมนุษยศาสตร์ – สังคมศาสตร์ จากกองทุนสนับสนุนการวิจัย